

Musiikinopetus peruskoulun alaluokilla

Musiikkia opettavien luokanopettajien ajatuksia nykypäivän musiikinopetuksesta

Helsingin yliopisto
Soveltavan kasvatustieteen laitos
Luokanopettajan koulutus
Pro gradu -tutkielma
Laura Siponen
012255610
Ohjaaja: Heikki Ruismäki

Tiedekunta - Fakultet – Faculty Käyttätymistieteellinen tiedekunta		Laitos - Institution – Department Soveltavan kasvatustieteen laitos	
Tekijä - Författare - Author Siponen, Laura Kaisa Mirjami			
Työn nimi - Arbetets titel Musiikinopetus peruskoulun alaluokilla Musiikkia opettavien luokanopettajien ajatuksia nykypäivän musiikinopetuksesta			
Title Music Teaching in Lower Primary school Primary school teachers thoughts about music teaching nowadays			
Oppiaine - Läroämne - Subject Kasvatustiede			
Työn laji - Arbetets art - Level Pro gradu -tutkielma		Aika - Datum - Month and year Lokakuu 2005	Sivumäärä - Sidoantal - Number of pages 83
Tiivistelmä - Referat - Abstract Tämän tutkimuksen tarkoituksena on ollut selvittää peruskoulun alaluokilla musiikkia opettavien luokanopettajien ajatuksia nykypäivän musiikinopetuksesta. Tutkimuksella haluttiin saada tietoa musiikinopetuksen nykytilasta Suomessa. Tarkoituksena oli tutkia mm. musiikinopetuskokemuksia, musiikinopetustaitoja, musiikinopetuksen suunnittelua ja arviointia sekä musiikin integrointia muihin peruskoulun oppiaineisiin. Lisäksi tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää opettajien suhtautumista musiikin opetussuunnitelmaan sekä musiikinopetuksen tähtihetkiä ja opettajien omia ideoita musiikinopetuksen kehittämiseksi. Tutkimus suoritettiin kyselytutkimuksena, johon vastauksia saatiin 15:sta eri paikkakunnalta Suomessa. Kyselylomakkeessa oli sekä monivalinta- että avoimia kysymyksiä musiikinopetuksesta. Kysely kohdistettiin pääosin musiikkiin erikoistuneille luokanopettajille. Kysely toteutettiin Internetissä ja siihen pystyi vastaamaan sähköpostitse. Kyselyyn osallistui sähköpostitse yhteensä 96 luokanopettajaa. Kyselytutkimus suoritettiin kevään 2005 aikana. Aineistoa on analysoitu pääosin kvantitatiivisesti, mutta avoimia kysymyksiä on pohdittu myös kvalitatiivisesti. Tutkimuksen mukaan alaluokilla musiikkia opettavat luokanopettajat ovat melko tyytyväisiä musiikinopetuksen nykytilaan. Eniten parannusta kaivattaisiin musiikinopetuksen tuntiresursseihin, opetusvälineisiin ja –materiaaleihin, lisäkoulutusmahdollisuuksiin (esim. bändiopetus ja atk-taidot) sekä musiikinopetusryhmien kokoon. Opettajat ovat tietyiltä osin tyytyväisiä musiikinopetuksen opetussuunnitelmiin, vaikka niitä pidetäänkin alati supistuvien tuntiresurssien vuoksi myös haasteellisina. Musiikinopetuksen arviointi koetaan tutkimuksen mukaan vaikeana. Musiikkia integroidaan eli yhdistetään runsaasti myös muihin oppiaineisiin. Lisäksi moni opettaja peräänkuuluttaa yleisesti alaluokkien taito- ja taideaineiden opetuksen tärkeyttä erityisesti peruskoulun alaluokilla.			
Avainsanat - Nyckelord Musiikkikasvatus, musiikinopetus, musiikin integrointi, musiikkiin erikoistuminen, musiikinopetuskokemukset, kyselytutkimus			
Keywords Music education, Music teaching, Music integration, Specialized in music teaching, Experiences in music teaching, Survey-Research			
Säilytyspaikka - Förvaringsställe - Where deposited Käyttätymistieteellisen tiedekunnan kirjasto			
Muita tietoja - Övriga uppgifter - Additional information			

Tiedekunta - Fakultet - Faculty		Laitos - Institution - Department	
Faculty of Behavioural Sciences		Department of Applied Sciences of Education	
Tekijä - Författare - Author			
Siponen, Laura Kaisa Mirjami			
Työn nimi - Arbetets titel Musiiikinopetus peruskoulun alaluokilla Musiiikkia opettavien luokanopettajien ajatuksia nykypäivän musiikinopetuksesta			
Title Music teaching in Lower Primary school Primary school teachers thoughts about music teaching nowadays			
Oppiaine - Läroämne - Subject Educational science			
Työn laji - Arbetets art – Level Master's thesis		Aika - Datum - Month and year October 2005	Sivumäärä - Sidoantal - Number of pages 83
Tiivistelmä - Referat - Abstract			
The purpose of this research is to study primary school teachers' thoughts about today's music teaching. The aim was to acquire information and understanding about music teaching in Finland nowadays. The idea was to carry out a study on experiences and skills of the teachers, planning and evaluation in music teaching and also integration of music into other subjects in lower primary school. The intention was also to investigate teachers' attitudes to the curriculum, the highlights of music teaching and also teachers own ideas about developing the teaching of music. The research was carried out as a survey-research. Answers were received from 15 communities in Finland. There were both multiple-choice questions and open questions about music teaching in the survey form. That was addressed mainly for teachers specialized in music teaching. The survey form was published in the Internet and the answering was done by e-mail. The answers were collected during the spring of 2005 and altogether 96 teachers took part in the research. The research data was analyzed mainly quantitatively, but the open questions were analyzed also qualitatively. According the results the teachers at lower primary school are mostly quite satisfied with the state of the music teaching in Finland nowadays. The improvements were mainly desired in time and material resources, supplementary training (f .ex band and IT-skills) and sizes of teaching groups. The teachers are basically satisfied with the music teaching curricula, although they are considered to be challenging as the resources constantly diminish. According to the teachers' experiences the evaluation of students in music teaching is difficult. Music is often integrated with other subjects. Many teachers point out the importance of practical and art subjects especially at lower primary school.			
Avainsanat - Nyckelord			
Musiiikkikasvatus, musiikinopetus, musiikin integrointi, musiikkiin erikoistuminen, musiikinopetuskokemukset, kyselytutkimus			
Keywords			
Music education, Music teaching, Music integration, Specialized in music teaching, Experiences in music teaching, Survey-Research			
Säilytyspaikka - Förvaringsställe - Where deposited The Library of the Faculty of Behavioural Sciences			
Muita tietoja - Övriga uppgifter - Additional information			

SISÄLLYSLUETTELO:

1	Johdanto	6
2	Musiikkikasvatus ja siihen liittyviä käsitteitä	9
2.1	Kasvatuksen määrittely	9
2.2	Opetuksen määrittely	10
2.2.1	Musiikkikasvatus	11
2.2.2	Musiikinopetus	12
2.2.3	Taide- ja taitoaineet	14
2.3	Musikaalisuus	14
2.4	Lapset ja musiikki	16
2.5	Musiikkikulttuuri	17
3	Musiikin opetussuunnitelma valtakunnallisesti	20
3.1	Musiikki Peruskoulun opetussuunnitelman perusteissa	20
3.2	Musiikinopetuksen tavoitteet ja sisällöt vuosiluokilla 1–4	20
3.3	Musiikinopetuksen tavoitteet ja sisällöt vuosiluokilla 5–9	21
3.4	Luokanopettaja opetussuunnitelman käyttäjänä ja kehittäjänä	23
4	Musiikinopetuksen tehtävät ja musiikin opettaminen	24
4.1	Musiikilliset työtavat	24
4.1.1	Reseptiivinen, reproduktiivinen ja produktiivinen suhde musiikkiin	25
4.2	Musiikinopetuksen suunnittelu	26
4.3	Musiikinopetuksen arviointi	28
5	Luokanopettaja musiikin opettajana	30
5.1	Musiikin opinnot luokanopettajakoulutuksessa	30
5.1.1	Musiikin opinnot Helsingin luokanopettajan koulutuksessa	31
5.2	Opettajan rooli musiikinopetuksessa	32
6	Musiikkikasvatuksen ja musiikinopetuksen tutkimukset	34
6.1	Aiemmat tutkimukset	34
7	Tutkimusongelmat	42
8	Tutkimuksen suorittaminen ja luotettavuuden tarkastelu	44
8.1	Kysely ja sen rakenne	44
8.2	Kyselyn tavoite ja kohderyhmä	45
8.3	Aineiston kerääminen	46
8.4	Aineiston käsittely	46
8.5	Tutkimuksen luotettavuus	47
8.5.1	Validiteetti	48
8.5.2	Reliabiliteetti	50
9	Tutkimustulokset ja johtopäätökset	52
9.1	Kyselyyn vastanneiden tausta	52
9.2	Vastaajien oma musiikillinen osaaminen	56
9.3	Musiikinopetuskokemukset	60
9.3.1	Musiikinopetuksen kuvailu ja omat kokemukset	61
9.3.2	Musiikinopetuksen opetus- ja oppimateriaali	62
9.3.3	Musiikin opetussuunnitelma	63
9.3.4	Musiikinopetuksen suunnittelu ja arviointi	64
9.4	Musiikinopetuksen eri osa-alueet	65
9.4.1	Integraatio	68
9.5	Musiikin yhdistäminen muihin oppiaineisiin	68

	9.6 Mies- ja naisopettajien vastausten vertailua	69
10	Tutkimuksen tarkastelu ja yhteenveto tuloksista	71
	10.1 Musiikinopetuksen parantaminen	71
	10.2 Musiikinopetuksen tähtihetkiä	71
	10.3 Kokemuksia musiikinopetuksesta	73
11	Pohdinta	75

Liitteet

LÄHDELUETTELO

1 JOHDANTO

”Hyvä musiikinopetus sisältää tietoa, taitoa ja elämystä. Se koskettaa oppilasta myös tunnetasolla ja antaa eväitä elämää varten.”

Näin vastasi avoimeen kysymykseen ”minkälaista mielestäsi on hyvä musiikinopetus” eräs espoolainen opettaja keväällä 2004. Mielestäni näihin kahteen lauseeseen on mainiosti kiteytetty musiikinopetuksen keskeisimmät tavoitteet. Hyvän musiikinopetuksen pitäisi olla monipuolista sekä elämyksellistä, sisältää tasapuolisesti laulua, soittoa, kuuntelua ja antaa oppilaalle tietoja ja taitoja sekä rohkaista esiintymään.

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on selvittää, minkälaisia ajatuksia ja käsityksiä musiikkiin erikoistuneilla tai musiikkia paljon opettavilla luokanopettajilla on tämänhetkisestä musiikinopetuksesta. Tämä tutkimus on jatkoa proseminaarityölleni, jonka tein keväällä 2004. Silloin lähetin kyselylomakkeita 50:lle espoolaiselle musiikkia opettavalle opettajalle. Tuolloin kyselyyn vastasivat sekä musiikkiin erikoistuneet että erikoistumattomat luokanopettajat. Proseminaarityö oli eräänlainen esitutkimus tälle pro gradu -tutkimukselle. Sen perusteella sain jo koottua melko kattavan aineiston ja tein myös muutamia lisäyksiä tämän tutkielman kyselylomakkeeseen. Proseminaarityötä tehdessäni sain myös idean tutkia nimenomaan musiikkiin erikoistuneiden luokanopettajien mielipiteitä ja asenteita musiikinopetukseen.

Kun lähdin hahmottelemaan tutkimustani musiikinopetuksesta, mielessäni oli monia kysymyksiä: Minkälaista on hyvä musiikinopetus? Miten musiikkia opetetaan nykypäivänä? Omaavatko musiikkiin erikoistuneet luokanopettajat ja musiikkia paljon opettavat opettajat mielestään tarpeeksi taitoja musiikin opettamiseen? Kaipaavatko musiikkia opettavat opettajat parempia musiikkivälineitä? Yhdistetäänkö musiikkia muiden aineiden opetukseen ja miten musiikin opetussuunnitelmaa noudatetaan käytännössä?

Näiden kysymysten pohjalta olen tehnyt tätä tutkimusta. Nämä ovat myös tutkimuskysymyksiä, joihin tässä tutkimuksessa pyrin ainakin osittain löytämään vastauksia. Harrastan itse musiikkia aktiivisesti, joten musiikki on minulle erittäin läheinen asia. Olen kiinnostunut musiikin opettamisesta ja musiikkikasvatuksen tutkimisesta, joten aiheen valinta tuntui minulle läheiseltä ja tärkeältä.

Vuosina 2000–2003 työskentelin musiikin ja liikunnan tuntiopettajana Espoossa Auroran koulussa parin vuoden ajan ja tulevana lukuvuonna 2005–2006 toimin 2. luokan opettajana espooalaisessa Kilonpuiston koulussa. Myös koko luokanopettajaopiskeluajan olen tehnyt luokanopettajien sijaisuuksia eri kouluissa. Näiden viiden vuoden aikana olen nähnyt ja kokenut monenlaista musiikinopetusta ja tiedän ainakin jonkin verran, millaista se voi olla parhaimmillaan, jos suunnitteluun, innostamiseen ja musiikkikasvatukseen on panostettu. Olen saanut olla mukana toteuttamassa ja ohjaamassa erilaisia näytelmiä, esityksiä ja tunteja, joissa musiikilla on ollut erityisen tärkeä sija. Tehdessäni lyhyitä sijaisuuksia ja haastatellessani opettajia opettajanhuoneessa olen myös kuullut musiikinopetuksen varjopuolista, esimerkiksi suurista ryhmistä, musiikin tuntien vähyydestä, melusta ja kehuista opetusmateriaaleista.

Olen myös kysellyt aktiivisesti lähinnä espooalaisten alakoulujen oppilaiden mielipiteitä musiikinopetuksesta. Yleensä vastaukset ovat olleet positiivisia ja tuntuu siltä, että osa oppilaista on kiinnostunut jollakin tasolla musiikista ja on tyytyväisiä musiikkitunteihin. Kun olen ollut musiikin opettajan sijaisena, olen yleensä kysynyt oppilailta: ”Mitä te yleensä teette musiikin tunneilla?” Vastaukset ovat vaihdelleet, riippuen siitä, ovatko kyseessä musiikkiluokkalaiset vai nk. normaalin opetuksen parissa olevat oppilaat. Yleensä tunnit ovat oppilaiden mukaan sisältäneet laulua, soittoa ja kuuntelua. Muistan kuitenkin elävästi, kun kerran eräs 5. luokkalainen (ei musiikkiluokkalainen) poika tuli tunnin lopuksi sanomaan: ”Hei ope, oikeesti me vaan soitetaan rumpuja näillä tunneilla! Oli kivaa, että tänään tehtiin muutakin!” Hätkähdin tämän vastauksen kuullessani ja ajattelin, että siinäpä loistava alkusysäys sen tutkimiselle, mitä musiikin tunneilla oikeasti tehdään ja miten opettajat noudattavat esimerkiksi musiikin

opetussuunnitelmaa. Näiden monipuolisten kokemusten perusteella halusin saada lisätietoja aiheesta ja kokosin opettajille kyselylomakkeen musiikinopetuksesta.

Tämän tutkimuksen aineisto on kerätty kyselylomakkeella, joka on ollut Internetissä Web-muodossa. Kysely lähetettiin sähköpostitse 200:lle rehtorille ja opettajalle ympäri Suomen. Paikkakunnat, joilta sain vastauksia ja joille kysely lähetettiin, olivat Helsinki, Hämeenlinna, Jyväskylä, Kajaani, Kuopio, Lahti, Lappeenranta, Oulu, Pori, Rauma, Rovaniemi, Savonlinna, Tampere, Turku ja Vantaa. Kysely kohdistettiin pääosin musiikkiin erikoistuneille luokanopettajille. Vastauksia sähköpostiini tuli yhteensä 96 kappaletta. Vastaukset jakaantuivat siten, että 90 vastaajaa oli musiikkiin erikoistuneita luokanopettajia. Vastaajista kuusi oli musiikkia opettavia, mutta musiikkiin erikoistumattomia luokanopettajia.

Kyselylomake oli nelisivuinen ja se on tämän tutkielman liitteenä (liite 1). Olen koonnut kyselylomakkeeseen kysymyksiä mm. tämänhetkisen musiikinopetuksen tilasta, tasosta, monipuolisuudesta, integroimismahdollisuuksista sekä siitä, minkälaisia musiikkitaitoja opettajilla itsellään on. Monivalintakysymysten lisäksi kyselylomakkeessa oli kolme nk. avointa kysymystä, joihin sain mielenkiintoisia vastauksia mm. hyvän musiikinopetuksen tyypillisistä piirteistä ja luokanopettajien omista musiikinopetuksen tähtihetkistä sekä musiikinopetuksen parannusehdotuksista. Kyselyyn vastanneiden luokanopettajien ajatuksia ja mielipiteitä musiikinopetuksesta sekä kyselystä saatuja tuloksia esitellään tämän tutkimuksen loppuosassa (luku 9).

2 MUSIIKKIKASVATUS JA SIIHEN LIITTYVIÄ KÄSITTEITÄ

Tässä luvussa pyrin määrittelemään käsitteitä kasvatusta ja opetusta sekä sijoittamaan ne musiikilliseen kenttään (musiikkikasvatusta ja musiikinopetusta) ja näin luomaan teoriapohjaa tälle tutkimukselle. Tämän luvun tarkoituksena on myös käsitellä musikaalisuutta, musiikillisia työtapoja, musiikinopetuksen suunnittelua ja musiikkikulttuuria.

2.1 Kasvatuksen määrittely

Aluksi on hyvä hahmotella kokonaisuudessa opetuksen, kasvatuksen ja oppimisen välisiä suhteita. Sirkka Hirsjärvi (1983) on määritellyt, mitä opetus on ja mikä on sen suhde kasvatukseen ja oppimiseen.

Opetus (teaching) on kasvatustavoitteiden suuntaista intentionaalista vuorovaikutusta, jonka tarkoituksena on aikaansaada oppimista. Opetus on Hirsjärven mukaan siis interaktiotapahtuma, joka sijoittuu koulun elämänpiiriin ja joka tähtää oppilaiden persoonallisen kehityksen edistämiseen kasvatustavoitteiden määrittelemissä suunnissa. (Hirsjärvi 1983, 131.)

Kasvatus (education) on inhimillistä toimintaa, jonka tarkoituksena on edellytysten luominen ihmisen monipuoliselle kasvulle ja kehitykselle. Olennaista kasvatuksessa on kasvuvirikkeiden tarjonta ja säätely, joiden avulla mm. tietoja, taitoja ja kulttuuriperintöä välitetään. (Hirsjärvi 1983, 72–73.)

Oppiminen (learning) puolestaan on sellaisia käyttäytymisessä havaittavia pysyviä muutoksia, jotka jollakin tavalla ovat olion ja ympäristön vuorovaikutuksesta syntyneitä joko siten, että ympäristö systemaattisesti opetuksen avulla pyrkii muuttamaan käyttäytymistä tai siten, että vaikutus on tahatonta (Hirsjärvi 1983, 136).

Pohjana käsitteelle musiikkikasvatusta on oleellista määritellä, mitä on kasvatusta. Hirsjärven ja Huttusen (1995, 32) mukaan kasvatusta voidaan tarkastella sekä laajasta että suppeasta näkökulmasta riippuen tieteenalasta, josta kasvatusta käsitellään. Kasvatusta voidaan myös nähdä joko prosessina tai produktina (tuotoksena), jolloin sen tarkastelu toteutetaan eri

tavoin. Hirsjärvi ja Huttunen jakavat kasvatuksen olemuksen kolmeen eri näkökulmaan. Ensimmäisen näkökulman mukaan kasvatusta on sosiaalistamista yhteisöön ja erilaisiin ryhmiin. Tämä on kasvatussosiologinen näkökulma kasvatukseen. Toisen näkökulman mukaan kasvatusta katsotaan olevan ihmislajin kehittämistä. Tämä on filosofisen antropologian näkökulma kasvatukseen ja tämän näkökulman perusajatuksena on kehittää ja ohjata ihmistä kohti ihmisyyden ihannetta. Kolmannen näkökulman mukaan kasvatusta määritellään kasvatopsykologian mukaisesti ja näin ollen sen katsotaan olevan persoonallisuuden kehittämistä kasvattajan ja kasvatettavan vuorovaikutuksessa. (Hirsjärvi & Huttunen 1995, 32–34.)

Kasvatusta on tiivistettynä pitkäaikaista, koko eliniän kestävä, kokonaisvaltaista, monipuolista ja jatkuvaa vaikuttamista ihmiseen. Kasvatuksella tähdätään persoonallisuuden syntymiseen ja sen taustalla on sivistyksen ideaali. (Hirsjärvi & Huttunen 1995, 40.)

Olli Luukkaisen mukaan opettajan keskeisenä kasvatustehtävänä on turvata kaikille tasavertaiset mahdollisuudet oppimiseen. Luukkainen kirjoittaa Opettaja-lehden artikkelissa, että lapset ja nuoret tarvitsevat ennen kaikkea välittämistä, realistista käsitystä elämästä, rajoja ja kykyä sietää pettymyksiä. Puhuttaessa kasvatuksesta etiikasta, uskottavuus on tärkeämpää kuin virheettömyys ja välittäminen tärkeämpää kuin selittäminen. Ennen kaikkea kasvatustilanteisiin ja lasten kohtaamiseen tarvitaan aikaa ja osoitettua, todellista välittämistä. Tärkein arvo kasvatuksessa on välittämisen filosofia. (Luukkainen 2005, 16.)

2.2 Opetuksen määrittely

Kari Uusikylä ja Päivi Atjonen pureutuvat teoksessaan opetuksen ytimeen ja määrittelevät opetuksen olevan kasvatusta, joka vaikuttaa ihmisen koko persoonallisuuteen, käsitykseen omasta itsestä suhteessa muihin. Opetus on inhimillistä vuorovaikutusta, kasvatusta, jonka voidaan nähdä täten vaikuttavan koko ihmiseen. Hyvän opetuksen tehtävänä on auttaa oppilasta oppimaan ja antaa uskoa omaan kykyihinsä. Didaktiikan (opetusoppi) avulla pyritään selvittämään millaista on hyvä opetus. (Uusikylä & Atjonen 2002, 7–9.) Hirsjärven mukaan opetus ja oppiminen kuuluvat tietyllä tavalla yhteen. Lyhyesti

määriteltynä opetuksella tarkoitetaan oppimisen ohjaamista ja ohjaamisen sijasta voitaisiin käyttää myös sanaa auttaminen. (Hirsjärvi & Huttunen 1995, 41.)

Oleellista hyvässä opetussuhteessa on aitous ja inhimillisyys sekä sen osoittaminen, että oppilaat ovat opettajalle ainutkertaisia persoonia. Hyvältä opettajalta vaaditaan lisäksi sopivaa persoonallisuutta, luottamusta ja empaattista ymmärtämistä. Jos opettajalla on kyky asettua oppilaan asemaan, oppilaalla on tällöin paremmat mahdollisuudet oppia jotakin tärkeää. Oivaltaessaan, että joku todella luottaa aidosti ja vilpittömästi, oppilas rohkaistuu kasvamaan ja oppimaan. (Uusikylä & Atjonen 2002, 12–13.)

2.2.1 Musiikkikasvatus

Toimiva musiikkikasvatus voi Kimmo Lehtosen mukaan synnyttää ihmiselle elinikäisen aktiivisen suhteen musiikkiin niin, että hän sen avulla voi rakentavasti käsitellä omia vaikeitakin tunteitaan. Hän voi iloita alati kehittyvästä harrastuksestaan, jolla voi myös ilahduttaa kanssaihmiä (Lehtonen 1989, 9–10).

Lehtosen mukaan musiikkia voidaan pitää tunteiden kielenä ja sen sisältöjä tunteiden symboleina, joita voidaan ymmärtää yli kieli- ja kansallisuusrajojen. Musiikin avulla voidaan luoda tunnelmaa, yhdistää ihmisiä toisiinsa, nostattaa tunteita ja luoda viihtyvyyttä. Usein musiikin harrastaminen, joko kuuntelemalla tai tuottamalla, toimii Lehtosen ajatusten mukaan omaehtoisena inhimillistä terveyttä, kasvua ja tasapainoisuutta edistävänä toimintana. Tällaisissa tapauksissa harrastajat hakeutuvat sellaisten musiikkitoimintojen pariin, jotka tuottavat heille mielihyvää ja ovat mieluisia kaikin tavoin. Kun musiikkikasvatusta ajatellaan tästä näkökulmasta, on sillä Lehtosen mukaan erityinen psyykkistä työskentelyä edistävä ja näin ollen monenlaisia inhimillisiä ongelmia ennaltaehkäisevä tarkoituksensa. (Lehtonen 1989, 9.)

Musiikkikasvatuksen päämääränä tulisi Lehtosen mukaan ensisijaisesti olla kokonaisvaltainen ihmisenä kasvaminen, johon musiikin harjoittaminen antaa oivat mahdollisuudet. Lisäksi Lehtonen toteaa, että musiikinharjoittamisen ja musiikkikasvatuksen tulisi aina tapahtua pakottomassa ja omaehtoisessa ilmapiirissä, joka on riittävän sopusoinnussa ihmisen henkilökohtaisen kasvun ja kehityksen kanssa. Lehtosen mukaan onnistuneessa musiikkikasvatuksessa syntyvän vankan itseluottamuksen

kautta taiteilija voi ilmaista sisäisintä itseään musiikissa, olematta liiaksi riippuvaisia kollegojen tai yleisen reaktiosta. (Lehtonen 2004, 26.)

Hongisto-Åbergin, Lindeberg-Piiroisen ja Mäkisen (1994, 17) mukaan musiikkikasvatus on aina vuorovaikutusta, johon kasvattaja ja kasvatettava osallistuvat omalla painollaan. Tärkeintä tässä opetustapahtumassa on se, että opettajat aidosti välittävät siitä, mitä tekevät. Lapset vaistoavat, jos opettaja ei ole itse sanojensa takana. Musiikkikasvatuksen tavoitteena on kasvattaa lapsista itseään ilmaisevia, kuuntelutaitoisia ja sosiaalisia yksilöitä. Tähän tavoitteeseen pääseminen vaatii sen, että opettajat antavat itse oppilaille sopivan mallin. Se, että lapsi kuuntelee opettajaa, edellyttää sitä, että opettaja kuuntelee vuorollaan häntä. Todellinen kuunteleminen on mahdollista empatian avulla, niin että lapselle osoitetaan vilpittömyyttä välittämistä. (Hongisto-Åberg ym. 1994, 17.)

Keith Swanwickin (1979) mukaan musiikkikasvatuksen keskeinen idea on se, että musiikin avulla voidaan kehittää esteettistä vastaanottokykyä. Musiikki ei ainoastaan peilaa aikaa ja paikkaa, vaan se on maailma, joka tarjoaa monia mahdollisuuksia ja vaihtoehtoja kasvattajalle. Musiikin kautta on mahdollista ymmärtää mm. ajattelua, elämäkokemuksia ja tunteita. (Swanwick 1979, 6, 39, 113.) Taiteen tehtävänä on Swanwickin mukaan tehdä elämästä enemmän elämisen arvoista. Tavoitteena on taiteen avulla voimistaa, avartaa ja vahvistaa ihmistä. (Swanwick 1988, 50.)

Uusikylä on puolestaan todennut teoksen Taiteen ja leikin lumous esipuheessa seuraavaa:

Jos olet kasvattajana rohkea ja luova itsesi toteuttaja, voit antaa lapsille hyvän mallin. Jos oma luovuutesi on aikanaan nuijittu karttakepillä tai terävillä huomautuksilla maan rakoon, sinulla on varmasti palava halu estää samaa kierrettä toistumasta. Ymmärrät antaa lapsille tilaisuuksia toteuttaa itseään rohkeasti ja luovasti. Näin avaat tietä onnelliselle ja merkitykselliselle elämälle (Karppinen, Puurula & Ruokonen 2001, 7).

2.2.2 Musiikinopetus

Linnankivi, Tenkku ja Urho ovat maininneet, että musiikinopetukseen vaikuttaa keskeisesti näkemys siitä, että kaikilla lapsilla on kehitettävissä olevia valmiuksia, joiden avulla he voivat kokea iloa musiikin parissa toimimisessa. Musiikki on taidetta, mutta koulussa myös oppiaine. Tämä kaksijakoisuus edellyttää opetukselta selkeätä runkoa ja

tavoitteellisuutta. Musiikinopetuksessa tavoitteet, työtavat ja oppiaines kietoutuvat monin tavoin yhteen. Musiikinopetuksesta ei ole olemassa yhtä, yleisesti hyväksyttyä teoriaa. Musiikin didaktiikka on osa ainedidaktiikkojen kokonaisuutta, jolla on yhteyksiä yleisdidaktikkaan. Lahdeksen mukaan didaktiikka on kokonaisesitys keinoista, joilla ennakko-opetussuunnitelmaa pyritään noudattamaan. Musiikinopetuksessa on perinteisesti korostettu taitojen opettamista, mutta viime vuosina musiikinopetus on kehittynyt voimakkaasti ja kokenut valtavia haasteita. Musiikinopetus on käsitettävä laaja-alaiseksi, koko oppilasta kehittäväksi toiminnaksi. (Linnankivi, Tenkku & Urho 1988, 5–9.) Myös peruskoulun opetuksen oppaassa vuodelta 1987 on todettu: musiikinopetus vaikuttaa oppilaan koko persoonallisuuden kehittymiseen (Alanne, Kasper, Linnankivi & Partanen 1987, 1).

Musiikinopetuksen peruskäsitteiksi soveltuvat äänen ominaisuudet, kesto, taso ja sointiväri. Ne ovat musiikin perusaineita, joista johdetaan muita musiikkikäsitteitä, kuten rytmi, melodia ja harmonia. (Linnankivi ym. 1988, 18). Musiikinopetuksen osa-alueita ovat: kuunteleminen, laulaminen ja äänenkäyttö, soittaminen, musiikkiliikunta ja muu luova ilmaisu. On tärkeää, että musiikkia opetetaan monipuolisesti, jotta kaikki musiikin osa-alueet kehittyvät. Opetuksessa on muistettava, että jokainen yksilö kehittyy musiikillisesti omien edellytystensä mukaisesti. Myös jokainen opetusryhmä on erilainen ja omaksuu musiikkiin liittyviä asioita omalla vauhdillaan. On oleellista, että musiikkitoiminnan ohjaaja suunnittelee työskentelyn ja soveltaa toimintaohjeita kunkin yksilön tai ryhmän valmiustason mukaan. (Hongisto-Åberg ym. 1994, 86.)

Alanne ym. ovat todenneet, että yhteistoiminta musiikissa lisää oppilaiden sosiaalistumista ja kehittää oppilaiden vuorovaikutustaitoja. Lisäksi musiikinopetuksessa on oleellista toimintakeskeisyys, henkilökohtainen ohjaus, oppilaiden tunne-elämän rikastuttaminen, luovan toiminnan edistäminen sekä jatkuva oppilaiden musiikillisten taitojen kehittäminen. Myös erilaisten, eheyttävien työtapojen käyttäminen ja projektit ovat oivallisia musiikinopetuksen työtapoja. (Alanne ym. 1987, 1–3, 36.)

Myös amerikkalaisen kasvatustieteilijän John Deweyn ajatus *learning by doing*-periaatteesta on sovellettavissa musiikinopetukseen. Tästä on Roger Ridgeout kirjoittanut artikkelissaan. Ajatus tekemällä oppimisesta musiikkikasvatuksessa tarkoittaa juuri sitä, että

oppilaat oppivat musiikkia monipuolisesti itse soittamalla, säveltämällä, improvisoimalla, esittämällä ja kuuntelemalla. Oleellista on aktiivinen ja tietoinen oppiminen, jonka kautta oppilaat muodostavat omia mielipiteitä ja arvoja. (Rodgers 2004, 41.)

2.2.3 Taide- ja taitoaineet

Koska musiikki oppiaineena peruskoulussa kuuluu myös käsitepariin ”taide- ja taitoaineet” on tässä yhteydessä hyvä määritellä, mitä ne tarkoittavat. Pyrin myös määrittelemään, mitä tarkoittaa käsite taidekasvatus.

Taide- ja taitoaineisiin kuuluvat peruskoulussa musiikin lisäksi myös kuvataide, käsityö ja liikunta. Puurulan mukaan taidekasvatus on eettistä kasvatusta, joka pyrkii koko persoonallisuuden kasvatukseen ja on perusluonteeltaan sosiaalista ja yhteiskunnallista (Puurula 1992, 25). Taidekasvatuksen avulla oppilaat saavat tietoja ja taitoja sekä valmiuksia ilmaista itseään taiteen keinoin (Puurula & Väyrynen, 1992, 9). Hirsjärvi puolestaan määrittelee taidekasvatuksen (art education, aesthetic education) olevan kulttuurin välittämistä oppilaille ja heidän ohjaamistaan eri taiteenalojen omakohtaiseen tuntemukseen. Hirsjärven mukaan taidekasvatus on myös tienhaara, jonka pyrkimyksenä on integroida eri taiteiden tutkimusta. Näin ollen Hirsjärvi toteaa, että taidekasvatuksen opetus perustuu lähinnä jonkin taiteenalan perusteelliseen tuntemukseen. (Hirsjärvi 1983, 183.)

Hirsjärvi on määritellyt, että taitoaineille (practical subjects) on ominaista oppilaan persoonallisia ominaisuuksia (toiminta- ja tunnekomponenttia) kehittävä vaikutus. Koulun taitoaineita ovat Hirsjärven määritelmän mukaan mm. voimistelu, urheilu, piirustus, kirjoitus, käsityö, laulu sekä kotitalous. (Hirsjärvi 1983, 183). Tämän hetken Peruskoulun Opetussuunnitelman perusteissa ovat taide- ja taitoaineiden nimitykset muuttuneet. Taide- ja taitoaineita ovat musiikki, kuvataide, käsityö ja liikunta (Peruskoulun opetussuunnitelman perusteet (POPS) 2004, 15).

2.3 Musikaalisuus

Hongisto-Åberg ym. ovat pohtineet tämän päivän musiikkikulttuuria ja musiikkitarjontaa teoksessaan seuraavasti:

Tänä päivänä musiikki ympäröi meitä joka puolelta. Vaativinkaan aikuinen ei voi sulkea kaikkia radioita ja valikoida itselleen sopivaa musiikkia, sillä muzak soi tavarataloissa, julkisissa kulkuneuvoissa, jopa yritysten puhelinvaihteissa. Tiedotusvälineiden ja ääniteteollisuuden kehittymisen takia lastenmusiikki ei enää ole samansisältöinen käsite kuin joskus aikaisemmin, vaan se on selvästi lähentynyt aikuisten maailmaa. Kasvattajalla on merkittävä vastuu ja mahdollisuus tukea lapsen musiikillista kehitystä. Vaikka emme voi vaikuttaa ratkaisevasti ympärillämme olevaan ja vallitsevaan musiikkikulttuuriin, voimme varustaa lapsen ”musiikillisen eväskorin” sellaisilla eväillä, joiden avulla hän osaa tehdä itselleen sopivia valintoja siitä valtavasta musiikin määrästä, joka on koko ajan saatavilla ja joka lisääntyy jatkuvasti. (Hongisto-Åberg ym. 1994, 8.)

Musikaalisuudesta ei ole olemassa sellaista määritelmää, joka olisi kaikenkattava. Musikaalisuudeksi voidaan kutsua yksilön synnynnäisiä musiikillisia kykyjä, tai laajemmin käsitettynä musikaalisuuteen kuuluvat ne musiikilliset kyvyt ja ominaisuudet, joita yksilöllä on ja joita voidaan kehittää eteenpäin. (Hongisto-Åberg ym. 1994, 14.) Musikaalisuuden ilmenemismuotoja ovat esimerkiksi: musiikillinen muisti, sointiväritaju, melodiataju, musiikillinen mielikuvitus ja rytmitaju. Musikaalisuus koostuu monista eri tekijöistä, ja se on osa ihmisen henkistä ja fyysistä olemusta sekä tunne- ja kokemusmaailmaa. Jokaisella ihmisellä on omanlainen käsitys omasta musikaalisuudestaan. Omaa ajattelutapaamme ja asenteitamme leimaavat lapsuudessa koetut osaamisen ja onnistumisen tai epäonnistumisen kokemukset musiikin alueella, jotka liittyvät esimerkiksi kouluajan laulukokeisiin. (Hongisto-Åberg ym. 1994, 14.)

Kai Karman mukaan ei ole olemassa kaikenkattavaa määritelmää siitä, mitä musikaalisuus on. Karma on todennut, että varsin tyydyttäviin musiikillisiin suorituksiin voidaan päästä, vaikka musikaalisuus olisikin keskinkertaista, jos vain intoa harjoitteluun riittää. Hänen mielestään on oleellista, että jokainen voi nauttia musiikista omien edellytystensä puitteissa, välittämättä niinkään musiikillisesta ”suorituksesta.” (Karma 1986, 55.)

Musikaalisuutta pidetään usein periytyvänä ominaisuutena, sillä perimä ja ympäristö ovat jatkuvassa vuorovaikutuksessa keskenään. Kun on kyse musikaalisuuden periytymisestä, voidaan esittää sukutauluja, joista musikaalisuuden periytymistä suvussa voidaan hahmottaa. Esimerkkinä tästä Karma mainitsee Bachin suvun. Karman mukaan on tilastollisesti todettu, että musikaalisilla vanhemmilla on keskimääräistä musikaalisempia lapsia. (Karma 1986, 52–55.)

Käsitys omasta musikaalisuudesta liittyy kiinteästi omaan minäkuvaan. Oman musiikkiminän löytäminen merkitsee sitä, että hyväksyy musikaalisuutensa juuri sellaisena kuin se ilmenee. Useimmilla meistä on jokin musiikillinen osa-alue toista vahvempi. Jokainen voi lähteä kehittämään ja vahvistamaan omia taitojaan omista lähtökohdistaan käsin. Aikuinen oppii siinä missä lapsikin – tosin eri nopeudella ja eri kanavia käyttäen. Omien asenteiden voittaminen vaatii henkilökohtaista itsekritiikin madaltamista ja rohkeutta heittäytyä mukaan musiikkiin. Japanilainen musiikkipedagogi Shinizi Suzuki vertaa ihmisiä kukkiin puhuessaan siitä, kuinka jokainen on omalla tavalla musikaalinen: ”Kaikki kukat ovat kauniita. Ne ovat erivärisiä ja erikokoisia. Toiset kasvavat nopeammin, toiset hitaammin.” (Hongisto-Åberg ym. 1994, 15–16.)

2.4 Lapset ja musiikki

Hongisto-Åberg ym. (1994) ovat todenneet seuraavaa:

Musiikki luo ohikiitäviä kokemuksia, jotka eivät ole vangittavissa tai pysäytettävissä tarkasteltaviksi kuten monet muut taiteelliset tuotteet. Musiikilla on merkityksensä vain silloin, kun sillä on kokijansa. Musiikki herättää meissä tunteita, jotka voimme jostain syystä kokea välittömästi ominamme – tai torjua ne yhtä yksiselitteisesti. Musiikki vaikuttaa meihin myös tiedostamattomalla tajunnan tasolla. Musiikki on kokonaisuus, joka voidaan rakentaa seuraavista osatekijöistä: rytmi, tempo, melodia, kesto, dynamiikka, harmonia ja sointiväri. Musiikki perustuu kuuloelämykseen, värähtelyjen aistimiseen ja musiikillisen ”selkärangan” muodostaa rytmi eli perussyke (Hongisto-Åberg ym. 1994, 22–23).

Jotta musiikinopetusta pystyy suunnittelemaan tavoitteellisesti ja järkevästi, vaaditaan opettajalta lapsen kehitysvaiheiden tuntemista. Kuitenkin on oleellista huomata, että lapsen ikä ja kehitystaso eivät välttämättä vastaa toisiaan, vaan jokainen lapsi kasvaa ja kehittyy yksilöllisesti, oman aikataulunsa ja edellytystensä mukaisesti. (Hongisto-Åberg ym. 1994, 38.)

Lasten musiikkikykyjen kehittymistä ovat ennen kaikkea olleet laulutaito ja rytmin havainnoiminen. Jo muutaman kuukauden ikäinen lapsi voi matkia äidin laulamisen tasoa, voimaa ja melodista linjaa. Puolentoista vuoden ikäisenä lapsi oppii tuottamaan itse lyhyitä erillisiä ääniä. Jo 2–3-vuotiaana lapsi saattaa osata laulaa puhtaasti pitkiä jaksoja. On tutkittu, että laulun rytmi opitaan helpommin kuin melodia. Koulutulokkaan laulutaitoon on merkittävimmin vaikuttanut ympäristö. On tärkeää, että laulaminen on

kuulunut lapsen elämään tavallisena ja luontevana leikin ja kanssakäymisen muotona. Varsinkin laulun sanoilla on merkitys lapselle. (Linnankivi ym. 1988, 15–16.)

Nykyaikana lapsen musiikillista kehitystä muovaavat kodin ja koulun lisäksi joukkoviestimet. Informaatiota ja musiikkia tulvii erilaisista viestimistä. Lapset pystyvät vastaanottamaan vain osan informaatiosta. Lapsen on muokattava, järjestettävä ja sulatettava kokemaansa ja tämä voi olla jollekin lapselle ylivoimainen tehtävä. Tämän takia opetuksen yhteydessä on pyrittävä luomaan senkaltaisen musiikillinen ympäristö, joka stimuloi lapsen mielikuvitusta, mutta ei saata häntä ristiriitatilanteisiin. On oleellista, että oppimisympäristö on sellainen, joka kehittää lapsen havainnoimis- ja kuuntelukykä, aktiivisuutta, kiinnostusta sekä herkkyyttä äänien maailmaa kohtaan. Erityisesti opetuksessa tulisi ottaa huomioon kuuntelukyvyn kehittäminen, joka on useimmin heikoimmin kehittynyt. (Linnankivi ym. 1988, 16.)

Jokainen lapsi kehittyy eritavalla myös musiikin parissa. Kun toimitaan musiikin parissa, tarvitaan käsitteistö, jonka yhteydessä tietyt ilmiöt ymmärretään ja opitaan. Musiikin didaktiikan kirjassa (1988, 18) mainitaan, että musiikin peruskäsitteiden opettaminen on monessa musiikinopetuksen käsikirjassa keskeisellä sijalla. Tärkeintä on valita musiikinopetuksessa keskeiseksi sisällöksi sellainen, joka johtaisi musiikin perusrakenteiden mm. ääni, sointiväri, rytmi, melodia, harmonia jne. ymmärtämiseen. (Linnankivi ym. 1988, 18.)

Kirjassa ”Lahjakkuus lentoon” (Ranta-Meyer & Kaikkonen 1998 (toim.)) Anna Kuoppamäki on osuvasti todennut:

Musiikkikasvatuksen tärkein tehtävä on herättää lapsessa rakkaus ja kiinnostus musiikkiin. Jo vauvamuskarista voi alkaa harrastus, joka eri muodoissa kestää läpi elämän. Keskeisinä tavoitteina voi lisäksi mainita musiikin tiedollisten ja taidollisten valmiuksien luomisen ja vahvistamisen sekä musiikillisen ja musikaalisen ilmaisutaidon ohjaamisen vähitellen tietoiseen musisointiin. Musiikillisten tavoitteiden rinnalla pyritään myös luomaan maaperää lapsen kokonaispersoonallisuuden tasapainoiselle kehittymiselle ja sosiaaliselle kasvulle (Kuoppamäki 1998, 70–71).

2.5 Musiikkikulttuuri

Hongisto-Åberg ym. ovat käsitelleet musiikkikulttuuria teoksessaan seuraavin sanoin:

Musiikki tai sen eri elementit jossain muodossa ovat aina kuuluneet ihmisen elämään ja kulttuuriin, jonka sisällön on määritellyt ns. ”sivistynyt ihminen” (...) Kulttuuri luo itseään – se on juuri sitä, mitä ihmiset kulloinkin tekevät. Kulttuuri on jatkuvaa liikettä ja vuorovaikutusta kansakuntien sisällä ja niiden välillä. Musiikki ei tunne kansallisia eikä kansainvälisiä rajoja, sillä sen kieli on yleismaailmallista ja sen vaikutus inhimillisessä elämässä nähdään kaikissa yhteiskunnissa ja yhteisöissä. Koska musiikin elementit toimivat vuorovaikutuksen pohjana, ei mistään löydy täysin musiikitonta paikkaa – siellä missä on kommunikaatiota, on myös musiikkia. Tämä perustuu siihen ajatukseen, että musiikin elementit toimivat vuorovaikutuksen pohjana. Samalla kun musiikki merkitsee meille jokaiselle yksityistä viihtymisen tapaa ja myös omaan kulttuuriin sulautumista, se toimii myös monilla laajemmilla tasoilla ja ulottuvuuksilla, kulttuurikanavana ihmisten ja kansakuntien välillä (Hongisto-Åberg ym. 1994, 19).

Usein varsinkin kuoromusiikin saralla on käytetty lausetta ”laulu rakentaa siltoja”, kun puhutaan musiikin ja laulun vaikutuksesta kansakuntien välisessä yhteistyössä. Mielestäni tällainen, seuraavassa kappaleessa esitelty kansainvälisyys- ja yhteistyöidea, on tärkeä asia myös koulumusiikin saralla. Kun ajatellaan alati kansainvälistyvää oppilas- ja opettaja-ainesta, näkökulma on varsin toimiva monessa käytännön opetustilanteessa. Usein musiikin kautta voi löytyä yhteinen sävel, joka mahdollistaa kulttuurien välisen vuorovaikutuksen ja helpottaa yhteistyötä.

Tapiolan kuoron perustaja Erkki Pohjola on tunnettu Laulusilta-idean isänä. Idean Pohjola sai Sympaatti-festivaalista vuonna 1986, kun kansainvälinen tunnelma sai hänet inspiroitumaan ajatuksesta koota jatkossakin kuoroja yhteen. Laulusilta, Songbridge, on kansainvälinen kuorotapahtuma, joka kokoaa lapsikuoroja yhteen eri puolilta maailmaa. Mukana tapahtumassa on kerrallaan kolmesta neljään korkealaatuista lapsikuoroa. Lapsikuorojen lisäksi Laulusilta-tapahtuma yhdistää myös säveltäjiä eri maista. Tähän mennessä Laulusilta on järjestetty osana kahdeksaa suurta festivaalia. Sen lisäksi, että Laulusillan tarkoituksena on kohottaa lapsi- ja nuorisokuorojen arvostusta, on sen tarkoituksena myös edistää maailmanrauhaa ja kansakuntien välistä yhteistyötä. Maailman kuoroliitto (IFCM, International Federation for Choral Music) ja Erkki Pohjola ovat kesällä 2004 allekirjoittaneet sopimuksen, jonka mukaan Pohjolan laulusilta-projekti on nyt IFCM:n hallinnassa. Näin ollen Pohjolan toive siitä, että idea jatkuisi hänen jälkeensäkin, on toivon mukaan turvattu. Tavoitteena on, että Laulusilta jatkuu tulevaisuudessakin kuorojen ja säveltäjien yhteistyöfoorumina ”hand in hand”- ajatuksen innoittamana. (Leviäkangas, J. 2004, 8.)

Leviäkankaan kirjoittamassa artikkelissa Pohjola on todennut Laulusillasta seuraavin sanoin:

Laulusilta ei ole kuorokilpailu - joita Pohjolan mielestä on muutenkin aivan liikaa kuoromaailmassa - vaan kasvattava yhteistyöhanke, kohtaamispaikka, foorumi, jossa luova ja esittävä kuorotaide ja musiikkikasvatus yhdistyvät korkealla taiteellisella ja pedagogisella tasolla. Tämän mahdollistaa säveltäjien ja dynaamisen nuoren laulaja- ja muusikkopolven intensiivinen yhteistyö. Tuloksena on uudenlaisia toimintamalleja ja uusia sävellyksiä (Leviäkangas 2004, 8–9).

3 MUSIIKIN OPETUSSUUNNITELMA VALTAKUNNALLISESTI

Tämän luvun tarkoituksena on esitellä musiikki oppiaineena valtakunnallisessa, uudistetussa Opetussuunnitelman perusteissa. Lisäksi pyrin valottamaan musiikinopetuksen tärkeimpiä tavoitteita ja niihin liittyviä ainesisältöjä.

3.1 Musiikki Peruskoulun opetussuunnitelman perusteissa

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa (POPS 2004, 232) kerrotaan, että musiikinopetuksen tehtävänä on auttaa oppilasta löytämään musiikin alueelta kiinnostuksen kohteensa sekä rohkaista oppilasta musiikilliseen toimintaan. Musiikinopetuksen tulisi antaa oppilaalle musiikillisen ilmaisun välineitä ja tukea hänen kokonaisvaltaista kasvuaan. Opetuksen tehtävänä on saattaa oppilas ymmärtämään, että musiikki on erilaista eri aikoina ja eri paikoissa. Opetussuunnitelman perusteissa mainitaan myös, että opetuksessa tulee ottaa huomioon se, että musiikin ymmärtämisen perustana ovat musisoinnin ja musiikin kuuntelun yhteydessä saadut merkitykselliset kokemukset. Pääajatuksena on, että musiikinopetus antaa oppilaalle välineitä oman musiikillisen identiteetin muodostamiseen ja musiikillisia taitoja kehitetään pitkäjänteisellä, kertaamiseen perustuvalla harjoittelulla. Taustalla on idea, että yhdessä musisoiminen kehittää sosiaalisia taitoja, kuten vastuullisuutta, rakentavaa kriittisyyttä sekä taidollisen ja kulttuurisen erilaisuuden hyväksymistä ja arvostamista. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa mainitaan lisäksi, että oppilaan kokonaisvaltaisen ilmaisun kehittymistä tulee tukea etsimällä yhteyksiä muihin oppiaineisiin. Lisäksi musiikinopetuksessa pyritään soveltamaan teknologian ja median tarjoamia mahdollisuuksia. (POPS 2004, 232.)

3.2 Musiikinopetuksen tavoitteet ja sisällöt vuosiluokilla 1–4

Vuosiluokkien 1–4 opetuksessa on keskeistä oppilaiden musiikillisen ilmaisun kehittäminen leikinomaisessa ja kokonaisvaltaisessa toiminnassa (POPS 2004, 232). Tavoitteena on myös, että opetus antaisi oppilaalle kokemuksia monenlaisista äänimaailmoista ja musiikeista sekä rohkaisisi oppilasta ilmaisemaan ja toteuttamaan mielikuviaan. Vuosiluokkien 1–4 keskeisiä tavoitteita ovat mm. oman äänenkäytön

oppiminen sekä ilitseilmaisuus laulaen, soittaen, liikkuen, sekä ryhmässä että yksin. Oppilaan tulisi oppia kuuntelemaan ja havainnoimaan keskittyneesti ja aktiivisesti ääniympäristöä ja musiikkia sekä käyttämään musiikin eri elementtejä musiikillisen keksinnän aineksina. Lisäksi tavoitteena on, että oppilas oppii ymmärtämään musiikillisen maailman monimuotoisuutta ja toimimaan vastuullisesti ryhmän jäsenenä ja musiikin kuuntelijana. (POPS 2004, 232.)

Keskeisimmät musiikin ainesisällöt 1–4 luokilla jaetaan: 1) äänenkäytön harjoituksiin puhuen, loruillen, laulaen ja laululeikkeihin 2) lauluharjoituksiin, jotka valmentavat lauluohjelmistoa ja moniäänisyyttä 3) yhtyesoittoharjoituksiin, ja soittoharjoituksiin (keho-, rytm-, melodia- ja sointusoittimilla, lähtökohtana perussyketajun kehittäminen) 4) musiikin kuunteluharjoituksiin 5) musiikillisen keksinnän harjoituksiin esim. äänikerronnan ja improvisoinnin avulla 6) musiikin elementteihin esim. rytmi, melodia, harmonia liittyviin harjoituksiin musisoinnin, kuuntelun, liikunnan ja musiikillisen keksinnän yhteydessä sekä 7) laulu-, soitto-, ja kuunteluohjelmistoon, joka tutustuttaa oppilaan sekä suomalaisen että muiden maiden ja kulttuurien musiikkiin ja sisältää esimerkkejä eri aikakausilta ja eri musiikin lajeista. (POPS 2004, 233.)

Kuvaus oppilaan hyvästä osaamisesta 4. luokan päättyessä painottaa, että tuolloin oppilas osaa käyttää ääntään niin, että hän pystyy yksiääniseen yksinlauluun, hahmottaa musiikin perussykkeen, pystyy osallistumaan soittamisen harjoitteluun ja yhteissoittoon, sekä hallitsee lauluohjelmistoa, josta osan ulkoa. Lisäksi 4. luokan päättyessä oppilas osaa yksin ja ryhmän jäsenenä ääntä, liikettä, rytmiä tai melodiaa käyttäen keksiä omia musiikillisia ratkaisuja esimerkiksi kaiku-, kysymys/vastaus- ja soolo/tutti-harjoituksissa. Oppilaan tulisi myös tunnistaa kuulemaansa musiikkia ja osata ilmaista kuuntelukokemustaan verbaalisesti, kuvallisesti tai liikkeen avulla ja osata toimia musisoivan ryhmän jäsenenä ottaen huomioon muut ryhmän jäsenet. (POPS 2004, 233.)

3.3 Musiikinopetuksen tavoitteet ja sisällöt vuosiluokilla 5–9

5–9-luokkien musiikinopetuksessa jäsennetään musiikillista maailmaa ja musiikillisia kokemuksia, sekä opitaan käyttämään musiikin käsitteitä ja merkintöjä musiikin kuuntelun ja musisoinnin yhteydessä (POPS 2004, 233).

Keskeisimmät tavoitteet liittyvät seuraaviin osa-alueisiin: oppilas kehittää ja ylläpitää osaamistaan musiikillisen ilmaisun eri alueilla, toimien musisoivan ryhmän jäsenenä, oppilas oppii kriittisesti tarkastelemaan ja arvioimaan erilaisia ääniympäristöjä sekä laajentaa ja syventää eria lajien ja tyylien tuntemustaan. Lisäksi oppilas oppii ymmärtämään musiikin elementtien (mm. rytmi, melodia, harmonia) tehtävää musiikin rakentumisessa ja käyttämään niitä ilmaisevia käsitteitä ja merkintöjä. Tavoitteeksi on asetettu myös, että oppilas rakentaa luovaa suhdetta musiikkiin ja sen ilmaisumahdollisuuksiin musiikillisen keksinnän keinoin. (POPS 2004, 233.)

Keskeiset sisällöt 5–9-luokkien musiikinopetuksessa on jaettu seuraavasti: 1) äänenkäyttöä ja ääni-ilmaisua kehittävät harjoitukset, eri tyyliä ja lajeja edustava yksi- ja moniääninen ohjelmisto, josta osa ulkoa 2) yhtyesoittoa kehittävät harjoitukset sekä monipuolisesti eri musiikkityylejä ja -kulttuureja edustava soitto-ohjelmisto 3) monipuolinen kuunteluohjelmisto sekä 4) omien musiikillisten ideoiden kokeilu improvisoiden, säveltäen ja sovittaen esimerkiksi ääntä, soittimia, laulua, liikettä ja musiikkiteknologiaa käyttäen. (POPS 2004, 234.)

5–9-luokkien päättöarvioinnin kriteerien mukaan arvosanan 8 saava oppilas: 1) osallistuu yhteislauluun ja osaa laulaa rytmisesti oikein sekä melodialinjan suuntaisesti 2) hallitsee jonkin rytmi-, melodia- tai sointusoittimen perustekniikan niin, että pystyy osallistumaan yhtyesoittoon 3) osaa kuunnella musiikkia ja tehdä siitä havaintoja sekä esittää perusteltuja näkemyksiä kuulemastaan 4) osaa kuunnella sekä omaa että muiden tuottamaa musiikkia niin, että pystyy musisoimaan yhdessä muiden kanssa 5) tunnistaa ja osaa erottaa eri musiikin lajeja sekä eri aikakausien ja kulttuurien musiikkia 6) tuntee keskeisintä suomalaista musiikkielämää ja musiikkia 7) osaa käyttää musiikin käsitteitä musiikin kuuntelun ja musisoinnin yhteydessä ja 8) osaa käyttää musiikin elementtejä rakennusaineina omien musiikillisten ideoidensa ja ajatustensa kehittämisessä ja toteutuksessa. (POPS 2004, 234.)

Lopuksi voidaan todeta, että Peruskoulun opetussuunnitelman perusteissa musiikille esitellyt tavoitteet, sisällöt ja kriteerit ovat teemoittain jaettu samoihin osa-alueisiin sekä luokilla 1–4 että 5–9, mutta luokilla 5–9 tietojen ja taitojen osaaminen ja hyödyntäminen tulee olla syvällisempää ja monipuolisempaa. Tavoitteissa on nähtävissä

se, että luokilla 1–4 painottuu enemmän musiikin oppiminen kokonaisvaltaisesti leikin, rohkaisun ja itseilmaisun kautta ja vuosiluokilla 5–9 puolestaan pyritään laajentamaan ja ylläpitämään jo hankittuja musiikillisia taitoja sekä tuottamaan omia musiikillisia ideoita esimerkiksi improvisaation kautta.

3.4 Luokanopettaja opetussuunnitelman käyttäjänä ja kehittäjänä

Tapio Kosunen on tutkinut väitöskirjassaan luokanopettajia opetuksensa suunnittelijoina ja kehittäjinä. Tutkimuksen avulla pyrittiin selvittämään, kuinka merkitykselliseksi luokanopettajat kokevat opetussuunnitelman käytön ja miten he hyödyntävät sitä opetuksensa suunnittelussa. Tulosten mukaan varsinkin kokeneet opettajat olivat uudistusmielisiä ja halukkaita kehittämään opetussuunnitelmaa. (Kosunen 1994, 285.)

Kosunen tutkimukseen vastanneet luokanopettajat kokivat opetussuunnitelman jopa oppikirjaa tärkeämmäksi opetuksensa apuvälineeksi. Lisäksi luokanopettajat pitivät tärkeinä asioina työssään hyvää opettajan ja oppilaiden välistä vuorovaikutusta, opettajan persoonallisuutta, erilaisten työtapojen hallintaa, opettajien välistä yhteistyötä, opetusvälineitä sekä oppimateriaalia. (Kosunen 1994, 284.)

Kosunen tutkimuksen mukaan nimenomaan kokeneet opettajat korostivat tarvetta oppilaskeskeisten työtapojen käyttöön ja opetuksen eriyttämiseen sekä pyrkivät opetuksessaan myös opetuksen eheyttämiseen ja aihekokonaisuuksien käsittelyyn (Kosunen 1994, 2, 285). Oppiaineiden välisestä yhdistämisestä eli integraatiosta, opettajien mielteistä musiikin opetussuunnitelmasta, oppimateriaalista, yhteistyöstä ja musiikinopetuksen käytännön kokemuksista on enemmän esimerkkejä myös tämän tutkimuksen tutkimustulosten tarkastelujakson kappaleissa 10.3 ja 10.4.

4 MUSIIKINOPETUKSEN TEHTÄVÄT JA MUSIIKIN OPETTAMINEN

Tarkastelen tässä jaksossa musiikinopetukseen liittyviä päätehtäviä eli musiikinopetuksessa käytettäviä työtapoja, musiikinopetuksen suunnittelua sekä musiikinopetuksen arviointia. Esittelen myös reseptiivisen, reproduktiivisen ja produktiivisen suhteen musiikkiin, jotka liittyvät lähemmin musiikin funktioon.

4.1 Musiikilliset työtavat

Hongisto-Åbergin, Lindeberg-Piiroisen ja Mäkisen (1994) mukaan musiikillisten työtapojen valinta vaikuttaa kokonaisvaltaisesti lapsen kehitykseen. Kirjassa ”Musiikki varhaiskasvatuksessa” on esitelty suomennettu versio Donna Woodin näkemyksestä lapsen kehittymisestä musiikin kautta Hongisto-Åbergin ym. mukaan. Kuvion keskellä on lause: ”Musiikki on kuin aurinko – sen säteet voivat koskettaa kaikkia kehityksen osa-alueita.” (Wood 1982, 26).

Auringon säteistä koostuva kuvio sisältää kuusi osa-aluetta, joiden kautta musiikki vaikuttaa lapsen kehitykseen. Osa-alueet ovat: 1) ilo, virkistys ja onnellisuus, 2) luovan ongelmaratkaisun kehittyminen, 3) sosiaalinen kehitys, 4) fyysinen kehitys, 5) tunne-elämän kehittyminen ja 6) älyllinen kehitys. Sosiaaliseen kehitykseen liittyvät itseluottamuksen ja itsetunnon kehittyminen onnistumisen ja osaamisen tunteen myötä. Myös itsekontrolli kehittyy ja kyky sosiaaliseen vuorovaikutukseen kasvaa mm. osallistumalla yhteiseen toimintaan, oman vuoron odottamisella ja välineiden ym. materiaalin jakamisessa muiden kanssa. Kuvion mukaan lapsi kehittyy fyysisesti, kun musiikinopetuksen yhteydessä harjoitellaan liikkumisen perustaitoja, koordinaatiota ja rentoutumista mm. musiikkiliikunnan avulla. Tunne-elämän kehittymiseen lapsi saa varmuutta tunneilmaisuharjoitusten, roolileikkien ja dramatisoinnin kautta. Älyllinen kehitys kasvaa musiikin käsitteiden (mm. perussyke, rytmi, tempo, melodiakulku, dynamiikka jne.) omaksumisesta ja hallitsemisesta sekä siitä, kun esim. laulujen kautta kieli ja sanavarasto kehittyvät.

Kuvio 1. Lapsen kehitys musiikin kautta

4.1.1 Reseptiivinen, reproduktiivinen ja produktiivinen suhde musiikkiin

Kaikkonen on tutkinut ja pohtinut musiikkia ja musiikin vaikutusta lähinnä musiikkiterapian kautta. Kaikkosen mukaan musiikin kautta on mahdollista ilmaista itseään ja tuoda samalla esille sellaisia asioita, joita ei ehkä sanallisesti pystyisi ilmaisemaan. Näin ollen musiikin avulla on siis mahdollista luoda monipuoliset säikeet ihmisen mieleen, kehoon ja käyttäytymiseen. Musiikki käsitteenä on moniulotteinen ja sen määrittäminen on vaikeaa. Tämän takia erilaisia ”selitysmalleja” on useita. (Kaikkonen 1998, 63.)

Musiikin käytölle voidaan asettaa erilaisia tavoitteita ja näin ollen tavoitteiden asettelu yhteydessä on avartavaa miettiä, miten musiikkia käyttää osana kasvatus- ja terapiaprosessia. Musiikin funktio voidaan Kaikkosen mukaan nähdä kolmenlaisena. Luokittelun osa-alueina ovat reseptiivinen, reproduktiivinen ja produktiivinen musiikin käyttö. (Kaikkonen 1998, 64.)

Kun musiikkia käytetään reseptiivisesti, musiikki itsessään vaikuttaa inhimilliseen kohteeseensa. Ihminen voi olla tajuton, mutta musiikki äänenä, värähtelynä ja mielikuvien herättäjänä virtaa ihmiseen ja sinällään vaikuttaa häneen. Näin ollen ihminen on musiikin vastaanottaja ilman, että häneltä edellytetään mitään toimintaa tai että hänelle annettaisiin tehtäviä ja ohjeita. Tätä musiikin reseptiivistä funktiota lähellä on musiikin kuuntelun ohjaaminen: luodaan tilanteita, missä saa vain olla ”keskellä” musiikkia, hiljentyä, pysähtyä hetkeksi ja ”päästää irti”. (Kaikkonen 1998, 64.)

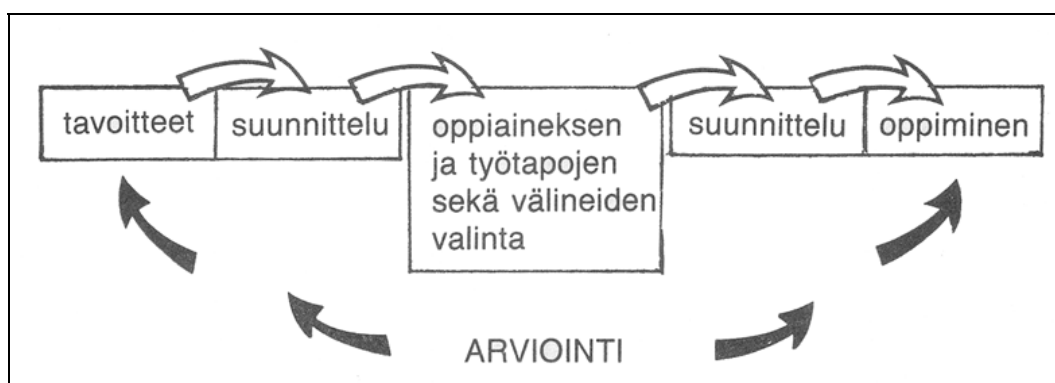
Kun musiikkia käytetään reproduktiivisesti, vuorovaikutuksessa oleva henkilö toimii annetun mallin tai ohjeen mukaisesti. Näin ollen voidaan todeta, että perinteinen musiikinopetustilanne on reproduktiivista toimintaa. Oppilas saa ohjeet opettajalta soittoa tai muuta musiikillista toimintaa varten ja oppimisprosessi etenee näiden ohjeiden mukaan. Reproduktiivisen musiikin käytön yhteydessä toiminnalle annetaan selkeät rajat ja sen avulla pyritään kehittämään esimerkiksi ryhmätyötaitoja tai motorisia taitoja. (Kaikkonen 1998, 64.)

Produktiivinen musiikin käyttö puolestaan tarkoittaa sitä, että itse tuotetaan ääniä, liikettä, rytmejä, musiikkia. Tällöin voidaan puhua vapaasta ilmaisusta: ihminen kuuntelee itseään ja ilmentää sisäisiä mielikuviaan vapaasti omien tunteidensa pohjalta. Oikeaa tai väärää tapaa musiikilliselle ilmaisulle ei ole. Musiikin jäsentämisprosessissa keskeistä on löytää musiikillinen kanava sekä saattaa tunteet ja mielikuvat musiikin kannattelemina irti. (Kaikkonen 1998, 64–65.)

4.2 Musiikinopetuksen suunnittelu

Koulujen toiminnan perusteena ovat koulukohtaiset opetussuunnitelmat, jotka määräytyvät peruskoulun opetussuunnitelman perusteiden (POPS) mukaisesti.

Koulukohtaisissa opetussuunnitelmissa esitetään ainekohtaiset tavoitteet ja ehdotukset opetussisältöjen toteuttamiseksi. Opetussuunnitelmasta huolimatta opetustyössä tarvitaan runsaasti myös käytännön sovellustyötä. (Linnankivi ym. 1988, 230.) On tärkeää, että opettaja ohjaa myös oppilasta osallistumaan opetuksen suunnitteluun. Myös musiikin opetustila ja sen sijainti vaikuttavat opetuksen toteuttamismahdollisuuksiin. Suunnittelun yhteydet musiikin opetussuunnitelman toteuttamiseen voidaan havainnollistaa Linnankiven ym. (1988, 231) mukaan esimerkiksi seuraavan kaavion avulla:

Kuvio 2. Suunnittelun yhteydet musiikin opetussuunnitelman toteuttamiseen

Musiikkitunnin onnistumiseksi on tärkeää luoda luokkaan positiivinen tunnelma. Jokaisen lapsen on saatava kokea onnistumisen elämyksiä turvallisessa ilmapiirissä, jossa turvallisuutta luovat pysyvät rituaalit ja toimintatavat. (Hongisto-Åberg ym. 1994, 178.) Musiikin opetukseen valittavan oppiaineen on integroiduttava mielekkäästi aikaisemmin opittuihin asioihin (Linnankivi ym. 1988, 232). Suunniteltujen työtapojen on annettava oppilaille mahdollisuuksia luovaan ajatteluun ja toimintaan kaikilla opetuksen alueilla. Lisäksi työtapoja valittaessa olisi kiinnitettävä erityistä huomiota opetuksen havainnollisuuteen. Hyvä opetus- ja oppimateriaali sekä sen tuntemus on musiikinopetuksen perusedellytys, mutta ei itsetarkoitus. (Linnankivi ym. 1988, 232.)

Kaikkonen on pohtinut myös musiikinopetusta ja musiikinopetuksen suunnittelua. Hän kirjoittaa, että jokaisen musiikkia työssään hyödyntävän olisi syytä tuntea perusasiat siitä, miten musiikki vaikuttaa ihmiseen ja toisaalta siitä, millaisia mahdollisuuksia musiikin käyttö omassa työssä voi tarjota lapsen kasvun tukemiseksi (Kaikkonen 1998, 65).

Samassa tekstissä Kaikkonen toteaa myös, että opettajan on oleellista pohtia, millainen musiikin käyttötapa on opetuksen lähtökohtana, millaisia tavoitteita opettaja asettaa työlleen ja miten opettaja kykenee hyödyntämään rikkaasti musiikinopetuksen erilaisia lähestymistapoja. Kaikkosen mukaan on erittäin tärkeää, että opettaja tuntee oman ryhmänsä, sillä jokaista ryhmän jäsentä musiikintekeminen palvelee eri tavoin. Jollekin musisointi tarjoaa tilaa eläytymiseen ja tunteiden ilmaisuun, toiselle sama tilanne toimii sosiaalisena ryhmässä toimimisen harjoituskenttänä, kolmannelle musiikintekemisen lisätavoitteeksi voi asettaa vaikka motoristen taitojen ja koordinaatiokyvyn kehittämisen ja joku voi puolestaan kehittää työskentelytaitojaan ja keskittymiskykyään musisoinnin kautta. Usealle oppilaalle toiminta sisältää myös viihdyttävän puolen, tarjoaa onnistumisen elämyksiä ja sitä kautta tukee itsetuntoa. (Kaikkonen 1998, 65–66.)

Jotta suunnittelu ja tuntien toteuttaminen suunnitelmien mukaisesti onnistuu, vaaditaan opettajalta nykypäivänä myös taitoa eriyttää opetusta ja tarjota siis ”jokaiselle jotakin”. Opetuksen tavoitteiden asettelu ja suunnittelu vaatii sitä, että opettaja ottaa huomioon mm. yksilöiden erityistarpeet, erilaiset musiikin käyttötavat, musiikin vaikutuksen yksilöllisesti, musiikin käyttöön annetut resurssit ja tuntimäärät sekä myös omat henkilökohtaiset resurssinsa ja voimavaransa. Jos musiikkikasvatus- ja opetustoiminta on monipuolista, opetusprosessista löytyy elementtejä useista erilaisista musiikin käyttömuodoista. Monitahoiset musiikin käyttötavat ikään kuin täydentävät toisiaan, ohjaavat laaja-alaiseen vuorovaikutukseen ja erilaisten opetuksen lähestymistapojen luontevaan soveltamiseen. (Kaikkonen 1998, 65.)

4.3 Musiikinopetuksen arviointi

Musiikin opetussuunnitelman tavoitteita toteuttaessaan opettaja joutuu suorittamaan jatkuvasti arviointia, sillä arviointi on kiinteässä yhteydessä opetuksen tavoitteiden määrittämiseen, työtapojen ja oppisisältöjen sekä opetuksessa käytettävän opetus- ja oppimateriaalin valintaan. Näin ollen arviointia käsitteenä ja toimintona ei voida tarkastella ilman opetussuunnitelman tuntemusta. (Linnankivi ym. 1988, 235.)

Arviointia koskevat tiedot ovat yhtä tärkeitä niin opettajalle kuin oppilaalle, sillä arvioinnilla voidaan katsoa olevan opiskelun auttamista ja tukemista edistävä tehtävä.

Tämän takia viime aikoina on pyritty kiinnittämään huomiota myös oppilaan itsearviointiin, joka perustuu oppilaan omiin oppimisedellytyksiin. (Linnankivi ym. 1988, 235.)

Musiikkisuoritusten arviointi ei ole opettajalle helppo tehtävä, sillä numeerinen arviointi vaikeuttaa sitä. Saattaa myös olla, että sanallinen tai siihen verrattava arviointitulosten ilmoittamistapa olisi oppilaan kannalta tarkoituksenmukaisempi. Antaessaan musiikin arvosanaa opettajan täytyy kiinnittää huomiota moniin eri seikkoihin, mm. asetettuihin tavoitteisiin, oppilaiden asenteisiin ja musiikillisiin valmiuksiin sekä oppimistuloksiin. Arvioinnissa tulisi ottaa huomioon myös ympäristötekijät, oppilaiden kehitystaso, viriketausta ja niiden vaikutus. Musiikin arvioinnilla on täten inhimilliset taustatekijänsä, joiden tunteminen auttaa opettajaa silloin, kun hän pohtii arvioiko hän oikein perustein (Linnankivi ym. 1988, 239–240).

Joka tapauksessa lopullista musiikin arvosanaa annettaessa painotetaan aina oppilaan parasta suoritusaluetta, jolta oppilas pystyy antamaan osaamisnäyttöä koulun musiikinopetuksessa. Opettajan on siis kiinnitettävä huomiota nimenomaan oppilaan musiikilliseen aktiivisuuteen koulun musiikkitunneilla, koska muutoin musiikkia harrastava, mutta musiikkitunnilla passiivinen oppilas ei voi saada kiitettävää musiikin arvosanaa. (Linnankivi ym. 1988, 239.)

5 LUOKANOPETTAJA MUSIIKIN OPETTAJANA

Tämän luvun tavoitteena on muodostaa käsityksiä siitä, minkälainen luokanopettaja on musiikin opettajana, minkälaisen koulutuksen hän saa nk. erikoistumisopinnoissa ja millaisia valmiuksia musiikkiin erikoistuneella luokanopettajalla on musiikinopetukseen.

5.1 Musiikin opinnot luokanopettajakoulutuksessa

Tarja Tereska kirjoittaa väitöskirjassaan ”Peruskoulun luokanopettajiksi opiskelevien musiikillinen minäkuva” seuraavasti:

”Luokanopettajakoulutuksella on maassamme yli satavuotinen historia. Sinä aikana koulutusohjelmassa on ehtinyt tapahtua monia sekä määrällisiä että laadullisia muutoksia. Olennaista on ollut koulutusajan lyheneminen siirryttäessä kansakoulupohjaisesta keskikoulupohjaiseen ja edelleen ylioppilaspohjaiseen valmistumiseen. Tämä on heijastunut myös niihin sisältyneen musiikin opiskeluaajan supistumiseen.” (Tereska 2003, 4.)

Musiikinopetuksen perusta opettajakoulutuksessa ajoittuu vuoteen 1863, jolloin Jyväskylän seminaari aloitti toimintansa. Tuolloin opetussuunnitelman laati Uno Cygnaeus, joka piti musiikkia tärkeänä kasvatuksellisena tekijänä. Seminaarin opetussuunnitelmassa musiikkiopinnoille oli varattu runsaasti aikaa, sillä laulun ja soiton opetus jatkui kaikkien neljän opiskeluvuoden ajan. (Tereska 2003, 4–5.)

1980-luvulla peruskoulun luokanopettajan koulutusohjelmaan kuului osana laajempaa taidekasvatusta kaksi musiikin opintojaksoa: noin kuuden viikon laajuiset, kaikille pakolliset perusopinnot sekä valinnaiset, 15 opintoviikkoa kattavat erikoistumisopinnot. Luokanopettajan koulutusohjelmien muutosten olennainen piirre 1980-luvun jälkeen on ollut taito- ja taideaineiden opintoviikkojen jatkuva supistuminen. Toisaalta musiikin kohdalla on tapahtunut myös sisällöllistä kehittymistä, mikä tulee ilmi vertailtaessa 1980-luvun ja uuden vuosituhannen musiikkiopintojen sisältöjä. (Tereska 2003, 5–6.)

Tereska kirjoittaa, että silmiinpistävä piirre vuosien 2001–2003 musiikin perusopinnoissa on ollut niiden suppeus, sillä musiikin perusosaa opiskellaan enää kaksi opintoviikkoa. Tätä kuitenkin kompensoi toinen, valliinneeseen supistamislinjaan

nähdessä täysin vastakkainen ilmiö, valinnainen lisäosa (2 tai 4 opintoviikkoa). Näin ollen musiikkiopintojen vähentymistä ei tapahdu ollenkaan sellaisilla opiskelijoilla, jotka todella haluavat kehittää omia musiikkitaitojaan ja suorittaa nuo mahdolliset neljä valinnaisopintoviikkoa. (Tereska 2003, 6.)

Luokanopettajien musiikin opettamista on tarkasteltu tutkimuksissa yleensä koulutuksen antamien valmiuksien perusteella sekä osana luokanopettajien koulutusohjelmaa. Tällöin on keskitytty kaikkien erikoistumisaineiden opintojen arviointiin ja vertailuun. Musiikinopetus nähdään tällöin rajattuna musiikin erikoistumisopinnot suorittaneisiin. Tämä todennäköisesti ilmentää myös kaikkein voimakkainta halukkuutta musiikin opettamiseen. (Tereska 2003, 7.)

Erikoistumisainevalinnoissa musiikki kuuluu yhtenä taito- ja taideaineista kaikkein suosituimpien joukkoon yhdessä esimerkiksi äidinkielen, alkuopetuksen ja erityispedagogiikan kanssa. Perusteina musiikin valintaan erikoistumisaineeksi on yleisimmin esitetty ”halu lujittaa tietämystä kyseisessä aineessa” sekä musiikin kuuluminen ennestään vahvoihin alueisiin ja harrastuksiin. (Tereska 2003, 8.)

5.1.1 Musiikin opinnot Helsingin luokanopettajan koulutuksessa

Helsingin SOKLA:ssa lukuvuoden 2004–2005 musiikin opintoihin kuului perusosa (2 opintoviikkoa), joka on kaikille opiskelijoille pakollinen, sillä se kuuluu yhtenä osana monialaisiin opintoihin, joita suoritetaan yhteensä 35 opintoviikkoa (opintoviikko lyhennetään tässä tekstissä ov). Perusosan lisäksi on mahdollista suorittaa myös musiikin valinnainen osa 2 tai 4 opintoviikkoa. (<http://www.edu.helsinki.fi/okl/koulutus/lo/>, 158–159.) Musiikin 15 opintoviikon valinnainen sivuaine eli nk. erikoistumisaine koostuu puolestaan seuraavista osista: 1) Musiikkitieto 2,5 ov 2) Musiikin opetusoppi eli didaktiikka, kuoropedagogiikka, yhtyessoiton pedagogiikka, nokkahuilunsoiton pedagogiikka ja musiikkiliikunta yhteensä 6 ov ja 3) Laulu- ja soittotaidon osasta 6,5 ov, johon kuuluvat äänenmuodostus & yksinlaulu 0,5 ov, pianonsoitto 2,5 ov, vapaa säestys 1 ov, yhtyesoitto 1,5 ov ja vaihtoehtoisesti kitaransoitto, vapaa säestys tai pianonsoitto 0,5 ov. (<http://www.edu.helsinki.fi/okl/koulutus/lo/>, 168–169.)

Musiikin 15 opintoviikon opintokokonaisuuden tavoitteet ja sisältö ovat luokanopettajakoulutuksen (<http://www.edu.helsinki.fi/okl/koulutus/lo/>, A-opas) A-opinto-oppaan mukaan seuraavat: Opiskelija kehittää perusopinnoissaan saamiaan valmiuksia, musiikkitietoja ja -taitoja niin, että hän pystyy ottamaan vastuun musiikkikasvatuksesta tulevassa työssään luokanopettajana ja musiikkiluokan opettajana. Opiskelija syventää tietojaan esiasteen ja peruskoulun 1–6-luokkien musiikinopetuksen opetussuunnitelmasta sekä sen keskeisistä periaatteista ja menetelmistä, joissa painotetaan luovaa ajattelua ja toimintaa sekä opetuksen eheyttämistä. Opiskelija saa täten valmiuksia myös opetussuunnitelman kehittämiseen tulevassa koulutyössään. (<http://www.edu.helsinki.fi/okl/koulutus/lo/>, 168.)

5.2 Opettajan rooli musiikinopetuksessa

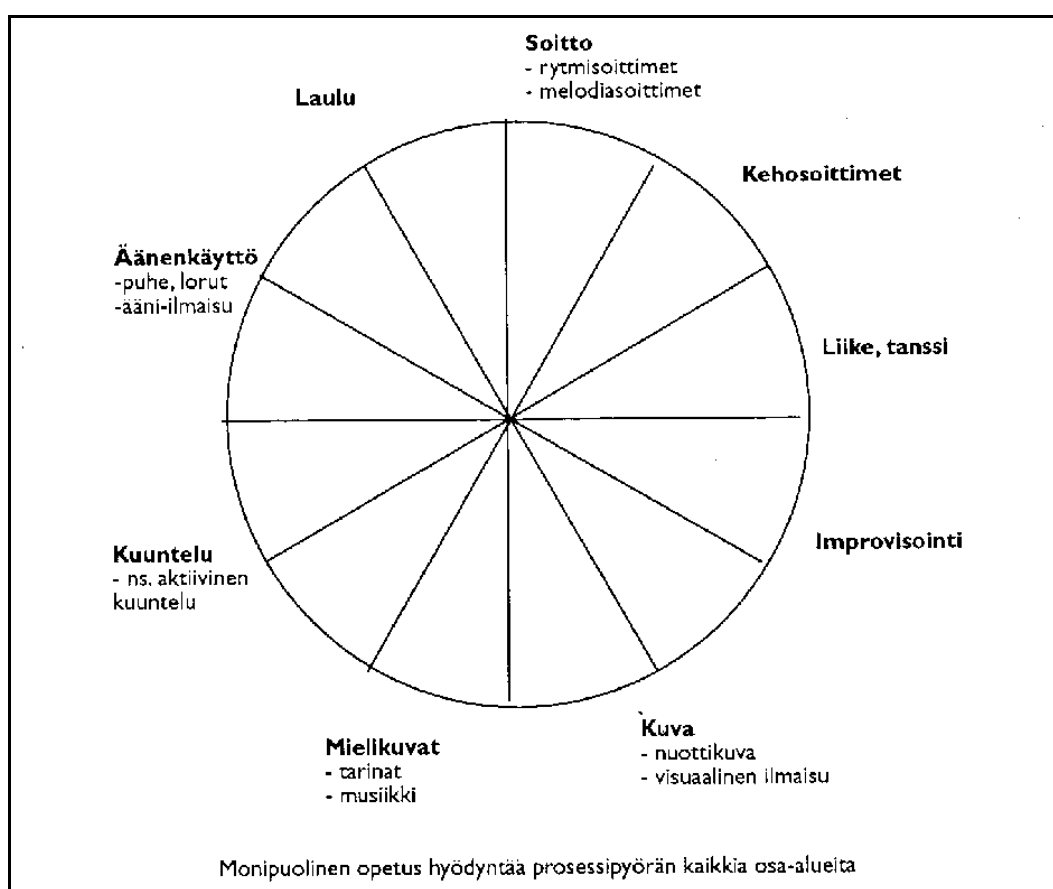
Lamponen kirjoittaa kirjassa *Lahjakkuus lentoon* (Lamponen 1998, 47) seuraavasti: ”Niin kuin kaikessa opetuksessa ja kasvatuksessa opettajan tulee tietää mitä tekee, miksi tekee ja milloin tekee. Aikuisen oma asenne, kontakti lapsiin, kyky heittäytyä lapsen maailmaan ja samalla säilyttää tilanne kontrollissa, kyky kuunnella ja huomioda lasta sekä kommunikoida lapsen kanssa ovat paljon tärkeämpiä kuin aikuisen sukupuoli. Lisäksi kasvattajan pitää pystyä samastumaan lapseen ja asettua hänen asemaansa. Aikuisen tulisi tietää lasten erilaiset oppimistyyliä ja olla työstään innostunut ja motivoitunut esimerkki.”

Myös opettajan jaksaminen työssään on tärkeää. ”On päiviä, jolloin ei jaksaa, mutta aikuisen tulee olla niin ammatillinen, ettei se näy työssä, koska lapsille jokainen tunti on ainutkertainen elämys”, pohtii Esa Lamponen. (Lamponen 1998, 48.)

Koska musiikkikasvatus on vuorovaikutusta, aikuisen pitäisi jaksaa kuunnella lasta, antaa lapsen oivaltaa asioita, keksiä itse musiikillisia seikkoja ja antaa myös lapsen vaikuttaa prosessiin. Mitä vanhemmaksi lapsi tulee, sitä tärkeämpää on, miten aiheet valitaan. Kun aikuinen pohtii asioita yhdessä lasten kanssa, hän saa tietoa siitä, mikä lapsia kiinnostaa. Kun aihe on valittu, on tärkeää aloittaa systemaattinen opetuksen suunnittelu miettimällä esimerkiksi, mitä musiikillisia asioita halutaan ottaa esille esimerkiksi näiden joukosta: rytmi, melodia, harmonia, muotorakenteet, sointiväri,

ilmaisu, dynamiikka tai fraseeraus. Tämän lisäksi on oleellista tietää ja miettiä eri alueiden integrointi ja tiimityö kollegojen kanssa. Näin saadaan ja taataan mahdollisimman monipuolinen ja paras mahdollinen musiikillinen paketti lapsille. (Lamponen 1998, 49.)

Lamponen on esitellyt artikkelissaan myös monipuolisen musiikinopetuksen avuksi kehitellyn nk. prosessipyörän, jossa on sektoreittain esitelty kaikki musiikkikasvatuksen tärkeät osa-alueet. Monipuolisessa opetuksessa hyödynnetään prosessipyörän kaikkia osa-alueita. (Lamponen 1998, 50.)

Kuvio 3. Musiikillinen prosessipyörä

Tässä kappaleessa esittelen muutamia tutkimuksia, joiden tutkimusaihe liittyy läheisesti myös tämän tutkimuksen aiheeseen ja käsittelee tämän tutkimuksen osa-alueita.

Musiikkikasvatuksen ja musiikinopetuksen tutkimus on lisääntynyt viime vuosina. Erityisesti tähän on vaikuttanut ajatus tutkivasta opettajasta. Opetuksen suunnittelu, tavoitteiden määrittely, menetelmien valinta, oppilasarviointi ym. ovat esimerkkejä arkityössä vastaan tulevista kysymyksistä, joissa tutkimustiedosta ja opettajan tieteellisistä valmiuksista on hyötyä myös käytännön työtehtävien suorittamisessa. Louhivuoren mukaan kaikki sellainen tutkimus, joka palvelee musiikinopetuksen kehittämistä, on arvokasta ja tärkeä osa musiikkikasvatuksen tutkimuksen kentällä. (Louhivuori 1997, 5.)

6.1 Aiemmat tutkimukset

Heikki Ruismäki on tutkinut väitöskirjassaan peruskoulun yläasteella työskentelevien musiikinopettajien tyytyväisyyttä, ammatillista minäkäsitystä sekä uravalintaa. Koska musiikinopetuksessa yläasteella on samoja elementtejä kuin ala-asteella, on Ruismäen tutkimuksen tarkastelu tärkeätä ja aiheellista myös tässä tutkimuksessa. Ruismäen pro gradu -tutkimuksessa todettiin musiikkiin erikoistuneiden luokanopettajien olevan moniin tyytyväisyyden osa-alueisiin tyytyväisimpiä. (Ruismäki 1984, 94.) Jatkotutkimuksessa tutkimuksen kohdejoukko laajeni ja tutkimukseen vastasivat yläasteella työskentelevät musiikkiin erikoistuneet luokanopettajat. (Ruismäki 1991, 68.)

Tutkimuksen mukaan 66 % vastaajista oli tyytyväisiä tai erittäin tyytyväisiä työhönsä. Tutkimuksessa havaittiin, että opettajat olivat tyytyväisiä mahdollisuuteen toimia itsenäisesti, rehtoriin sekä opettajanhuoneen ilmapiiriin. Valtaosa opettajista tuli myös hyvin oppilaiden kanssa toimeen (85 %). Opettajat kokivat, että tuntimäärät ovat eri luokka-asteilla liian vähäiset ja opetussuunnitelmien nukaisia tavoitteita on vaikea saavuttaa. Opettajat olivat tyytymättömiä myös liian suuriin opetusryhmiin. (Ruismäki, 1991, 264.)

Tutkimuksen avoimilla kysymyksillä opettajilta kysyttiin musiikinopettajan työn antoisimpia puolia ja epäkohtia. Antoisimmat puolet liittyivät usein mm. oppilaiden motivoitumiseen, vuorovaikutukseen oppilaiden kanssa, luovuuteen ja työn vaihtelevuuteen. Myös kuoro- ja orkesterityö koettiin antoisaksi. Työn epäkohdiksi mainittiin esimerkiksi puutteellinen välineistö, työrauhahäiriöt sekä omien taitojen puutteet musiikkiliikunnassa ja kitaransoitossa. (Ruismäki 1991, 264.)

Paula Turkkila (1998) on tutkinut pro gradu –tutkimuksessaan musiikinopetusta helsinkiläisillä ala-asteilla. Tämän tutkimuksen perusideana oli tutkia musiikinopetuksen ongelmakohtia, opettajien työmotivaatiota musiikin opettamiseen sekä ongelmien ja motivaation välistä yhteyttä. Lisäksi Turkkila kuvaili tutkimuksessaan sellaisia opettajia, jotka opettavat musiikkia paljon. Musiikinopetuksen ongelmia ja opettajien työmotivaatiota musiikin opettamiseen ala-asteella ei ole Suomessa tutkittu kovinkaan paljon ja siksi tällä Turkkilan tutkimuksella pyrittiin avaamaan käsitystä musiikinopetuksesta 1990-luvun loppupuolella. Tuolloin Helsingin opettajankoulutuslaitoksella harkittiin musiikin perusopintojen määrän alentamista ja siksi tällaisen tutkimuksen tekeminen oli tärkeää, jotta saatiin selvyttä musiikinopetuksen käytännön toteutumisesta ala-asteilla Helsingissä.

Turkkilan tutkimus suoritettiin kyselynä, johon osallistui Helsingin kaupungin ala-asteilla musiikkia opettavia luokanopettajia sekä ala-asteilla toimivia musiikin aineenopettajia. Tutkimuksessa opettajat pitivät suurimpina ongelmakohtina materiaalin ja välineistön sekä musiikinopetustilojen puutteita. 3/4 opettajista koki oppilasryhmät liian suuriksi ja työrauhahäiriöistä kärsittiin myös paljon. Opettajista yli 1/3 havaitsi puutteita omassa aineenhallinnassaan ja oppilaiden negatiivinen asenne musiikkia kohtaan otettiin esille useasti.

Näin ollen saadut tulokset olivat tietyiltä osin samoja kuin Ruismäen (1991) tutkimuksessa: opetusryhmien kokoon, materiaaleihin ja välineistöön sekä omaan aineenhallintaan oltiin molemmissa tutkimuksissa yhtä tyytymättömiä. Turkkila totesi tutkimuksessaan, että musiikkiin erikoistuneiden luokanopettajien ja aineenopettajien välillä ei ollut eroa ja tästä hän päätteli, että musiikkiin erikoistuneiden luokanopettajien aineenhallinnan taso on riittävä ala-asteen musiikinopetukseen. (Turkkila 1998, 72–73.)

Terhi Vesioja on tutkinut luokanopettajien arvioita itsestään musiikkikasvattajina vuonna 2004 valmistuneessa lisensiaatintyössään, jonka otsikkoon hän on onnistunut kiteyttämään nasevan lauseen: ”Tätä lajia täytyy rakastaa, ei vihata.” Mielestäni tämä ajatus on erittäin tärkeä, kun puhutaan kaikesta opetuksesta ja varsinkin musiikinopetuksesta.

Vesiojan tutkimuksen peruspyrkimyksenä on ollut saada erilaisia näkökulmia opettajankoulutuksen musiikinopintojen kehittämistä varten. Tutkimuksessa esitellyt tutkimusongelmat koskivat luokanopettajien näkemyksiä ja arvioita peruskoulun alaluokkien musiikinopetuksen edellyttämästä ammatillisesta kompetenssista, musiikinopetukseen liittyvästä minäpystyvyydestä ja musiikkikasvattajuudesta sekä musiikkikasvatuksen toteutuksesta. Koska tutkimukseen osallistuneet 12 haastateltavaa olivat valmistuneet opettajiksi 1980-luvulla, tutkimuksessa on tarkasteltu myös 1980-luvun musiikkiopintoja opettajankoulutuslaitoksessa. Tutkimukseen valitut haastateltavat oli valittu niin, että musiikkiin erikoistuneiden ja erikoistumattomien määrä oli sama eli molempia oli kuusi. (Vesioja 2004, 7-9, 83–85.)

Tutkimuksen yksi näkökulma liittyi minäpystyvyyteen (opettajan käsityksiin siitä, miten hän uskoo selviävänsä erilaisissa tehtävissä). Tutkimuksessa todettiin, että musiikkiin erikoistumattomiin verrattuna erikoistuneet opettajat kokivat pystyvyyttä lähes kaikissa musiikillis-didaktisissa valmiuksissa. Molemmat ryhmät arvioivat pystyvänsä parhaimpiin suorituksiin laulunopetuksessa ja heikoimpiin bändi- ja yhtyesoitinten opetuksessa, musiikkiteknologian käytössä ja orkesterin johtamisessa. Vastajaat olivat sitä mieltä, että monivuotinen musiikin harrastaminen ja kouluttautuminen olivat antaneet vahvat musiikilliset taidot, jotka olivat tuoneet myös varmuutta opetukseen. (Vesioja 2004, 168.)

Vesiojan tutkimuksesta löytyy yhteyksiä myös Ruismäen (1991) tutkimukseen. Yhteydet tulevat esille esimerkiksi puhuttaessa elämäntilanteen ja työyhteisön merkityksestä ja vaikuttamisesta musiikinopettajan työhön. Täysipainoinen työskentely vaatii tasapainoista elämää, koska opettaja tekee työtään omalla persoonallaan (Vesioja 2004, 170). Ruismäen tutkimuksessa (1991) vastaajat totesivat seuraavasti: yleinen

elämäntilanne vaikuttaa työhön ja työn kokeminen ja työssä viihtyminen yleiseen elämäntilanteeseen. (Ruismäki 1991, 197).

Vesiojan tutkimuksessa kävi ilmi myös se, että musiikkiin erikoistuneet ja erikoistumattomat opettajat suhtautuvat opetussuunnitelmaan eri tavoin. Useat musiikkiin erikoistumattomat eivät tunteneet musiikin valtakunnallisia perusteita, eivätkä he tunteneet myöskään oman koulunsa opetussuunnitelmaa. Tutkimuksen mukaan musiikinopetuksen suunnittelu toteutuu tutkimuksen mukaan usein niin, että sisällöiksi valitaan sellaisia musiikinopetuksen osa-alueita, joista uskotaan selviydyttävän, eli omat musiikilliset taidot ohjaavat usein suunnittelua. (Vesioja 2004, 171.)

Musiikinopetuksen keskeisimmäksi sisällöksi Vesiojan tutkimuksessa osoittautui laulaminen. Myös musiikin oppi- ja opetusmateriaali saivat tutkimuksessa osakseen sekä kiitosta että kritiikkiä. Eriyttämisen merkitys opetuksessa nousi tärkeäksi musiikin sisältöjen yhteydessä, erityisesti soitossa. Lähes kaikki opettajat olivat käyttäneet musiikkia koulutyössä myös muissakin yhteyksissä. Musiikkia oli integroitu erityisesti uskontoon, liikuntaan, äidinkieleen, kuvaamataitoon ja alkuopetuksen matematiikkaan. Musiikkia oli käytetty myös taustamusiikkina, rentoutuskeinona, tunnelman luoja ja sekä virkistys- ja rauhoitusmenetelmänä. (Vesioja 2004, 173–179.)

Vesioja pohti tutkimuksessaan myös seuraavia kysymyksiä: Millaisia valmiuksia luokanopettaja edellyttää itseltään, jotta hän voisi kokea olevansa oppilailleen musiikkikasvattaja? Milloin musiikinopettajasta tulee musiikkikasvattaja? Näihin kysymyksiin saatiin musiikilliselta taustaltaan erilaisilta opettajilta yksiselitteinen vastaus: kaikki painottivat aineenhallinnan, erityisesti laulu- ja soittotaidon, merkitystä. Tutkimuksen tulosten mukaan aineenhallinnalliset puutteet estävät opettajaa kokemasta pystyvyyden tunnetta musiikinopetuksessa. (Vesioja 2004, 182.)

Seuraavassa on katkelma Vesiojan tutkielman tuloksista:

Heikot musiikillis-didaktiset valmiudet saavat aikaan epävarmuutta, innostumattomuutta ja vaikeuttavat musiikinopetuksen suunnittelua, monipuolisten työtapojen käyttöä, eriyttämistä, arviointia ja oppilaiden innostamista. Monivuotinen kokemus musiikinopettajana ei näyttänyt nostavan tutkittavan arviota itsestään musiikkikasvattajana, mikäli aineenhallinta koettiin heikoksi. Musiikkikasvattajalla tulee haastateltavien mielestä olla taito saada

oppilaat harrastamaan musiikkia myös koulun ulkopuolella. Hän on itse innostunut musiikin opettamisesta ja haluaa herättää musiikinrakkauden oppilaissa (Vesioja 2004, 182).

Arja Puurula on puolestaan tutkinut omassa tutkimuksessaan taide- ja taitokasvatuksen asemaa koulussa. Tutkimuksen ydinajatus on ollut tutkia taide- ja taitoaineiden opetusta ja niiden olemusta sekä funktiota koulujärjestelmässä aikuisten muistikuvien valossa. (Puurula 1992, 2.) Tutkimuksen yhteenveto-osuudessa käy ilmi, että vastaajien mielestä taide- ja taitoaineita on opetettu riittämättömästi – erityisesti kuvaamataittoa. Monelle vastaajalle musiikinopetuksen muistikuvat ovat olleet pääosin kielteisiä. Erityisesti laulukoe yksin luokan edessä muistetaan ikävänä kokemuksena sekä myös musiikinopetus on usein koettu liian teoreettisena. Myös myönteisiä muistikuvia musiikinopetuksesta on tutkimuksessa havaittu. Tällöin musiikinopetukseen on liittynyt yleensä tavalla tai toisella elämyksellisyys ja opettajan vakuuttavuus. Mikäli musiikinopettaja on kyennyt kertomaan esimerkiksi kuunneltavien oopperakatkelmien synnystä, esittäjistä, lavasteista, muistetaan hänen opetuksensa vuosikymmenten jälkeenkin. Oppilaat huomaavat myös opettajan oman innostuneisuuden herkästi ja tämä siirtyy oppilaiden myönteiseksi asenteeksi oppiainetta kohtaan. (Puurula 1992, 100–102.)

Puurula (1992) on myös pohtinut taide- ja taitoaineiden opetuksen kehittämistä saamiensa tutkimustulosten valossa. Koska taide- ja taitoaineiden tunteja on vähennetty jatkuvasti, niitä on käytössä lähes minimaalisesti. Täten Puurula ehdottaakin, että opetukseen olisi haettava tehostusta muilla keinoilla. Puurula peräänkuuluttaa taide- ja taitoaineiden opettajien yhteistyön lisäämistä ja opetuksen integrointia. (Puurula 1992, 116.) Myös yksi tämän musiikinopetusta käsittelevän tutkimuksen osa-alueista on ollut aineiden välinen integrointi. Tutkimuksen lopussa tarkastelen opettajien vastauksia siitä, miten musiikkia integroidaan eri oppiaineisiin nykypäivänä.

Toiseksi kehitysideaksi Puurula ehdottaa taide- ja taitoaineiden opetuksen opetusmuotojen monipuolistamista: opetus voi olla materiaalin keräilyä, keskustelua, kuuntelua ja arviointia, koosteiden tekemistä, videointia tai nauhoitteiden ja äänitteiden tuottamista nykYTEKNIKALLA (Puurula 1992, 117). Olen tässä tutkimuksessa pyrkinyt myös

saamaan tietoja siitä, minkälaisia opetusmenetelmiä musiikinopetuksessa eniten käytetään. Niitä esittelen kappaleessa 10.

Puurula ehdottaa taide- ja taitokasvatuksen opetuksen tehostamiseen myös tila- ja materiaaliratkaisujen hyödyntämistä sekä taide- ja taitoaineiden oppilaitosten niveltämistä yhteen peruskouluopetuksen kanssa. Puurulan mukaan taide- ja taitokasvatuksen tuntien kestoa olisi hyvä määritellä joustavasti ja kenties niitä voisi sijoittaa myös iltapäivien tunteihin pidemmiksi moduleiksi (Puurula, 1992, 117–118). Jokatapauksessa Puurula on tutkimustulostensa valossa selvästi huolissaan opettajien pätevydestä ja kelpoisuudesta opettaa taide- ja taitoaineita, sillä ala-asteen opettajalle on huomattavan vaativa tehtävä opettaa aineita, joissa hän ei tunne olevan omimmillaan. Sen takia kouluja olisi Puurulan mukaan syytä tukea taide- ja taitoaineiden opetuksessa. Myös opettajankoulutuksessa toteutettavaan taide- ja taitoaineiden opetukseen olisi panostettava ja sitä pitäisi kehittää sekä uudistaa. (Puurula 1992, 120.)

Tereska (2003) on puolestaan omassa tutkimuksessaan tutkinut taide- ja taitoaineiden opetusta musiikin näkökulmasta. Tutkimuksessaan Tereska on pyrkinyt saamaan tietoja luokanopettajiksi opiskelevien musiikillisesta minäkäsityksestä ja siihen liittyvistä tekijöistä (Tereska 2003, 3). Olen käyttänyt tätä tutkimusta jonkin verran lähteenä kappaleessa viisi, jossa esittelin mm. musiikin opintoja luokanopettajakoulutuksessa.

Tereskan tutkimuksessa on myös esitelty amerikkalainen näkemys taide- ja taitoaineiden kuten musiikin opettajan pätevyysvaatimuksista, joka korostaa laaja-alaista taidekasvatuskäsitystä. Siihen kuuluu oman taiteenalan suvereeni osaaminen niin aineenhallinnallisesti kuin didaktisesti sekä myös muiden taideaineiden integroimismahdollisuuksien tietämys ja kasvatuksellisen merkityksen ymmärtäminen. (Tereska 2003, 10.)

Tereskan väitöskirjatutkimuksen aineisto on koottu keväällä 1989 ja tutkimukseen vastasi 590 suomenkielisten opettajankoulutuslaitosten toisen vuosikurssin opiskelijaa. Tutkimushenkilöiden arviot musiikin perusopinnoista saatujen valmiuksien riittävydestä peruskoulun ala-asteen musiikinopetukseen jäivät melko alhaisiksi. Lisäksi soittamisen ohjausvalmiudet arvioitiin vähäisimmiksi. Tutkimuksen mukaan

voimakkaimmin musiikilliseen minäkäsitykseen on yhteydessä oman luokan musiikkituntien pitäminen, sillä se on keskeisintä tutkimushenkilöiden suhtautumisessa musiikin opettamiseen tulevassa ammatissaan (Tereska 2003, 196–197).

Tereskan tutkimuksen mukaan luokanopettajiksi opiskelevista lähes puolet kokee musiikin motivoivana tekijänä, osa heistä olisi jopa valmis opiskelemaan muusikon ammattiin saakka. Kuitenkin vastaajien joukossa oli lähes yhtä suuri osa opiskelijoita, joille musiikki on ollut uran- ja ammatinvalintaa jarruttava tekijä. Vastaajista kaikkein myönteisimmiksi osoittautuvat musiikin erikoistumisopintoihin aikovat (Tereska 2003, 197–198).

Tereskan tutkimustulokset osoittavat, että opettajan laulu- ja soittotaidon merkitys hänen pienimmille kuuntelijoilleen on suuri ja kauaskantoinen sekä tulee Tereskan mukaan vielä kasvamaan, kun lapset viettävät yhä enemmän aikaa päiväkodissa tai koulussa opettajien ohjauksessa. Tutkimukseen osallistuneet kokivat taide- ja taitoaineiden opetuksen tietoaineista poikkeaviksi ja kolmannes vastaajista halusi välttää musiikin opettamista työssään riittämättömien taidollisten valmiuksien vuoksi (Tereska 2003, 200, 202).

Tereska on huolissaan taide- ja taitokasvatuksen tuntiresurssien vähentämisestä opettajankoulutuksen opinnoissa, koska luokanopettajien aineenhallinnalliset ongelmat tulevat nimenomaan niiden kautta esiin. Useat edelliset tutkimukset ovat Tereskan mukaan osoittaneet, että opiskelijat kokevat taide- ja taitoaineiden opiskelun tärkeäksi ja niiden antamat valmiudet tarpeellisiksi tulevaa opettajan työtä varten. Tereska peräänkuuluttaa täten erityisesti musiikin vasta-alkajien opettamisen ja opettajankoulutuksen perusopintojen sisältöjen suunnittelun tärkeyttä. Olisi suotavaa, että oma opettaja vastaisi omalta osaltaan edes alkuopetuksen musiikinopetuksesta, jotta toteutuisi musiikin tehtävä opetusta eheyttävänä tekijänä. (Tereska 2003, 202–205.)

Koulujen musiikinopetusta ei saisi Tereskan mukaan köyhdyttää pelkäsi levyraatien kuuntelemiseksi. Luokanopettajien on koulutuksessa saatava riittävät musiikin opettamisvalmiudet, jotta rikas musiikkiperinteemme laulaen ja soittaen siirtyy

seuraavalle sukupolvelle ja että jokainen koululainen saa pätevyydeltään asianmukaista musiikinopetusta. (Tereska 2003, 205.)

Olen jakanut tämän tutkimuksen tutkimusongelmat viiteen eri osa-alueeseen ja kysymykseen seuraavasti:

1) Minkälainen koulutustausta, opetuskokemus ja oma musiikkitausta musiikkiin opettavilla luokanopettajilla on?

Ensimmäinen tutkimuskysymyksen avulla pyrin saamaan vastauksia siihen kysymykseen, minkälainen tausta opettamiseen musiikkia opettavilla luokanopettajilla on. Tähän liittyvät esimerkiksi seuraavat asiat: kuinka paljon opetuskokemusta on karttunut, kuinka monta tuntia viikossa musiikkia opetetaan ja onko paikkakunnalla vaikutusta opetukseen. Merkityksellistä on myös vertailla vastaajien iän ja sukupuolen vaikutuksia vastauksiin näiden kaikkien tutkimuskysymysten osalta.

2) Minkälaisia musiikillisia taitoja musiikkia opettavilla luokanopettajilla on? Kokevatko opettajat riittämättömyyttä joillakin musiikinopetuksen osa-alueilla?

Toinen tutkimuskysymyksistä koostuu opettajan omista musiikkitaidoista ja -tiedoista. Tätä havainnoidaan mm. seuraavien seikkojen avulla: musiikin harrastamisaktiivisuus, omat soittotaidot, laulutaito, musiikkisovitusten teko ja kokeeko opettaja mielestään riittämättömyyttä jollakin musiikinopetukseen liittyvällä osa-alueella. Tarkoitukseni on löytää tietoa esimerkiksi siitä, vaikuttaako se, että opettaja ei ole erikoistunut musiikkiin siihen, että hän kokee riittämättömyyttä musiikinopetuksessa. Pyrin siis tekemään myös jonkinlaisia vertailuita erikoistuneiden ja erikoistumattomien opettajien vastausten välillä. Mielenkiinnon kohteena ovat erityisesti opettajien omat soitto- ja laulutaidot sekä se, kuinka paljon opettajat harrastavat itse musiikkia vapaa-ajalla.

3) Millaisena musiikinopetus koetaan nykypäivänä?

Tutkimuksessani haluan erityisesti selvittää, millaisena luokanopettajat kokevat musiikin opettamisen. Tutkijana minua kiinnostaa erityisesti jaksavatko opettajat motivoitua musiikin opetukseen, esitysten ohjaamiseen ja musiikinopetuksen suunnitteluun monipuolisesti. Haluaisin myös saada tietoa siitä, koetaanko nykyajan

opetussuunnitelma musiikin osalta liian laajaksi ja onko musiikin oppimateriaali tarpeeksi kattavaa. Minua kiinnostavat myös työrauhaseikat musiikkitunneilla ja musiikinopetuksen arviointiin liittyvät asiat.

4) Miten musiikinopetusta suunnitellaan ja miten musiikkia opetetaan?

Tämä neljäs tutkimuskysymys liittyy lähinnä musiikin eri osa-alueiden (laulu, soitto, kuuntelu, esitykset jne.) toteuttamiseen ja opetusmenetelmiin. Tavoitteenani on tutkia erityisesti sitä, millä tavoin opetussuunnitelman eri tavoitteet ja sisällöt tulevat esille musiikinopetuksessa ja mihin oppiaineisiin musiikkia voidaan yhdistää l. integroida.

5) Millä tavoin mies- ja naisopettajien ajatukset musiikinopetuksesta eroavat?

Viidennessä tutkimuskysymyksessä tavoitteenani on selvittää, minkälaisissa asioissa musiikkikasvatuksen osalta mies- ja naisopettajien ajatukset eroavat toisistaan. Edellisessä tutkimuksessa, proseminaarityössä v. 2004, eroja oli esimerkiksi suunnittelussa, arvioinnissa, kokemuksissa bändi- ja yhtyesoittovalmiuksissa, opetussuunnitelman noudattamisessa sekä musiikinopetuksen arvioinnissa. Pyrin saamaan tutkimuksella tietoja siitä, mitkä asiat korostuvat tämän pro gradu –tutkimuksen aineistossa. Vertailen lisäksi myös mies- ja naisopettajien käsityksiä saatujen vastausten perusteella.

8 TUTKIMUKSEN SUORITTAMINEN JA LUOTETTAVUUDEN TARKASTELU

Tässä luvussa käsitellään tämän tutkimuksen suorittamista, kyselyä ja sen rakennetta, määritellään millaiselle kohderyhmälle tutkimus suoritettiin sekä tarkastellaan tutkimuksen luotettavuutta (reliabiliteetti ja validiteetti).

8.1 Kysely ja sen rakenne

Tämä tutkimus suoritettiin sähköpostikyselynä keväällä 2005. Pyrin saamaan internetistä eri paikkakuntien rehtoreiden ja musiikkia opettavien opettajien sähköpostiosoitteita. Näihin osoitteisiin lähetin viestin sähköpostilla ja viestissä oli linkki tämän tutkimuksen kyselyyn. Näin ollen tutkimukseen osallistuvat saivat linkin kyselyyn, joka sijaitsi Internetissä. Kyselyvastaukset (96 kappaletta) palautuivat sähköpostiini nimettöminä vastauksina. Aluksi olin valinnut kolme paikkakuntaa, jonka vastauksia ajattelin vertailla keskenään (vertailututkimus), mutta en saanut tarpeeksi kattavaa aineistoa pelkästään Helsingin, Tampereen ja Turun vastauksista. Siksi päätin laajentaa kyselyn paikkakuntamäärää reilusti.

Kyselyyn vastasivat musiikkiin erikoistuneet sekä musiikkia opettavat, mutta musiikkiin erikoistumattomat luokanopettajat seuraavilta paikkakunnilta: Helsinki, Hämeenlinna, Jyväskylä, Kajaani, Kuopio, Lahti, Lappeenranta, Oulu, Pori, Rauma, Rovaniemi, Savonlinna, Tampere, Turku ja Vantaa. Valitsin paikkakunnat melko sattumanvaraisesti, vaikka pyrinkin valitsemaan sellaisia paikkakuntia, joissa tiesin musiikinopetuksen olevan melko tärkeässä asemassa ja joista saisin mahdollisimman monta vastausta.

Tässä tutkimuksessa käytetty kyselylomake (ks. liite 1) koostui seuraavista aihealueista:

Luokanopettajan taustatiedot: ikä, sukupuoli, millä paikkakunnalla opettaa, kuinka kauan on työskennellyt luokanopettajana

Opettajan oma suhde musiikkiin: musiikkiharrastukset, omat musiikkitaidot, laulutaito, sovitustaito

Työskentely opettajana: erikoistuminen musiikkiin, musiikinopetuksen tuntimäärä viikoittain

Väittämät (44 kpl), jotka liittyvät omiin musiikinopetuskokemuksiin ja musiikinopetuksen eri osa-alueisiin: mitkä adjektiivit kuvaavat nykypäivän musiikinopetusta, OPS:n noudattaminen, produktiot, musiikinopetuksen suunnittelu, musiikin tuntiresurssit, musiikinopetuksen analysointi, musiikin opetusvälineet, musiikinopetuksen arviointi, opetusmenetelmät, ohjelmiston ja laulujen valinta, musiikin kuuntelu, esitykset, kokeet

Musiikin integrointi muihin oppiaineisiin: mihin musiikki oppiaineena sopii yhdistettäväksi, teemapäivät, taide- ja taitoaineiden opetus

Omin sanoin kertominen, avoimet vastaukset: Oletukseni mukaan nykypäivänä musiikkia opettavilla luokanopettajilla on paljon sanottavaa nykyajan musiikinopetuksesta. Siksi halusin antaa vastaajille mahdollisuuden vastata vielä kyselyn lopuksi omin sanoin kolmeen avoimeen kysymykseen, jotka koskivat musiikinopetuksen parantamista, opettajanuran tähtihetkiä ja mieleen jääneitä tilanteita (positiivinen/negatiivinen kokemus) musiikinopetuksesta.

8.2 Kyselyn tavoite ja kohderyhmä

Tämän kyselyn pohjalla oli ajatus saada kyselyn avulla mahdollisimman monipuolista tietoa tämän päivän musiikinopetuksesta, nimenomaan musiikkiin erikoistuneiden ja musiikkia runsaasti opettavien luokanopettajien näkökulmasta. Koska olen itse musiikkiin erikoistunut luokanopettaja, monet tutkimuskysymyksistä olivat mielestäni erittäin mielenkiintoisia.

Tutkimuksen tavoitteena on selvittää musiikinopetuksen nykytilannetta ja kartoittaa musiikkiin erikoistuneiden luokanopettajien ajatuksia musiikinopetuksesta tällä hetkellä Suomessa. Kyselyvastaukset tuovat musiikinopetuksen esille yksittäisen luokanopettajan näkökulmasta ja näin ollen auttavat muodostamaan kokonaiskuvan ja –käsityksen musiikinopetuksen nykytilasta. Kyselyn pääpaino on erilaisilla väittämillä, joiden kautta uskon pystyväni tekemään erilaisia havaintoja, päätelmiä, vertailuja ja tulkintoja.

Väittämien lisäksi kyselylomakkeen lopussa on vastaajille annettu mahdollisuus vastata myös kolmeen avoimeen kysymykseen, joissa vastaustilaa omille mielipiteille ja ajatuksille on runsaasti. Uskon saavani kyselylomakkeen väittämien ja avointen kysymysten yhdistelmällä kattavan ja monipuolisen käsityksen tämän päivän musiikinopetuksesta Suomessa.

8.3 Aineiston kerääminen

Sain idean kyselyn toteuttamiseksi sähköpostikyselynä jo proseminaarityötä tehdessäni keväällä 2004, jolloin toteutin kyselyn perinteisenä postikyselynä. Kokemukseni mukaan vastaajien oli helppo ja luonteva vastata kyselyyni internetissä. Muutamilta sain palautetta kyselystä, joka pääosin oli koettu hyväksi. Sain myös muutamia parannusehdotuksia, mutta niitä en enää tähän tutkimukseen ehtinyt tehdä.

Käytin useita tunteja musiikkiin erikoistuneiden luokanopettajien sähköpostiosoitteiden etsimiseen internetin ja Suomen musiikinopettajien liiton avustuksella, mutta siltikin usea musiikkiin erikoistunut luokanopettaja jäi tavoittamatta. Tämän takia sain vastauksia myös sellaisilta luokanopettajilta, jotka opettavat musiikkia, vaikka eivät ole siihen erikoistuneet. Olen kuitenkin käyttänyt tähän tutkimukseen kaikkien sähköpostiini tulneiden vastausten avulla saadun aineiston.

Lähetin kyselyn sähköpostilla kahdellesadalle rehtorille ja opettajalle ja sain yhteensä 96 vastausta. Toki myös kyselyn ajankohta eli kiireinen loppukevät ei ollut aivan paras mahdollinen kyselyn suorittamiseksi, mutta onneksi lähes sata opettajaa näki kyselyyn vastaamisen tärkeänä kaiken kiireen keskelläkin.

8.4 Aineiston käsittely

Aineistoa on käsitelty kahdella tavalla. Ensiksi kaikki monivalintakysymysten vastaukset koottiin Excel-taulukkoon, jossa niistä on laskettu keskiarvot ja -hajonnat. Samalla kysymykset ja niiden vastaukset on jaettu viiteen eri kategoriaan: 1) opettajan taustatiedot 2) opettajan oma osaaminen musiikissa 3) musiikinopetuskokemukset 4) musiikin opettaminen (OPS, integrointi, välineet jne.) sekä 5) mies- ja naisopettajien ajatusten vertailu. Näiden lisäksi lähes jokainen vastaaja oli vastannut myös avoimiin

kysymyksiin (ks. liite 3) omin sanoin, joista on havaittavissa ja luettavissa jokaisen opettajan yksilölliset mielipiteet ja ajatukset. Näistä avoimista vastauksista huomaa sen, että vastaukset ovat usein hyvin mietittyjä ja pohdittuja. Niistä heijastuu myös erilaiset näkökannat ja kokemukset musiikin opetuksen eri osa-alueilta. Tästä osiosta on luettavissa otteita monivalintakysymyksillä saatujen tutkimustulosten lomassa, joita esitellään kappaleessa 10. Vastauksen perässä oleva numero ja kirjain kertovat vastaajan sukupuolen (M/N) ja sen monesko vastaaja on kyseessä (esim. N38).

8.5 Tutkimuksen luotettavuus

Musiikinopetusta on tässä tutkimuksessa pyritty lähestymään yksittäisten henkilöiden omien musiikinopetuskokemusten kautta ja näin ollen tarkastelemaan, minkälaisena musiikkiin erikoistuneet luokanopettajat kokevat musiikinopetuksen nykypäivänä. Taustatietojen ja väittämien lisäksi vastaajat ovat saaneet mahdollisuuden kertoa omista kokemuksistaan ja mielipiteistään omin sanoin. Väittämät on analysoitu tilastollisesti, jotta niistä on voitu tehdä analysointeja ja yleisiä johtopäätöksiä. Tutkimuksen luotettavuutta parantaa se, että tässä tutkimuksessa on käytetty kahta erilaista lähestymistapaa, eli yksittäisten opettajien vastausten tukena ovat kvantitatiiviset tulokset, jotka on mitattu koko aineistolla.

Tutkimuksen luotettavuutta tukee myös tässä tutkimuksessa käytetty melko kattava lähdemateriaali, jonka avulla tämän tutkimuksen aineistoa ja tuloksia voidaan vertailla eri tutkimustulosten ja teorioiden valossa. Näyttää siltä, että lähdemateriaali myös tukee samoja asioita ja tutkimustuloksia, joita tämän tutkimuksen eri vaiheissa on löydetty ja havaittu. Tämän vuoksi lähdemateriaalin avulla on saatu lisää näkemystä ja ulottuvuutta tämän tutkimuksen johtopäätöksiin.

Myös tutkijan oma kiinnostus ja motivoituminen sekä monipuoliset musiikinopetus- ja harrastuskokemukset lisäävät tämän tutkimuksen luotettavuutta. On tärkeää, että tutkijalla on jonkin verran kokemusta musiikista ja esiintymisistä, musiikinopetuksesta ja sen kasvatuksellisista ja monipuolisista vaikutuksista ihmiselämään. Myös omat musiikin erikoistumisopintoni ja monivuotinen kuoromusiikin parissa toimiminen ovat avanneet tietä lähemmäksi tutkijan omia ajatuksia musiikinopetuksen sisällöistä ja niiden

tärkeydestä. Nämä edelläluetellut seikat ovat varmasti auttaneet tutkijaa vastausten prosessoinnissa ja lisänneet syvyyttä ja monipuolisuutta niiden tulkintaan. Myös avointen vastausten kautta saadut musiikinopetuskokemukset tukevat vastaajien mielipiteitä ja lisäävät näin ollen myös tutkimuksen luotettavuutta.

Metsämuurosen (2003) määritelmän mukaan tutkimuksen luotettavuus on suoraan verrannollinen mittarin luotettavuuteen. Luotettavuutta on perinteisesti kuvattu kahdella termillä: reliabiliteetilla ja validiteetilla, jotka molemmat tarkoittavat luotettavuutta, mutta reliabiliteetti viittaa tutkimuksen toistettavuuteen. (Metsämuuronen 2003, 86.)

Sillon kun mittaaminen on reliaabelia ja validia, tutkimusaineisto on sisäisesti luotettavaa. Aineiston ulkoinen luotettavuus puolestaan toteutuu silloin, kun tutkittu näyte edustaa perusjoukkoa. Nämä molemmat luotettavuuden osatekijät yhdessä määrittelevät sen, kuinka hyvin voimme aineistoomme luottaa (Uusitalo, 2001, 86).

Esittelen seuraavaksi tutkimuksen luotettavuuteen liittyvät käsitteet validiteetti ja reliabiliteetti ja analysoin tätä tutkimusta ja sen luotettavuutta niiden valossa.

8.5.1 Validiteetti

Validiteetti määritellään perinteisesti seuraavasti: ”mittauksen pätevyys eli mittauksen kyky mitata niitä ominaisuuksia, käsitteitä, joita mittaamaan mittaväline on laadittukin” (Eskola & Suoranta 1996, 166).

Metsämuurosen (2003) mukaan validiteetti tarkoittaa mittauksen sisäistä luotettavuutta. Validiteetti jaetaan ulkoiseen ja sisäiseen validiteettiin, jolloin ulkoinen validiteetti tarkoittaa mittauksen yleistettävyyttä ja sisäiseen validiteettiin liittyvät sisällön validiteetti, rakennevaliditeetti ja kriteerivaliditeetti. (Metsämuuronen 2003, 86.) Sisäiseen validiteettiin liittyvät myös käsitevalidius ja kriteerivalidius. Validiteetin keskeisin luotettavuussisältö liittyy siihen, mitataanko sitä, mitä on tarkoituskin mitata. (Metsämuuronen 2003, 43.)

Tutkimuksen yleistettävyyttä on tärkeä pohtia ulkoisen validiteetin kannalta. Tässä tutkimuksessa kaikki vastaajat ovat sellaisia, jotka ovat pääosin musiikkiin erikoistuneita, mutta on joukossa sellaisiakin luokanopettajia, jotka opettavat musiikkia, vaikka eivät siihen olekaan erikoistuneet. Vastausprosentiksi tutkimukselle saatiin 48 % ja 92 % vastaajista oli musiikkiin erikoistuneita luokanopettajia. Koska musiikinopetus on erilaista eri paikkakunnilla ja silloin, jos vertaillaan musiikkiluokan, erityisluokan ja nk. tavallisten luokkien musiikinopetusta, on syytä ottaa huomioon, että tutkimukseen vastanneilla on useinkin hyvin erilaiset lähtökohdat musiikinopetukseen. Täten tämän tutkimuksen tuloksia ei voida suoraan yleistää kaikkien maamme peruskoulujen musiikinopetukseen. Toisaalta aiemmat tutkimukset ovat osoittaneet samansuuntaisia tuloksia ja havaintoja, joten ne tukevat osaltaan myös tämän tutkimuksen tuloksia.

Metsämuurosen mukaan sisällön validius on enemmänkin käsitteellinen tai teoreettinen kuin laskennallinen mittauksen ominaisuus. Kun tarkastellaan sisällön validiutta, tutkitaan ovatko mittarissa tai ylipäänsä tutkimuksessa käytetyt käsitteet teorian mukaiset ja oikein operationalisoidut sekä kattavatko käsitteet tarpeeksi laajasti kyseisen ilmiön. (Metsämuuronen 2003, 87.)

Tässä tutkimuksessa sisällön validiutta lisää se, että tutkija on tehnyt aiheesta aikaisemmin edeltävän tutkimuksen (proseminarityö), joka on toteutettu lähes samanlaisella kyselylomakkeella kuin tämä tutkimus. Näin ollen edeltävän tutkimuksen avulla kysymyslomake oli jo esitestattu ja kysymyksiä jonkin verran paranneltu. Edeltävän tutkimuksen avulla saatiin siis parannusehdotuksia, joita pyrittiin huomioimaan tämän tutkimuksen kysymyksissä ja vastausvaihtoehdoissa. Kysymyslomakkeen käsitteet ja teemat olivat yleisesti käytössä olevia, musiikinopetukseen liittyviä ja musiikinopettajille tuttuja. Tutustuminen opetussuunnitelman perusteisiin musiikin osalta ja muutamien musiikkia opettavien opettajien kanssa käydyt keskustelut auttoivat varmistamaan, että monivalintakysymysten, erilaisten väittämien ja musiikinopetusta koskevien avointen kysymysten avulla oli mahdollista saada melko kattava aineisto musiikinopetuksen nykytilanteesta. Myös tutkijan oma musiikillinen kiinnostus, opetuskokemukset ja oma

musiikkikoulutus ovat auttaneet tutkimuksen teon eri vaiheissa ja tarkentavat tutkijan käsityksiä ja ajatuksia musiikinopetuksen osalta.

Tähän kyselyyn vastaajilla oli mahdollisuus vastata myös kolmeen avoimeen kysymykseen. Vastaukset täydentävät monipuolisesti monivalintakysymyksillä saatuja tuloksia ja auttavat tutkijaa analysoimaan aihetta melko laajasti. Monessa avoimessa vastauksessa on pureuduttu musiikinopetuksen nykytilanteeseen melko syvällisestikin. Tästä voidaan todeta se, että aihe on tärkeä ja moni opettaja onkin kirjoittanut sekä pohtinut varsin runsaasti musiikinopetukseen liittyviä asioita. Lähestulkoon kaikkiin kysymyksiin oli vastattu. Ainoastaan muutamia monivalintakysymyksiä oli jätetty tyhjiksi. Tämä heikentää jonkin verran validiutta.

Tutkimuksen luotettavuutta heikentää jonkin verran se, että joitakin tutkimuksen asioita, kuten esimerkiksi musiikinopetuksen integraatiota, mm. kuinka paljon sitä tehdään ja millä tavalla, on mahdoton määritellä varsinkaan tässä tutkimuksessa. Tämä johtuu siitä, että jokainen opettaja opettaa usein eri tavalla integroiden ja yhdistelemällä sopivia kokonaisuuksia. Tähän olisi tarvittu tarkempaa tutkimusta ja erilaisia tutkimuskysymyksiä, jotta aiheeseen olisi saatu kattavampia tuloksia.

Myös se, että musiikkiin erikoistuneita luokanopettajia oli vaikea tavoittaa Suomesta, oli yksi tämän tutkimuksen ongelmakohdista. Koska tutkimus tehtiin internetissä, on vaikea sanoa, kuinka moni 200:sta sähköpostiosoitteesta kohdistui suoraan musiikkia opettavalle luokanopettajalle ja kuinka moni vastauksista kulki rehtoreiden kautta. Tämä johtuu siitä, että kaikilla musiikkia opettavilla opettajilla ei ole omaa sähköpostiosoitetta, johon sähköpostikysely olisi voitu suoraan lähettää.

8.5.2 Reliabiliteetti

Tutkimuksen reliabelius tarkoittaa mittaustulosten toistettavuutta. Se tarkoittaa siis mittauksen tai tutkimuksen kykyä antaa ei-sattumanvaraisia tuloksia (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2003, 213). Korkea reliabiliteetti on luonnollisesti tavoitteena tutkimuksessa, koska emmehän halua tulostemme olevan sattumanvaraisia (Uusitalo, H. 2001, 84).

Hirsjärven määritelmän mukaan reliabiliteetillä tarkoitetaan mittaustuloksen pysyvyyttä. Mittaus on sitä reliaabelimpaa, mitä vähemmän siihen liittyy virhevarianssia eli satunnaisten seikkojen aiheuttamaa vaihtelua. Reliabiliteetti on käsitteenä hyvin teoreettinen, sillä samalla mittarilla voidaan saada erilaisia tuloksia eri tilanteissa. Näin ollen ei ole olemassa menetelmää, jolla voidaan saada mittarille yleinen reliaabeliusaste. (Hirsjärvi 1983, 160.)

Vaikka tutkimuksen tavoitteeksi onkin asetettava mahdollisimman realiaabeli mittaus, ei puutteellinen reliabiliteetti ole tutkimukselle tuhoisa. On tärkeä pyrkiä arvioimaan käytettyjen mittareiden reliabiliteettia, jolloin myös sen seuraukset ovat arvioitavissa. (Uusitalo 2001, 84).

Tämä tutkimus on lähetetty sähköpostilla opettajille ja siihen on ollut mahdollisuus vastata internetin kautta. Tulokset on koottu sähköpostijärjestelmän kautta excel-tilaukseen, jossa väittämien tuloksia on analysoitu tilastollisesti sekä niistä on tehty erilaisia taulukoita ja kuvaajia. Avoimista vastauksista saatujen mielipiteiden luokittelu on tapahtunut ilman tilasto-ohjelmaa, tosin osa niistä on pyritty teemoittelemaan niin, että niiden avulla on saatu lisää perusteluja monivalintavastauksille. Osa avoimista vastauksista on koottu omiksi kappaleiksi.

Tämä tutkimus on mahdollista toistaa minkä tahansa peruskoulun musiikinopettajilla. On syytä uskoa, että tulokset voisivat olla lähes samankaltaisia, vaikkakin eri koulujen opetussuunnitelmien ja opetuksen painottamisen vaikutuksesta opettajien vastausten kesken löytyisi varmasti myös eroja.

9 TUTKIMUSTULOKSET JA JOHTOPÄÄTÖKSET

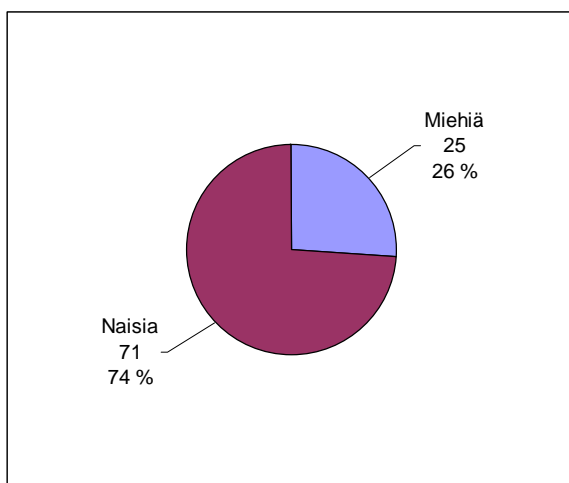
Tässä kappaleessa esittelen saamiani tutkimustuloksia, jotka olen jakanut pääosin viiteen eri osa-alueeseen: 1) luokanopettajan opetus- ja koulutustausta 2) luokanopettajan omaan osaamiseen musiikissa ja musiikin harrastuneisuus 3) musiikinopetuskokemukset 4) musiikin opettaminen ja 5) mies- ja naisopettajien vastausten vertailu.

Tässä luvussa käyttämissäni kuvioissa olen käyttänyt selvyiden vuoksi henkilömääriä. Tekstissä mainitaan henkilömäärien lisäksi myös prosenttimäärät. Ainoastaan kuviossa 4 esitellään sekä henkilö- että prosenttimäärät. Edellämainittujen osa-alueiden lisäksi esittelen vastauksia, joita olen saanut kolmen avoimen kysymyksen perusteella. Tässä tutkimuksessa esitellyt otteet ovat suoria lainauksia avoimista vastauksista.

9.1 Kyselyyn vastanneiden tausta

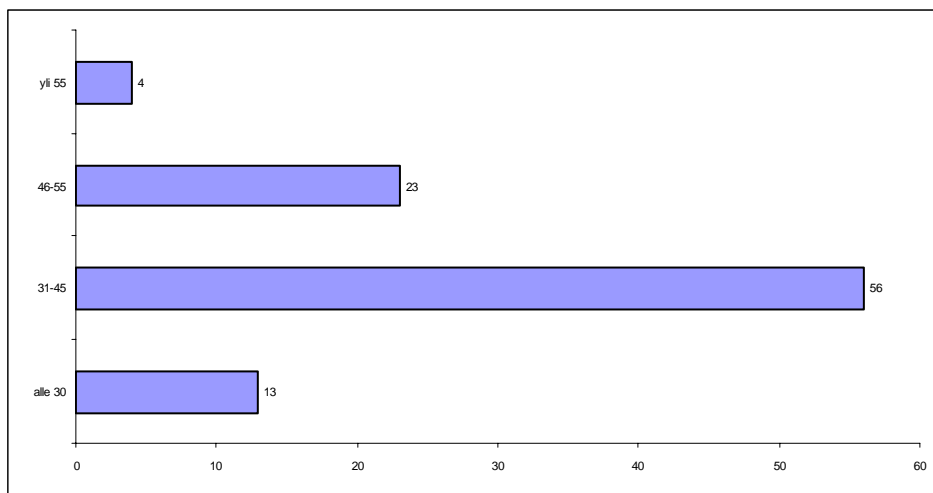
Ensimmäiseksi tarkastelen tutkimustuloksia, jotka liittyvät tutkimuskysymykseen yksi, jossa kiinnostuksen kohteeksi olen määritellyt nimenomaan opettajien taustatiedot.

Kyselyyn vastasi 96 musiikkiin erikoistunutta luokanopettajaa. Kysely lähetettiin sähköpostitse 200:lle rehtorille ja opettajalle internetistä löytyneiden sähköpostiosoitteiden avulla. Täten vastausprosentiksi kyselyyn saatiin 48 %. Vastaajien sukupuoli jakautui seuraavasti: naisia oli 71 (74 %) vastaajista ja miehiä 25 (26 %). Vastaajien sukupuolijakaumaa voi tarkastella seuraavasta kuviosta:

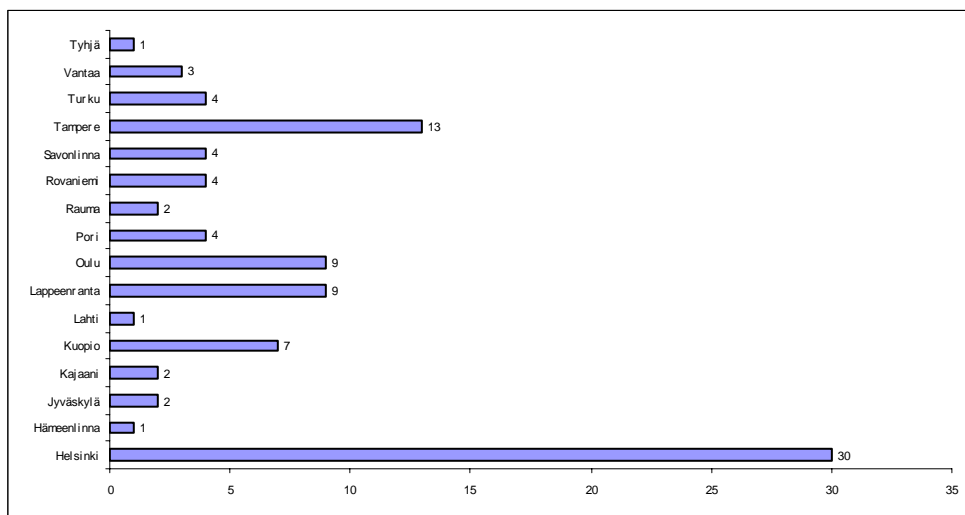
Kuvio 4. Vastaajien sukupuolijakauma

Vastaajien ikä jakaantui niin, että enemmistö vastaajista eli 56 (58 %) kuului ikäluokkaan 31–45 v. Toiseksi eniten eli 23 (24 %) vastaajia oli ikäluokasta 46–55 v. Kolmanneksi eniten eli 13 (14 %) vastaajista kuului ikäluokkaan alle 30 v. ja vähiten vastaajia eli 4 (4 %) oli yli 55-vuotiaita. Vastaajien ikäjakauma on esitelty seuraavassa kuviossa:

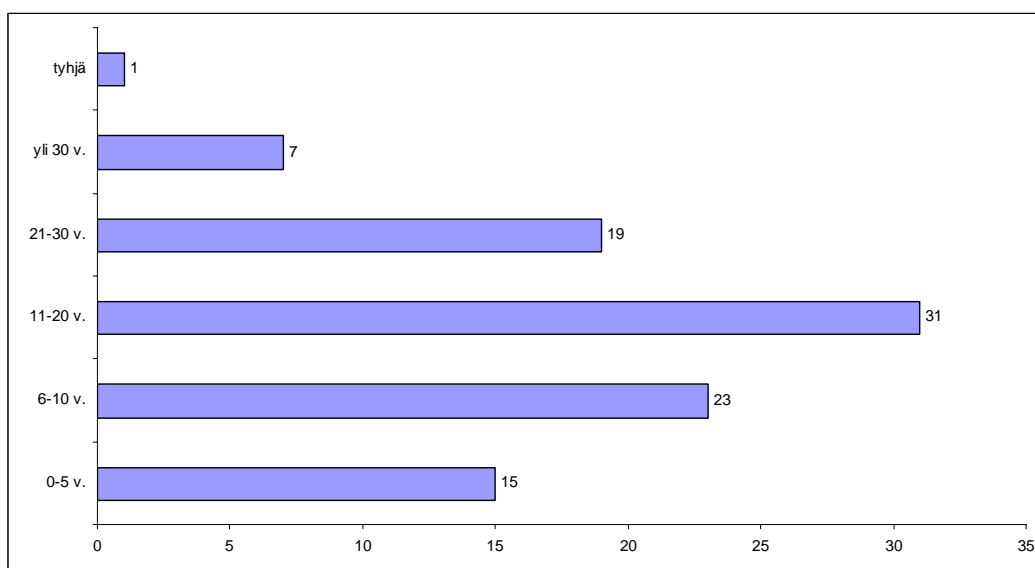
Kuvio 5. Vastaajien ikäjakauma

Saadut vastaukset jakaantuivat paikkakunnittain niin, että eniten vastauksia saatiin Helsingistä 30 (30 %), toiseksi eniten Tampereelta 13 (15 %) sekä kolmanneksi eniten Lappeenrannasta 9 ja Oulusta 9 (molemmista 9 %). Olen havainnollistanut vastausten jakautumista paikkakunnittain seuraavan kaavion avulla, jossa näkyvät vastaajien paikkakunnat sekä vastausten määrät.

Kuvio 6. Vastaajien jakauma paikkakunnittain

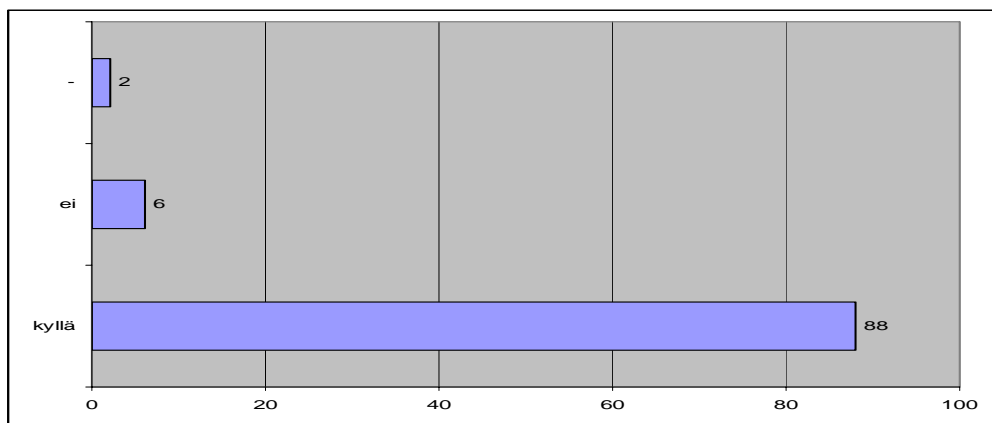
Vastaajien työvuosimäärät opettajina jakaantuivat niin, että enemmistö vastaajista eli 31 (32 %) oli työskennellyt luokanopettajana 11–20 vuotta. Toiseksi eniten eli 23 (24 %) vastaajista oli työskennellyt opettajana 6–10 vuotta. Työvuosien jakautuminen koko aineistossa voidaan havainnollistaa seuraavan kuvion avulla:

Kuvio 7. Vastaajien työvuosijakauma

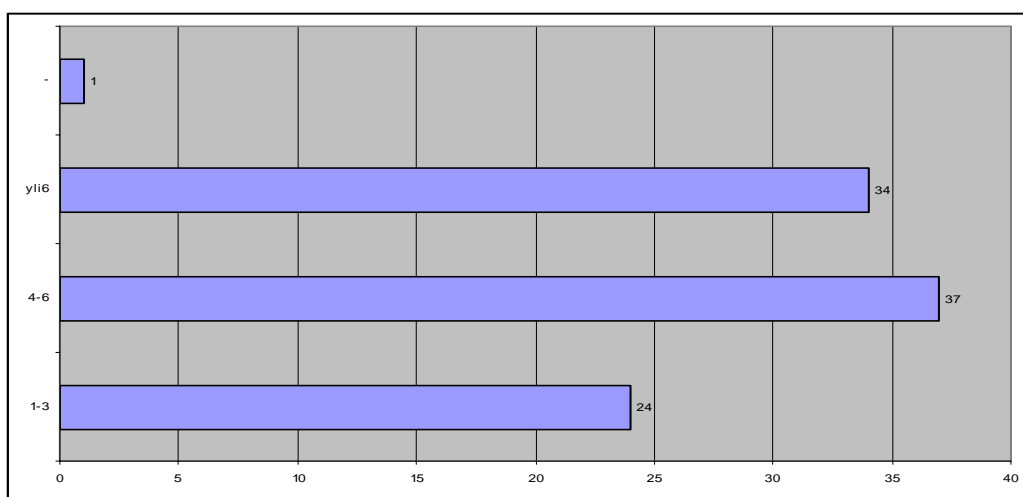
Koska tämä tutkimus on osoitettu nimeonomaan musiikkiin erikoistuneille ja sellaisille opettajille, jotka opettavat runsaasti musiikkia, vaikkeivät ole siihen erikoistuneet, on syytä tässä vaiheessa tarkastella, kuinka moni vastaajista oli musiikkiin erikoistunut ja kuinka moni ei. Vastaajista suurin osa eli 88 (92 %) oli musiikkiin erikoistunut. 6

vastaajaa (6 %) ei ole musiikkiin erikoistunut, vaikka he musiikkia opettavatkin. Seuraavaan kuvioon on laskettu musiikkiin erikoistuneiden ja erikoistumattomien vastaajien määrät.

Kuvio 8. Musiikkiin erikoistuminen

Taustatietoihin liittyi myös kysymys siitä (kysymys 11), kuinka monta tuntia viikossa musiikkia opetetaan. Suurin osa eli 37 (39 %) vastaajista ilmoitti opettavansa musiikkia 4–6h viikossa. Musiikkia yli 6 tuntia viikossa opetti vastaajista 34 (35 %). Vastaajista 24 (25 %) vastasi opettavansa musiikkia 1–3h viikossa. Musiikinopetuksen tuntimäärien jakautuminen vastausten perusteella on laskettu seuraavassa kuviossa.

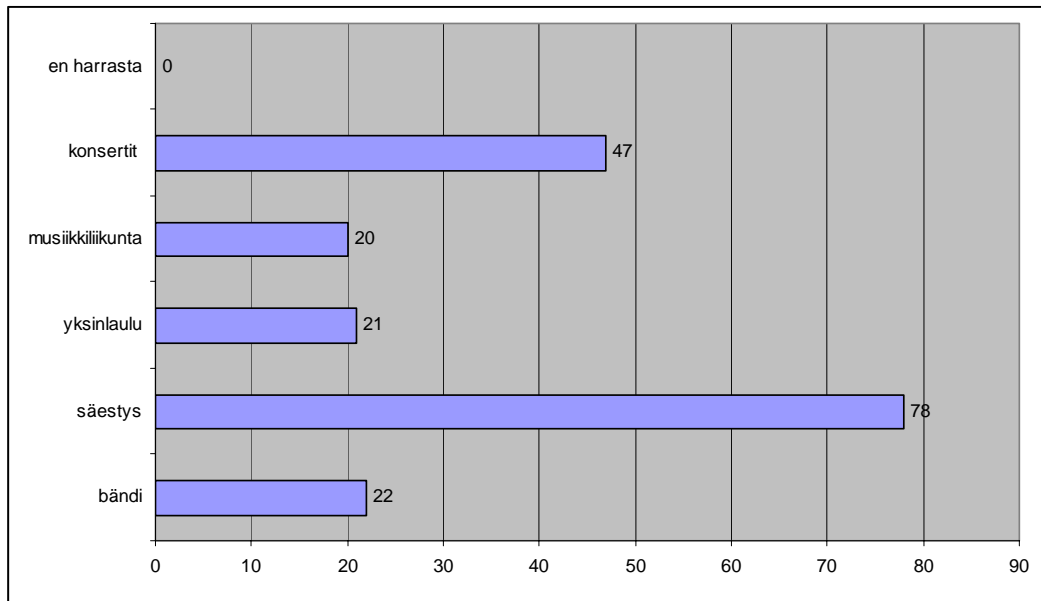
Kuvio 9. Musiikinopetus h/viikko

9.2 Vastaajien oma musiikillinen osaaminen

Toisessa tutkimuskysymyksessä tarkoitukseni oli saada tietoa siitä, minkälainen on musiikkia opettavien opettajien oma musiikillinen tausta, osaaminen musiikin eri osa-alueilla sekä musiikillinen harrastuneisuus. Mielenkiintoista oli myös tutkia sitä, millä osa-alueilla opettajat kokivat riittämättömyyttä ja kuinka moni vastaajista koki omat taitonsa riittämättömiksi musiikinopetuksen suhteen. Tässä luvussa pyrin esittelemään näihin seikkoihin liittyviä tutkimustuloksia.

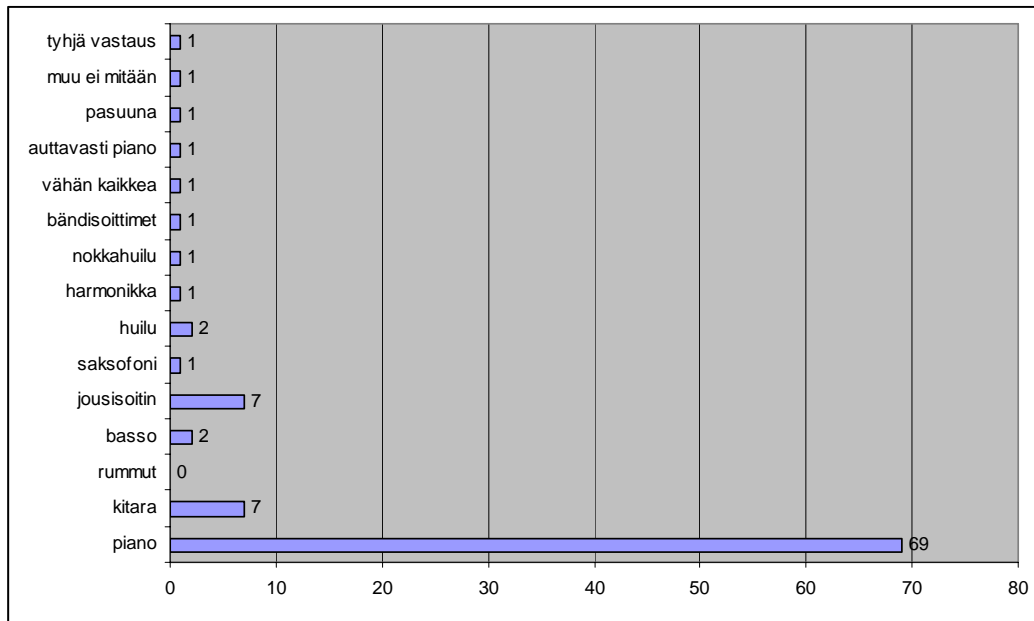
Kysymyksessä 5 vastaajien piti arvioida itseään musiikin harrastajana. Vastaajista 75 % vastasi harrastavansa musiikkia aktiivisesti ja loput vastaajista eli 25 % harrastaa musiikkia silloin tällöin. Tästä voidaan päätellä se, että tähän kyselyyn vastanneet harrastavat musiikkia vapaa-ajallaan aktiivisesti. Vastausvaihtoehto ”en harrasta musiikkia vapaa-ajalla” jäi siis ilman vastauksia.

Kysymyksessä 6 vastaajilta tiedusteltiin omia musiikkiharrastuksia, joita kyselyn vaihtoehtoista sai valita maksimissaan kolme. Musiikkiharrastuksista selkeästi eniten harrastettiin pianon tai muun säestyssoittimen soittoa. Toiseksi suosituin musiikkiharrastus vapaa-ajalla oli aktiivinen konserteissa käynti ja kolmanneksi suosituin harrastus oli bändissä soittaminen. Seuraavassa taulukossa on esitelty vastaajien mielestä suosituimmat musiikin harrastusmuodot vapaa-ajalla. Myös yksinlaulua ja musiikkiliikuntaa harrastetaan tutkimukseen osallistuneiden opettajien keskuudessa aktiivisesti.

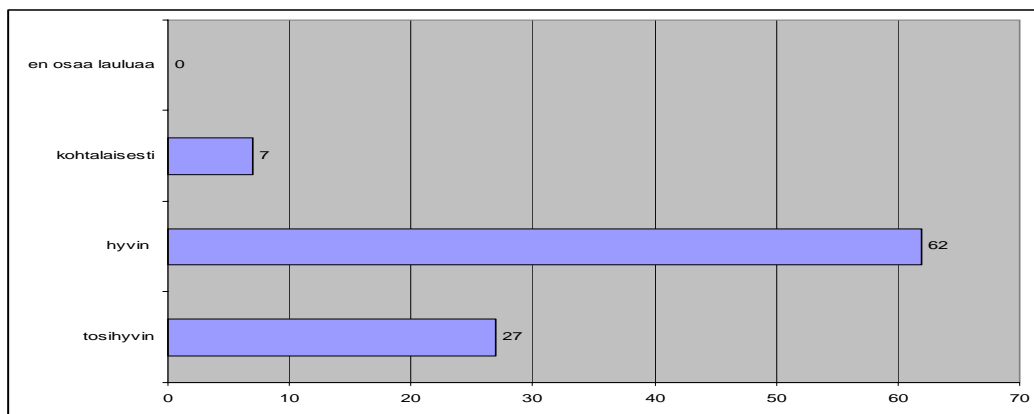

Kuvio 10. Musiikin harrastaminen vapaa-ajalla

Kiinnostuksen kohteena oli tässä tutkimuksessa erityisesti musiikkia opettavien opettajien oma soitto- ja laulutaito, sillä mielestäni ne ovat tärkeitä perustaitoja, joita musiikinopetuksessa jatkuvasti tarvitaan. Kysymyksessä 7, jossa kysyttiin vastaajien omaa soittotaitoa, pianonsoittotaito arvioitiin parhaaksi eli 69 (72 %) vastaajaa piti sen osaamista parhaimpana. Kitaransoittotaito oli paras seitsemällä vastaajalla (7 %) vastaajista, samoin myös 7 (7 %) vastaajista ilmoitti osaavansa soittaa parhaiten jotain jousisoitinta. Seuraavassa kuviossa on jaoteltu eri soittimet ja niiden soittotaito vastaajien vastausten mukaan.

Kuvio 11. Musiikin opettajien soittotaidot

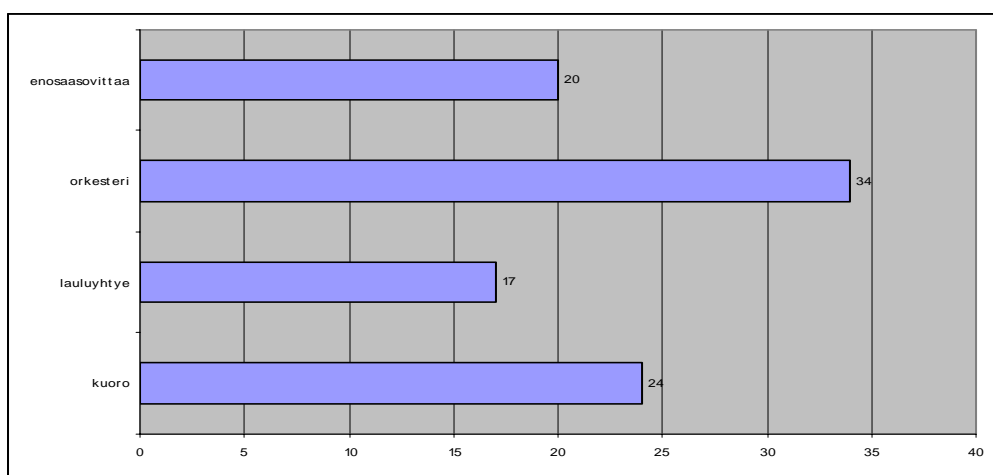

Kuvio 12. Musiikin opettajien laulutaito

62 (65 %) vastaajaa piti omaa laulutaitoaan hyvänä. 27 (28 %) vastaajista arvioi osaavansa laulaa todella hyvin ja seitsemän vastaajaa (7 %) piti omaa laulutaitoaan kohtuullisena. Näin ollen vaihtoehto ”en osaa laulaa ollenkaan” jäi tyhjäksi. Tästä voidaan todeta, että suhteellisen monella musiikkia opettavalla opettajalla on hyvä laulutaito oman arvionsa maukaan. Laulutaidon arvioinnin kuvaus voidaan myös havainnollistaa kuvion 12 avulla.

Nykypäivänä on mielestäni tärkeää, että musiikin opettaja pystyy löytämään oikeanlaista musiikkiohjelmistoa musiikinopetukseensa. Tämän takia minua tutkijana kiinnosti, kuinka moni tähän kyselyyn vastanneista kokee osaavansa sovittaa musiikkia ja

minkälaisille musiikkikokoonpanoille sovituksia yleisesti tehdään. Vastaajista 34 (35 %) vastasi osaavansa sovittaa parhaiten orkesterille. 24 (25 %) vastaajaa kertoi sovittavansa parhaiten kuorolle ja 17 (18 %) koki lauluyhtyeelle sovittamisen helpoimpana sovitustavaksi. Vastaajista kuitenkin aika moni eli 20 (21 %) vastasi, ettei osaa sovittaa ollenkaan. Aineiston mukaan osaamattomuutta sovitusten teossa ilmeni sekä musiikkiin erikoistuneiden että erikoistumattomien parissa. Joten myös musiikkiin erikoistuneilla oli tällä musiikinopetuksen osa-alueella ongelmia. Erityisesti naisopettajat olivat vastanneet, etteivät osaa sovittaa ja ainoastaan yksi miesopettaja vastasi, ettei osaa sovittaa. Seuraavassa kuviossa on esitelty musiikkisovitusten tekemisen osa-alueet ja osaamattomuus aineiston vastausten mukaan.

Kuvio 13. Musiikkisovitusten osa-alueet ja osaamattomuus sovitusten tekemisessä

Kysymyksessä 10 oli tarkoitus tutkia, missä määrin musiikkia opettavat luokanopettajat kokevat riittämättömyyttä musiikinopetuksessa, vai onko heillä omasta mielestään riittävästi taitoja musiikinopetukseen. Vastaajista 37 (39 %) oli sitä mieltä, että heillä on riittävästi taitoja musiikinopetukseen. Kuitenkin valtaosa vastaajista koki riittämättömyyttä ja puutteita joillakin musiikinopetuksen osa-alueilla. Eniten riittämättömyyttä koettiin bändiopetuksessa eli 31 (32 %) vastaajaa kaipasi siihen lisää koulutusta. 12 (13 %) vastaajaa puolestaan mainitsi puutteita musiikkiliikunnan opetustaidoissa. 5 (5 %) vastaajaa ilmoitti tuntevansa riittämättömyyttä kaikilla musiikinopetuksen osa-alueilla.

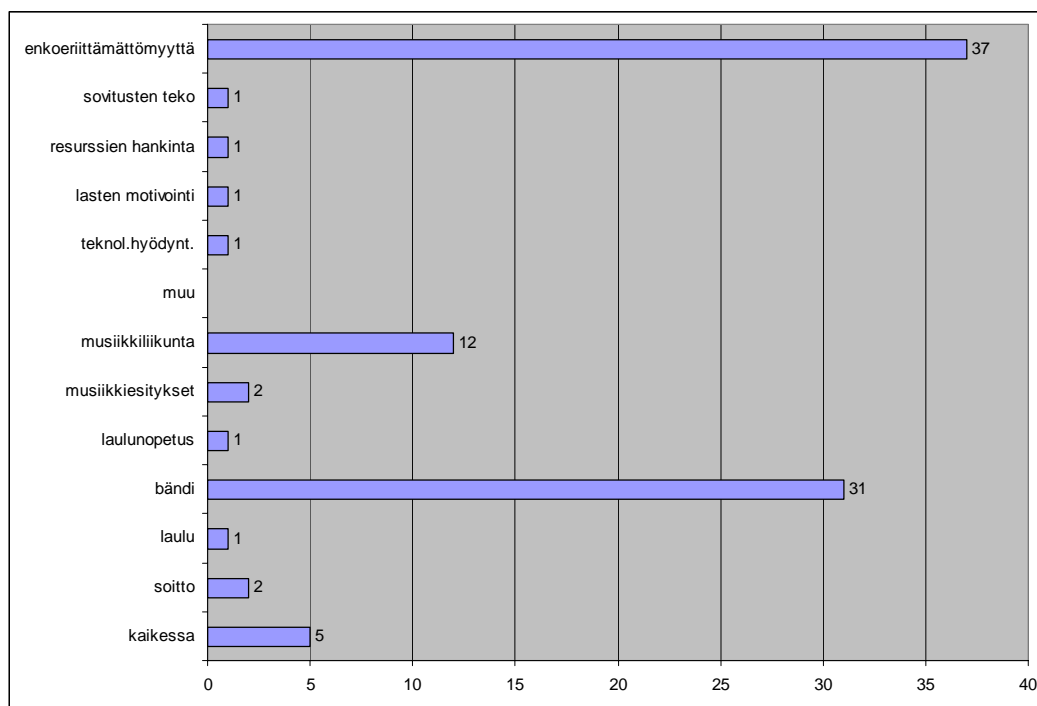
Eräs vastaajista on kuvannut kokemuksiaan musiikinopetuksesta seuraavasti:

Omassa koulussani on musiikkiluokkatilat ja runsaasti soittimia. Suuressa osassa varsinkin 1–6-luokkien kouluja näin ei ole. Monipuolinen musiikinopetus on tuolloin mahdotonta ja oppilaiden tasa-arvo ei toteudu. Siis lisää rahaa ja kursseja opettajille, että he innostuvat soittamaan tunneilla oppilaiden kanssa ja myös opettavat jokaiselle lapselle soittamista. (N10)

Bändisoitonopetukseen tarvittaisiin lisää koulutusta, moni opettaja kokee ahdistuvansa, jos taidot eivät riitä bändiopetukseen. Tämä ongelma on havaittavissa esimerkiksi tässä vastauksessa:

Lapset ruikuttavat bänditunteja, enkä osaa niitä pitää. Bändikursseja tällaisille vanhoille kakkiksille. (N60)

Seuraavassa kuviossa on esitelty tarkemmin, miten riittämättömyyttä on koettu musiikinopetuksen eri osa-alueilla:

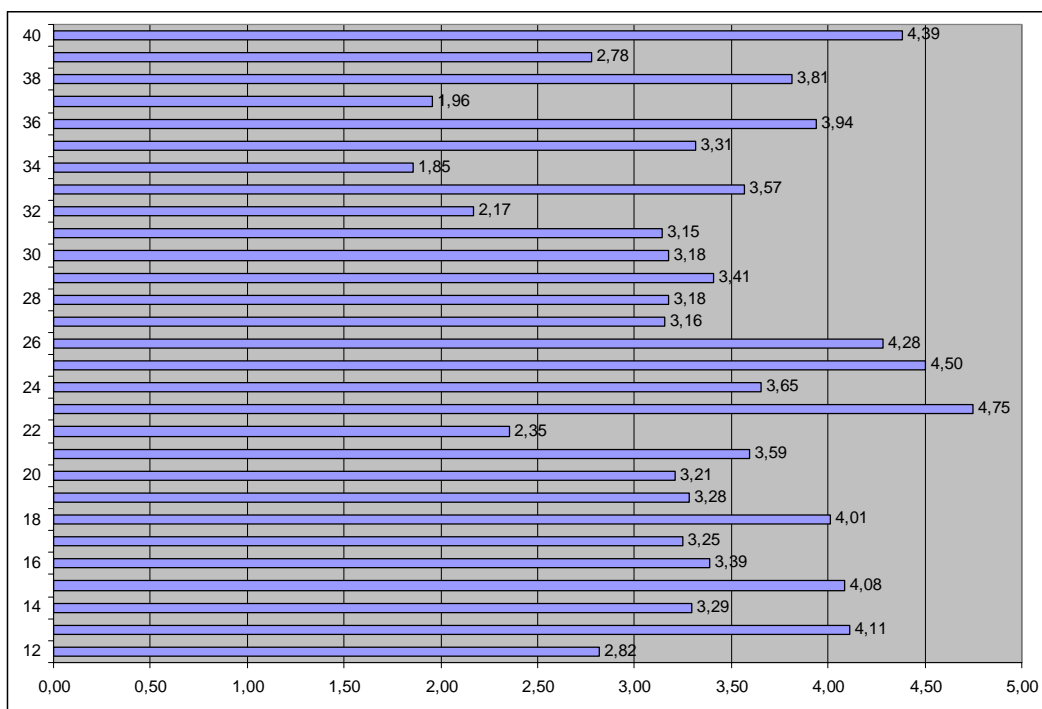

Kuvio 14. Riittämättömyyden kokeminen musiikinopetuksessa

9.3 Musiikinopetuskokemukset

Tässä luvussa tarkoitukseni on esitellä kolmanteen tutkimuskysymykseen liittyviä seikkoja ja tuloksia. Kolmannen tutkimuskysymyksen aihealue on se, minkälaisena musiikinopetus koetaan nykypäivänä.

Tämän tutkimuksen kyselylomakkeessa kysymyksissä 12 – 40 on erilaisia väittämiä, eräänlaisia monivalintakysymyksiä, joiden avulla on tarkoitus pureutua syvemmin musiikkia opettavien opettajien omiin musiikinopetuskokemuksiin. Näissä musiikinopetuskokemuksia käsittelevissä väittämissä ja monivalinnoissa vastaajat ovat arvioineet erilaisia sanapareja/väittämiä omien musiikinopetuskokemustensa perusteella. Olen jakanut nämä sanaparit ja väittämät erilaisiin teemoihin, jotka ovat seuraavat: 1) adjektiivit, jotka kuvailevat musiikinopetusta, minkälaisena musiikinopetus koetaan 2) ajatukset musiikin oppi- ja opetusmateriaalista 3) musiikin opetussuunnitelma (OPS) ja 4) musiikinopetuksen suunnittelu ja arviointi. Näistä vastauksista olen myös tehnyt tämän tutkimuksen vastaustilastoihin perustuvan kuvaajan, josta vastausten jakautuminen on nähtävissä (kuvio 15).

Kuvio 15. Musiikinopetuskokemukset

9.3.1 Musiikinopetuksen kuvailu ja omat kokemukset

Musiikkia opettavat opettajat ovat arvioineet omia musiikinopetuskokemuksiaan seuraavalla tavalla. Musiikinopetus on vastaajien mukaan kiireistä, monipuolista, melko helppoa ja siihen on vaivatonta motivoitua. Musiikkia opettavat opettajat ovat innostuneita ohjaamaan erilaisia esityksiä ja produktioita ja he kokevat

musiikinopetuksen piristäväksi. Opettajien mielestä taide- ja taitoaineiden opetus on liian vähäistä ja siihen pitäisi enemmän panostaa, varsinkin musiikin osuutta taide- ja taitoaineiden kentässä pidetään tärkeänä.

Musiikkia opettavien opettajien mukaan musiikkia opettavat enimmäkseen siihen erikoistuneet opettajat. Tosin tähänkin asiaan otetaan kantaa toivomalla myös erikoistumattomia opettajia rohkeasti musiikkia opettamaan sekä kurssitusta lisää musiikinopettajille:

Toivoisin, että jokaisella opettajalla olisi jonkinlainen valmius ja halu opettaa musiikkia, ettei koko koulun musiikin opetus jäisi vain muutamien opettajien hartioille, eikä pidettäisi itsetään selvyytenä sitä, että musiikin sivuaineen tehneet haluavat automaattisesti pitää monia musiikin tunteja vuodesta toiseen. (N30)

Kaipaisin enemmän kurssitusta myös sellaisille opettajille, jotka eivät koe pystyvänsä opettaa musiikkia. (N28)

Musiikkia opetetaan myös sen vuoksi, että sitä pidetään mukavana oppiaineena. Vastaajien mukaan musiikkitunteja on sopivasti ja omia musiikinopetustaitoja pidetään riittävinä ja monipuolisina. Musiikinopetuksessa syntyvä melu ei häiritse liikaa ja musiikinopetuksessa työrauhan ylläpito onnistuu suurella osalla vastaajista. Moni vastaajista toivoisi myös, että musiikinopetusta kehitettäisiin edelleen.

Pienemmät ryhmät, että voisi ohjata paremmin soitossa. Suurissa ryhmissä tulee turhaa melua ja harmi, kun joutuu toppuuttamaan soittoa. Ei liiikaa teoreettisia tavoitteita musiikinopetukseen. Enemmän elämyksiä ja tekemistä. (N85)

9.3.2 Musiikinopetuksen opetus- ja oppimateriaali

Tässä tutkimuksessa sain useita samankaltaisia tutkimustuloksia kuin muutkin musiikinopetusta tutkineet (kts. luku 6). Varsinkin tässä kohdassa, jossa kysyttiin opettajien mielipidettä musiikin opetusvälineistä ja oppimateriaaleista tulokset ovat samansuuntaisia. Moni opettaja kaipaa parempia opetus- ja oppimateriaaleja ja varsinkin ehjiä, toimivia ja hyviä musiikkivälineitä. Monet opettajat hyödyntävät musiikinopetuksessaan myös tanssi-ilmaisua tai musiikkiliikuntaa sekä tekevät runsaasti yhteistyötä eri yhteistyötahojen, kuten kulttuuritoimen tai seurakunnan kanssa.

Tässä erään vastaajan kehitysidea musiikin opetus- ja oppimateriaaliin liittyen:

Jokaisen oppilaan tulisi saada mukaan ainakin yksi musiikinkirja mukaan lähtiessään ala-asteelta. Sen olisi oltava monipuolinen lauluopus, sekä yleissivistävä teos musiikin saralta. Se voisi innostaa jatkamaan tuttujen laulujen parissa musiikkiharrastusta kotonakin. (N19)

Seuraavista vastauksista on havaittavissa huoli resurssien riittämättömyydestä ja opettajien tietoteknisten taitojen kehittämiseen:

Riittävät resurssit (ongelma kaikissa aineissa): soittimisto, kirjat jne. Jatkuva kouluttautuminen on myös tärkeää. Monipuolisuus ja sen muistaminen, että peruskoulussa ei ole tarkoitus eikä tarpeenkaan kouluttaa muusikoita, vaan antaa positiivisia kokemuksia musiikista ja ehkä alkusysäys hyvään harrastukseen, sekä antaa avaimet opetella itse lisää. (N53)

Riittävästi välineitä, esim. bändikamat joka koululle. Koulutusta opettajille. Tietotekniikan hyväksikäyttö esim. soitonopetuksessa yleiseksi. (M54)

Opetus vaatii nykykirjojen mukaan todella hyvät valmiudet svengaavaan säestykseen ja hyvää nuotinlukutaitoa. Olisi kiva saada joskus helpotettuja versioita uusista kappaleista. Musiikin arvostusta oppilaiden keskuudessa tulisi lisätä ja painottaa, jottei musiikista tule hanttiaine joidenkin mielestä. Koulutusta lisää ja tietojen päivytystä. Ideapäiviä alakoulun mu-opettajien kanssa. Saisi uusia käytökelpoisia vinkkejä. Nettiin lisää asiaa, monistettavaakin. (N72)

9.3.3 Musiikin opetussuunnitelma

Musiikinopettajat myöntävät, että musiikin opetussuunnitelmaa voisi noudattaa paremmin ja tarkemmin. Kiireen keskellä opetussuunnitelma jää usein lukematta ja musiikin osuus opetussuunnitelmassa noudattamatta tarpeeksi tarkasti. Musiikin opetussuunnitelmaa pidetään kuitenkin melko kohtuullisena, vaikkakin se on paikoitellen myös haasteellinen. Opettajat arvioivat, että heillä on tarpeeksi taitoja nykypäivän musiikinopetussuunnitelman toteuttamiseen ja noudattamiseen, jos vain aikaa, välineitä, tunteja ja oppimateriaalia on tarpeeksi. Moni opettaja peräänkuuluttaa myös musiikinopetusryhmien pienentämistä, sillä sen avulla ratkaistaisiin monia ongelmia, joita musiikinopetuksessa koetaan. Tässä erään miesvastaajan mielipiteitä opetussuunnitelmasta ja laulamisen opetuksesta:

Mikäli halutaan saavuttaa ops:n tavoitteet normaaliluokilla musiikissa, täytyisi tuntumääriä lisätä. Laulukulttuurin vaaliminen on tärkeää. Ihmiset valittavat yleisöpalstoilla, että virret säestetään nykyään liian korkealta. Samalla tasolla ne ovat kuin ennenkin; ihmiset eivät osaa enää käyttää ääntänsä! (M27)

Myös seuraavissa vastauksissa korostetaan laulunopetuksen tärkeyttä:

Tunteja pitäisi olla enemmän ja alakoulussa olisi pidettävä huolta siitä, että laululle jätettäisiin enemmän tilaa. Liian aikaisin aletaan "kosiskella" oppilaita bändisoittimien soittamiseen. Käytännössä sillä tuntimäärällä, mitä nyt alakouluissa on käytössä, ei yksinkertaisesti ehdi kunnolla opettaa niiden käyttöä ja puolet luokasta ovat silloin "tyhjän panttina". Perkussiosoitinilla saadaan useampi oppilas soittamaan yhtä aikaa, eivätkä oppilaat tylsisty tunnilla. (N58)

Kaipaisin enemmän laulutaitoa harjoitettavia lauluja. Lyhyet fraasit kevyessä musiikissa eivät sitä kehitä. Tarvitaan paluuta kansanlauluun yms. kunnan musiikkiin. Taidemusiikin historialle ja "kunnollisen (klassisen) musiikin" kuuntelemiselle tarvitaan suurempi rooli. (M63)

Seuraavasta vastauksesta tulee esiin erään vastaajan huoli vaativasta musiikin opetussuunnitelmasta ja siitä, että musiikintunteja supistetaan koko ajan:

Tarvittaisiin enemmän koulutusta, sillä uudistunut OPS on todella vaativa. Tuntimäärän väheneminen esim. 3. luokalla kahdesta tunnista yhteen on mielestäni kauheaa. Juuri kolmannella luokalla oppilaat ovat erittäin innostuneita laulamaan ja erityisesti soittamaan. Harmittavaa, että tuntimäärä on niin vähäinen. Ihmettelen, jos joku kykenee noudattamaan OPSia täydellisesti. (N69)

Tässä vastauksessa puolestaan korostetaan, että opetussuunnitelman tavoitteet pitäisi saada ajan tasalle:

Ops:n tavoitteita tulisi tarkistaa nyky-yhteiskunnan tarpeita ja kiinnostuksen kohteita vastaaviksi, jotta oppilaiden motivaatio säilyisi paremmin. (N75)

9.3.4 Musiikinopetuksen suunnittelu ja arviointi

Moni vastaajista kokee, että musiikinopetuksen suunnittelu jää usein vaillinaiseksi ja aikaa sekä jaksamista tuntien suunnitteluun ei aina ole. Myös musiikinopetuksen arviointia pidetään haasteellisena ja melko hankalana, koska lasten musiikillisten taitojen arviointi on vaikeaa. Vastaajat toteavat kuitenkin, että nykyajan lapsilla on melko kattavat taidot musiikissa, vaikka heillä on myös toisinaan vaikeuksia keskittymisessä musiikkitunneilla, kuten seuraavista esimerkeistä voi havaita:

Otin hyvin impulsiivisen ja levottoman kolmasluokkalaisryhmän kanssa 6. yhteisellä tunnillamme rentoutusharjoitteen valmiin cd:n kanssa. Homma meni läskiksi, kun tenavat lähtivät konttailemaan, kutittelivat, kiusasivat toisiaan jne. Karneaa. Tilanne käytiin keskustellen läpi. Toinen otto menikin jo paremmin. He kun eivät olleet koskaan aiemmin tehneet sellaista harjoitusta. Nykylasten suurin vaikeus on keskittyä ja kuunnella ja kokea siinä rentoutuvansa tai olla rentona hiljaa hiljaisuudessa ja ehkä jopa nauttia siitä. Se vaikuttaa kaikkeen tekemiseen, mutta myös musiikin parissa työskentelyyn. (N77)

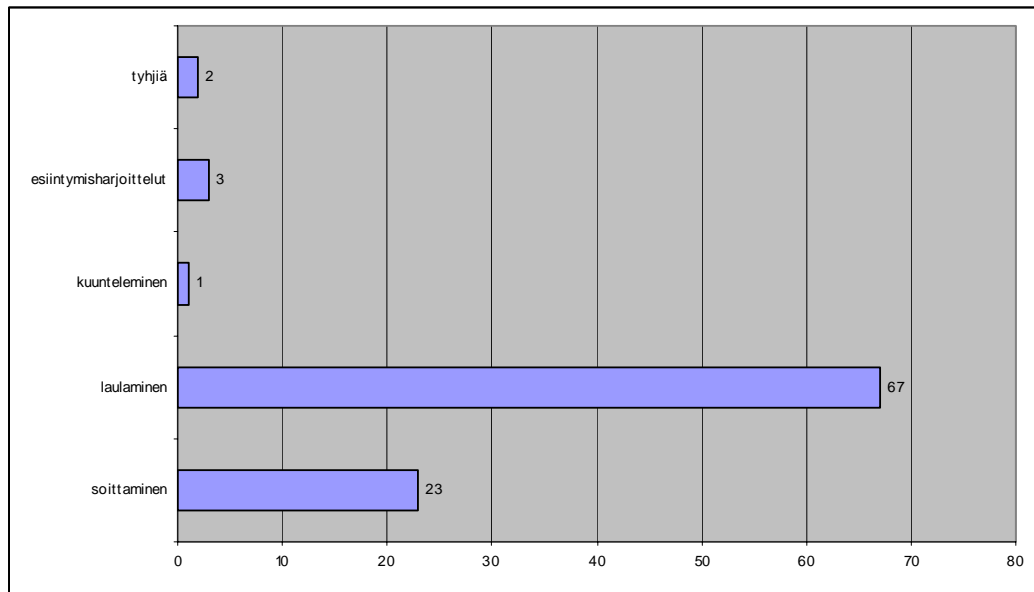
Alkuvuosina opetin vilkkaista pojista koostunutta ryhmää. Pojat tykkäsivät laulaa, mutta muistan, että laulut piti valita kaikki etukäteen, koska jos opetuksessa tuli pienikin luppohetki, luokka oli heti kaaoksessa. (N86)

9.4 Musiikinopetuksen eri osa-alueet

Tässä kappaleessa esittelen neljänteen tutkimuskysymykseen liittyviä ja kysymyksistä 42–56 saatuja tutkimustuloksia, jotka liittyvät musiikinopetuksen eri osa-alueisiin sekä musiikin yhdistämiseen (integroimiseen) muihin oppiaineisiin.

Vastaajista 67 (70 %) ilmoitti käyttävänsä eniten laulamista musiikkituntien opetusmenetelmänä. Näin ollen tulos on samankaltainen kuin Vesiojan tutkimuksessa vuodelta 2004, jossa musiikinopetuksen keskeisimmäksi sisällöksi osoittautui laulaminen. (vrt. Vesioja 2004, 171.) Vaikka em. musiikinopetustutkimusten mukaan laulamista käytetään runsaasti opetusmenetelmänä, ovat monet laulupedagogit huolissaan laulunopetuksen tilasta niin kouluissa kuin luokanopettajien koulutuksessa. Kouluissa lauletaan usein kevyttä musiikkia mikrofoneihin ja luokanopettajien koulutuksessa lauluopetuksen määrää on supistettu viime aikoina. Opettajien äänihäiriöt ovat lisääntyneet ja lasten äänialue on supistunut. Monet laulumusiikin opettajat peräänkuuluttavat lisää koulutusta laulamiseen sekä perusteellista laulamisen opetusta. (Kähkönen, Valtasaari, Vettenranta & Virravirta 2005, 19–20.)

23 (24 %) vastaajaa puolestaan valitsi soittamisen käytetyimmäksi opetusmenetelmäksi musiikkitunneilla. Kolme (3 %) vastaajaa käytti eniten esiintymisharjoittelua opetusmenetelmänä ja ainoastaan yksi vastaajista mainitsi käyttävänsä kuunteluun liittyviä opetusmenetelmiä eniten musiikkitunneilla. Allaolevasta kuviosta voi tarkastella näiden vastausten jakautumista.

Kuvio 16. Suosituin opetusmenetelmä

Kysymyksissä 43–56 vastaajat saivat arvioida kolmiportaisen asteikon mukaan omaa opetustaan musiikissa. Vaihtoehtoja vastauksille oli kolme, asteikolla: hyvin harvoin, joskus ja usein. Vastausten perusteella olen laskenut keskiarvot ja keskihajonnat sekä tehnyt vastauksista kaavion (kuvio 17). Seuraavaksi tarkoitukseni on esitellä tuloksia, joita olen saanut musiikinopetuksen eri osa-alueisiin (mm. laulut, ohjelmisto, kuoro/orkesteri, kuuntelu, esitykset, bändi) liittyen.

Vastauksista on havaittavissa, että moni opettaja valitsee usein musiikkiohjelmiston monipuolisesti, kokee usein löytävänsä oppikirjoista hyviä lauluja, ohjaa oppilaita bändi- ja kuoroesityksissä ja juhlissa, sekä pyrkii usein noudattamaan musiikin opetussuunnitelmaa. Melko usein vastaajat suosivat perinteisiä kappaleita/lauluja, tekevät yhteistyötä muiden musiikkia opettavien opettajien kanssa, johtavat orkesteria/kuoroa ja kuunteluttavat musiikkia monipuolisesti musiikkitunniella. Vaikka vastaajat pyrkivätkin panostamaan omien ja koulun resurssien puitteissa opetuksen suunnitteluun ja yhteistyöhön muiden opettajien kanssa, on näiden asioiden suhteen vastauksista havaittavissa myös lisätoiveita:

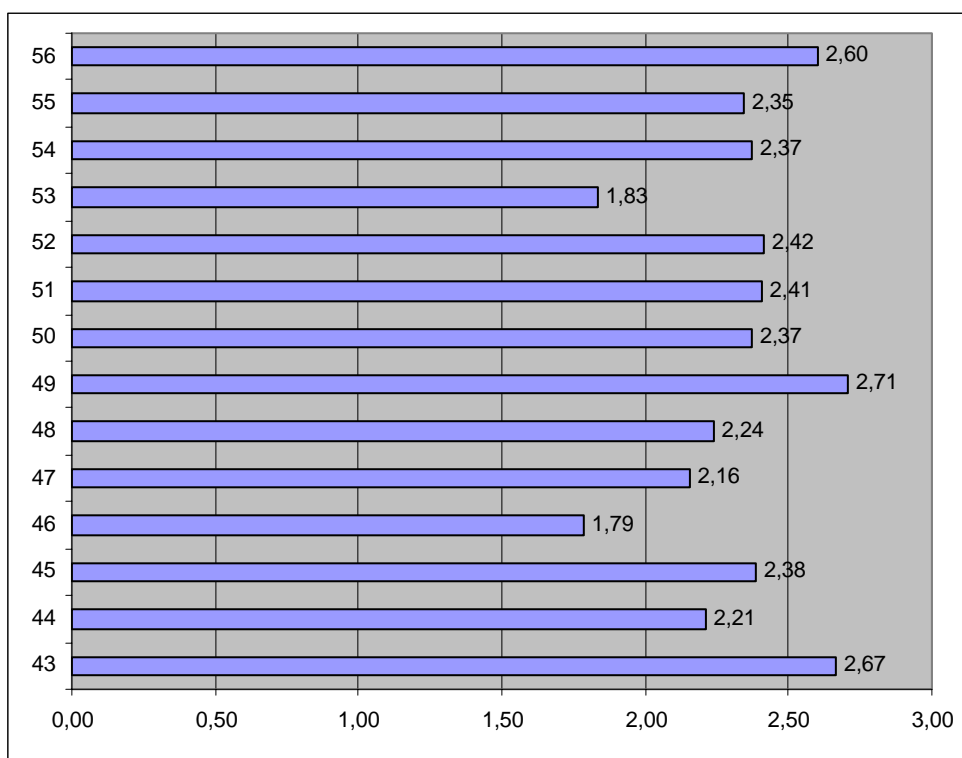
Opettajien yhteistyötä voisi lisätä, ja näin saada kokonaisvaltaisempaa, laadukkaampaa opetusta, esim. produktioiden muodossa. (N14)

Kysyttäessä musiikinopetuksen fyysistä tilaa, eli missä musiikkia opetetaan (kysymykset 54 ja 55), vastauksille saatiin pieni ero. Muutama opettaja enemmän opetti musiikkia omassa luokassa kuin musiikkiluokassa.

Eräs vastaaja kuvaili vastauksessaan musiikinopetuksessa käytettävän tilan tärkeyttä seuraavalla tavalla:

Kouluilla pitäisi olla perussoittimet: hyvä setti rytmisoittimia, laattasoittimia ja myös bändisoittimia. Pitäisi olla tila, jossa musisointi onnistuu helposti, ts. sellainen musiikkiluokka, jossa soittimet ovat helposti saatavilla eikä niitä tarvitse roudata aina paikasta toiseen. Hyvä sähköpiano on hyvä soitin ja myös kitara. Monipuolisuus musiikinopetuksessa olisi tärkeää. (N45)

Vastauksista kävi ilmi myös se, että musiikkia opettavat opettajat laulattavat oppilaita harvoin moniäänisesti esimerkiksi kuorossa ja musiikista pidetään harvoin musiikin kokeita.

Kuvio 17. Musiikinopetuksen eri osa-alueet

Seuraavaksi arvioin tuloksia, joita olen saanut musiikin yhdistämisestä muihin oppiaineisiin. Sen takia on hyvä määritellä, mitä tarkoitetaan integraatiolla, aineiden yhdistämisellä ja eheyttävällä opetuksella. Nämä ovat tämän hetken suosittuja

opetusmenetelmiä ja –pyrkimyksiä peruskoulun alaluokilla. Integraatiolla, eheyttämisellä ja aineiden välisellä integraatiolla on ainakin omien kokemusteni mukaan suuri painoarvo luokanopettajakoulutuksessa sekä käytännön luokanopettajan työssä nykypäivänä.

9.4.1 Integraatio

Hirsjärven (1983) määritelmän mukaan integraatio tarkoittaa kokonaistumista, eheytymistä, yhteenkuuluvan kokonaisuuden muodostumista ja kokonaisvaltaisuutta. Hirsjärven mukaan integroinnilla tarkoitetaan opetussisältöjen jäsentämistä laajoiksi kokonaisuuksiksi, niin että esimerkiksi oppiaineet sulatetaan yhdeksi kokonaisuudeksi. Kyseessä voi siis olla esimerkiksi esteettisen, humanistisen ja luonnontieteellisen oppiaineen integrointi tarkoituksenmukaiseksi kokonaisuudeksi. Oppilaan kannalta integraatio on suppeammassa mielessä yksilön oppimien asiakokonaisuuksien hallintaa. Laajemmassa merkityksessä integraatiolla voidaan tarkoittaa myös koko persoonallisuuden tasapainoista kehitystä. (Hirsjärvi 1983, 65.)

9.5 Musiikin yhdistäminen muihin oppiaineisiin

Vastaaajista 55 % on yhdistänyt eli integroinut musiikkia muiden aineiden opetuksen kanssa ja kaikki tähän kyselyyn vastanneista opettajista on sitä mieltä, että musiikki oppiaineena sopii integroitavaksi muiden oppiaineiden kanssa.

99 % niistä vastaajista, jotka ovat musiikkia muihin oppiaineisiin integroineet, kokevat, että musiikin yhdistäminen muihin oppiaineisiin on ollut hyödyllistä omassa opetuksessa ja 97 % vastaajista pitää oppiaineiden yhdistämistä ja esimerkiksi erilaisten teemakokonaisuuksien järjestämistä järkevänä ja tärkeänä.

Kysymyksessä 59 vastaajien piti valita mielestään kolme sopivinta oppiainetta, joihin musiikki sopii heidän mielestään parhaiten integroitavaksi. Suosituin oppiaine, johon vastaajat musiikkia yhdistävät, on selvästi liikunta. Myös uskontoon, kuvataiteeseen ja äidinkielen musiikki sopii vastaajien mielestä hyvin yhdistettäväksi.

Kysymyksessä 60 vastaajien tuli kertoa, järjestetäänkö heidän kouluillaan ns. teemapäiviä (esim. pajapäivä, uskonnon katsomuspäivä, ympäristöpäivä jne.), joissa musiikkia voidaan yhdistää esimerkiksi uskontoon, liikuntaan, kuvataiteeseen tai ympäristö- ja luonnontietoon. 55 % vastaajista kertoi, että heidän kouluillaan järjestetään teemapäiviä, jolloin oppiaineita yhdistetään toisiinsa.

Kaikki vastaajat olivat myös sitä mieltä, että niin musiikin kuin muidenkin taide- ja taitoaineiden opetus on tärkeää (kysymys 63).

9.6 Mies- ja naisopettajien vastausten vertailua

Vertaillessani mies- ja naisopettajien vastauksia musiikinopetukseen liittyen, huomasin eroja eniten musiikinopetuksen suunnittelussa, musiikinopetuksen arvioinnissa sekä työrauhan ylläpidossa musiikkitunneilla. Vastausten mukaan naisopettajat ehtivät suunnitella musiikkitunteja huolellisemmin kuin miesopettajat. Naisopettajat pitivät musiikinopetuksen arviointia vaikeampana kuin miesopettajat, sekä naisopettajien mielestä myös työrauhan pidossa tunneilla olisi kehittämisen varaa. Miesopettajat kaipaivat naisopettajia enemmän resursseja musiikkituntien määrään ja heidän vastauksissaan korostuu enemmän se, että taito- ja taideaineiden opetukseen tarvittaisiin lisää koulutusta. Miesopettajien mielestä opettajat jaksavat innostua esitysten tai produktioiden ohjaamisesta ja he ovat myös itse innokkaampia esitysten ohjaamiseen kuin naisopettajat. Miesopettajat tekevät myös innokkaasti yhteistyötä kollegojen kanssa sekä harjoittavat jonkin verran enemmän äänenmuodostusta ja äänenkäyttöä musiikkitunneilla kuin naisopettajat.

Naisopettajat puolestaan haluaisivat miesopettajia enemmän lisäideoita opetukseen ja he myös järjestävät miesopettajia enemmän musiikinopetukseen liittyviä vierailukäyntejä. Naisopettajat pitivät musiikkiliikuntaa ja tanssi-ilmaisua hiukan tärkeämpänä musiikinopetuksen osa-alueena kuin miesopettajia. Jonkin verran eroa vastausten välillä oli myös siinä, että miesopettajien mukaan lapsilla on enemmän vaikeuksia musiikkitunneilla, kun naisopettajien mielestä lapset ovat kohtuullisen taitavia musiikissa.

Tässä tutkimuksessa saatiin lähes samankaltaisia tuloksia mies- ja naisopettajien vastauksia vertaillen, kun kysyttiin taitoja opetussuunnitelman toteuttamiseen, kuoron tai bändin ohjaamiseen, musiikinopetuksen kehittämiseen sekä mielipidettä musiikista oppiaineena. Sekä mies- että naisopettajat omaavat mielestään tarpeeksi taitoja OPS:n toteuttamiseen, vaikkakin miesopettajien vastauksista käy ilmi se, että he noudattavat hiukan vähemmän opetussuunnitelmaa kuin naisopettajat. Kaikki kyselyyn vastanneet opettajat ohjaavat usein bändiä tai kuoroa koulun juhlissa tai esityksissä ja ovat myös sitä mieltä, että musiikki on oppiaineena ehdottoman tärkeä ja sen opetusta olisi kehitettävä. Musiikinopetukseen liittyviä oppimateriaaleja tulisi myös sekä mies- että naisopettajien mielestä saada lisää käytettäväksi musiikinopetuksessa, jotta materiaaleja ja opetusvälineitä olisi riittävästi.

10 TUTKIMUKSEN TARKASTELU JA YHTEENVETO TULOKSISTA

Tässä kappaleessa tavoitteenani on tehdä yhteenvetoa edellä (kappale 10) esitellyistä tutkimustuloksista. Tulokset on jaoteltu seuraavien otsikoiden alle: 1) musiikinopetuksen parantaminen 2) musiikinopetuksen tähtihetkiä ja 3) kokemuksia musiikinopetuksesta.

Olen tehnyt jaon saatujen vastausten ja niissä ilmenneiden mielenkiintoisten seikkojen perusteella. Tässä kappaleessa esittelen lisää myös eräiden opettajien kirjoittamia avoimia vastauksia. Pyrin tässä luvussa yhdistämään ja kokoamaan saamiani tutkimustuloksia.

10.1 Musiikinopetuksen parantaminen

Tämän tutkimuksen mukaan musiikkia opettavat opettajat ovat melko tyytyväisiä musiikinopetuksen nykytilanteeseen, vaikka lähes kaikista vastauksista onkin havaittavissa parannusehdotuksia ja -toiveita mm. ryhmäkokoihin, tuntimääriin, opettajien lisäkoulutukseen musiikin saralla, musiikkivälineisiin ja myös oppimateriaaliin ja sen käyttöön.

Esittelen tässä ensimmäisestä avoimesta vastauksesta saamiani parannusehdotuksia ja -toiveita musiikinopetukseen.

Tarvittaisiin enemmän tunteja. Vanhempien pitäisi enemmän laulattaa lapsiaan ja laulaa heille. Kotona pitäisi edes kuunnella musiikkia. Oppilaiden lähtötaso on liian kirjava, pitäisi saada tasoryhmiä musiikin opetukseen.(N31)

10.2 Musiikinopetuksen tähtihetkiä

Tämän tutkimuksen yksi mieleenpainuvimmista osista oli musiikinopetukseen liittyvien tähtihetkien lukeminen ja niiden analysointi. Muutama vastaus oli kerrassaan musiikinopetuksen ilotulitusta ja vastausten joukosta löytyi myös muutama todella herkkä ja koskettavakin musiikinopetuskokemus. Oli hienoa, että moni opettaja oli monivalintoihin vastaamisen lisäksi jaksanut nähdä vaivaa myös kolmen avoimen

vastauksen kirjoittamiseen. Olen koonnut monivalintavastausten lisäksi kaikki avoimet vastaukset tämän tutkimuksen liitteeksi (liite 3).

Tässä ensimmäisessä musiikinopetukseen liittyvässä tähtihetken kuvauksessa korostuu se, miten opettajalle on tärkeätä nähdä lasten ilo yhteismusisoinnissa:

Koen tähtihetken jokaisen luokan kanssa silloin, kun he kokevat yhteissoiton ilon. Oppilaiden kasvoista näkee, milloin on onnistunut. Esim. nokkahuilunsoitossa samanaikainen lopetus, jolloin syntyy täydellinen hiljaisuus. Sanoin kuvaamaton ilme kaikkien silmissä. (N18)

Seuraavassa vastauksessa puolestaan luetellaan asioita, joiden kautta tähtihetkiä syntyy:

Tähtihetkiä on paljon: onnistumiset luokassa, laulujen tai leikkien siirtyminen välitunneille, suurten produktioiden valmiiksi saaminen ja niiden esittäminen, konsertit, oppilaiden toisilleen lausumat positiiviset kommentit opeteltavista asioista tai taidoista... (N3)

Eräs opettaja mainitsi tähtihetkeeseen CD-levyn tekemisen omien oppilaiden kanssa ja siihen liittyvät osatekijät, mm. yhteistyön vanhempien kanssa:

Oli hienoa ja opettavaista tehdä musiikkiluokan kanssa pienimuotoinen levy. Projekti motivoi lapsia ja itse opin paljon levyä tehdessä. Myös yhteistyö vanhempien kanssa oli arvokasta. (N8)

Myös hyvin suunniteltu tunti ja sen onnistuminen, sekä oppilaiden kautta saatu palaute voivat olla tähtihetkiä, kuten seuraavassa vastauksessa:

Jokainen hyvin valmistettu tunti, johon oppilaat antavat positiivisen palautteen osallistumisellaan on aina tähtihetki. (N17)

Erityisoppilaiden kanssa toteutetut musiikkiprojektit ovat olleet opettajille mieleenpainuvia, tässä esimerkki yhdestä erinomaisesti kuvaillusta ja myös minua tutkijana sykehdyttäneestä tähtihetkestä:

Dysfaatikkoluokan (9 oppilasta) innostuminen musiikkiin niin, että he halusivat perustaa oman bändin. Sovittiin sitten, että bändi säestää joulujuhlan yhteislaulut. Valitsin joulujuhlaan helposti säestettävät laulut. Sovitin kitaristeille yksinkertaiset soinnut ja kirjoitin basistille jokaisen soitettavan sävelen erikseen. Rumpali harjoitteli tosissaan. Bändiä jännitti niin, että basistityttö itki ennen juhlan alkua. Rohkeutta vain ja juhla alkoi! Täytyy myöntää, että opettajakin hiukan jännitti bändin puolesta. Kaikki meni hyvin ja basistityön äiti tuli juhlan jälkeen erikseen kiittämään lapsensa kasvaneesta itseluottamuksesta. Tyttö halusi vielä, että hänestä otetaan valokuva basson kanssa. Sitten keväällä sain häneltä lähtiäislahjaksi

hopeisen nuottiavaimen, joka edelleen on kaulassani. Tässä tapauksessa musiikin avulla luotiin yhteys, vaikka sanat puuttuivat. (N34)

Pidin erityiskoulumme toisen luokan musiikkituntia. Pojat rehentelivät rumputaidoillaan, jotka oikeasti eivät olleet kaksisia, koska pojat ovat keskittymättömiä ja pelleilevät esiintymistilanteissa, kun pelkäävät epäonnistuvansa. Sitten rumpuihin halusi hiljainen ”pikku-Lotta”, jolla on toisen puolen halvaus ja toinen käsi hieman lyhyempi. Lotta soitti reippaasti, kuuluvasti ja pysyi tahdissa tarkasti koko kappaleen ajan. Pojat hiljenivät ja alkoivat taputtaa, kun Lotta käveli pois rummuista. (N73)

Moni opettaja on kokenut tähtihetkiä koulun kuoron, orkesterin tai bändin johtamisessa/ohjaamisessa, mitä erilaisimmissa produktioissa ja konserteissa. Tässä muutama esimerkki:

1980-luvun lopulla koulussamme toimi kuoro ja orkesteri ”Keskoset”, joka osallistui Taidepäivien kilpailuun Kouvolassa. Teimme paljon keikkoja kolmen vuoden aikana ja rahoitimme leirikoulumatkaa Ahvenanmaalle. Saimme ihanat ja säilyneet suhteet lapsiin ja osaan heistä olemme vieläkin yhteydessä. Joistakin oppilaista tuli myös musiikin ”ammattilaisia”, laulajia, opettajia, rokkareita jne. (N72)

Erilaiset konsertit esim. Vantaa 650-vuotisjuhlakonsertissa musiikkiluokkani esiintyi upeasti ja minä sain johtaa kuoroa. Rymättylässä töissä ollessani järjestin Hiljaisuuden Messun yhteistyössä seurakunnan kanssa Rymättylän kirkkoon. Arkisempia huippuhetkiä on, kun tunneilla huomaa jonkun oppilaan oivaltavan nokkahuilun otteita. (N69)

Oppilaat, joilla ei ole minkäänlaista aiempaa soitto- tai esiintymiskokemusta, esiintyvät bändiensä kanssa menestyksekkäästi. (M16)

10.3 Kokemuksia musiikinopetuksesta

Kolmannessa avoimessa kysymyksessä vastaajat saivat kertoa omia positiivisia tai negatiivisia kokemuksiaan musiikinopetuksesta. Seuraavassa muutamia esimerkkejä:

Esiintymiset ja niihin valmistautuminen ovat aina sekä opettajaa että oppilaita motivoivia. Harrastan eniten koko luokan projekteja, koska ne ovat todella palkitsevia, kun kaikki ovat saaneet olla osana bändiä tai esim. oopperaesitystä. (N10)

Viimeisin positiivinen muisto oli koululaiskonsertissa, jossa oppilaat kokivat olevansa ”rock”: Tiktakin ”Heilutaan”-biisi sai yleisön tekemään aaltoja, ja tunnelma oli ihan huikea. Kuorolaiset tempautuivat huikeisiin suorituksiin koko konsertin ajaksi. Kyllä useimmat positiiviset jutut liittyvät juuri onnistuneisiin esiintymisiin. Toisaalta tulee mieleen tilanteita, joissa on taisteltu pitkään jonkin vaikean säveltapailu- tai teoria-asian kanssa. Kun sitten luokassa humauttaa jonkinlainen ”ahaa-elämyksen aalto”, on yhteinen onnistuminen omiaan aikaansaamaan ihanan oppimisen ilon. (N82)

Eräs tällä hetkellä opettamani oppilas on erittäin levoton ja keskittymätön silloin kun lauletaan tai soitetaan tai kuunnellaan, mutta kun otin opetukseen mukaan tanssin, niin hänen kanssaan ei ole ollut mitään vaikeuksia. (N22)

Hiljainen kuutosluokan poika (ei musaluokkalainen) ilmoittautui soololaulajaksi ala-asteen päätösmusikaalissa ja räjäytti pankin: kaikki olivat puulla päähän lyötyjä, kun kaveri täräytti kirkkaalla poikasopraanolla "Stadin Kundin", korkealta ja kovaa. Kuin Vesa Enne ennenvanhaan...! (M27)

Poika, jolla oli sosiaalisia vaikeuksia kieltäytyi ensin kuuntelutuokion aikaisesta sivellinsivelystä selkään ja koetti häiriköidä. Muut kuuntelivat kuunteluasennossa keskittyneesti odottaen, että saavun "maalaamaan" heidän selkäänsä, eivätkä kiinnittäneet poikaan huomiota. Vähitellen rauhaton poikakin rauhoittui ja kun lopuksi katsoin kysyvästi häneen, hän otti kuunteluasennon ja sai "maalausta selkäänsä". Seuraavalla kerralla hän otti kuunteluasennon heti kuten muutkin ja odotti selvästi siveltimen kosketusta selkäänsä. Jotenkin koskettavaa: hämärää, kaunista musiikkia, keskittyneet lapset, jopa se ärtyisinkin. (N32)

Näiden monien positiivisten kokemusten lisäksi myös negatiivisia kokemuksia on kertynyt monelle musiikkia opettavalle opettajalle:

Negatiivisiakin kokemuksia on valitettavasti paljon. Kuinka paljon meneekään opettajan aikaa ja voimia hukkaan, kun yksi oppilas istuu pulpetin alla, yksi huutaa hävyttömyyksiä, yksi karkaa ulos jne. Opettajan arkipäivää on huorittelu ja haistattelu. Kaikki mahdolliset sukupuolielinten nimitykset on kuultu. Tällöin aina harmittaa ne muut 30, joilla on oikeus rauhallisiin musiikkitunteihin. Opettajaan valaa luottamusta se, että jotkut tulevat sitten kamalankin tunnin jälkeen välitunnilla kysymään mahdollisuutta perustaa bändi (tai jotain muuta vastaavaa). (N34)

Olen vetänyt pari vuotta musiikkia tosi työläälle luokalle. Suunnitteleimme kollegani kanssa huolellisesti tunnit. Juuri tämän porukan kanssa asiat eivät toimi tai sitten toimivat... Tänä syksynä tutustuimme eri maiden musiikkeihin ja tietenkin yritin esitellä myös erään maan kansantanssia.. No, porukkahan repesi ja syntyi oikein kunnan kiihkokreikkalainen tappelukin... Toisaalta pääsiäisenä oppilaat räppäsivät räppipohjan mukaan pääsiäisloitsuja ja innostuivat niin, etten meinannut malttaa tuntiani lopettaa... (N52)

Yleensäkin oppilaat ovat musasta innostuneita. Negatiivisia kokemuksia tulee mieleen lähinnä soittimien ja teknisten vempainten pettäessä. Esim. kitaroiden virittäminen, kielten vaihtaminen, soittimien kunnan arvioiminen ja niiden huoltaminen on työlästä. Omat musiikilliset atk-aidot laahaavat pahasti jäljessä. (N7)

Musiikinopettajan painajainen on passiivinen ryhmä, joka ei innostu mistään. Kyse ei ole kurinpidollisista ongelmista, vaan oppilaiden passiivisuudesta ja motivaation puutteesta. Rangaistukset eivät auta ja toisaalta innostustakaan ei voi pakottaa. (N75)

Musiikki on aina ollut osa elämäni ja yksi rakkaimmista harrastuksistani. Vanhempani ovat kertoneet, että olin musikaalinen lapsi, joka osasi laulaa ja hyräillä ennen puhumista ja oli aina innostunut musiikista. Merkittävä ajanjakso elämässäni on sisältänyt musiikkiopistovuodet sekä niiden rinnalla opiskelun musiikkiluokalla ja myöhemmin Tapiolan lukion musiikkilinjalla. Myös laulaminen espoolaisessa Veräjapellon kuorossa sekä nyt aikuisiällä Dominante-kuoron riveissä, ovat antaneet minulle huikeita elämyksiä musiikin parissa. Tiedän, että musiikin avulla voi saada rakkaita ystäviä, kokemuksia esiintymisistä koti- ja ulkomaan estradeilla sekä myös huomata oman kehittymisensä esimerkiksi soitossa ja laulussa. Lisäksi omat luokanopettajaopinnot, musiikkiin erikoistuminen luokanopettajakoulutuksessa sekä musiikinopetuskokemukset espoolaisilla ala-asteilla ovat avanneet silmiäni nykypäivän musiikinopetukseen sekä niiden tuomiin haasteisiin. Näin ollen tämän tutkimuksen aihe on erittäin lähellä sydäntäni ja tärkeä minulle henkilökohtaisesti.

Olen tässä tutkimuksessani saanut musiikinopetuksesta mielenkiintoisia tuloksia ja monipuolisia ajatuksia siitä, minkälaista on musiikinopetus nimenomaan musiikkiä runsaasti opettavien luokanopettajien näkökulmasta 2000-luvulla. Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää musiikinopetuksen nykytilannetta, musiikinopettajien omia taitoja ja harrastuneisuutta, musiikinopetusmenetelmiä, opetussuunnitelmaan liittyviä kysymyksiä sekä sitä, kokevatko opettajat omaavansa riittävästi taitoja nykypäivän musiikinopetukseen esimerkiksi opetussuunnitelman tavoitteisiin nähden. Tutkimus on kartoitus 15:sta eri paikkakunnalla asuvan, 96:n musiikkia opettavan luokanopettajan ajatuksista nykypäivän musiikinopetuksesta. Lisäksi tutkimuksessa kuvailtiin opettajien kirjoittamien avointen vastausten kautta musiikinopetuksen tähtihetkiä, miten musiikinopetusta pitäisi parantaa sekä opettajien omia positiivisia tai negatiivisia kokemuksia musiikinopetuksesta.

Vastauksia analysoidessani olen kokenut sekä riemastuttavia että ihmetystä herättäviä hetkiä. Pääosin opettajat ovat melko tyytyväisiä tähänhetkiseen musiikinopetukseen, varsinkin sellaiset opettajat, jotka opettavat musiikkiluokilla, sillä resurssit ja

opetussuunnitelmat ovat melko erilaisia verrattuna nk. normaaliin musiikinopetukseen. Varsin moni opettaja toivoisi kuitenkin lisäkoulutusta esimerkiksi bändiopetukseen, koska omia taitoja ei aina ole riittävästi. Taito- ja taideaineiden opetusta pidetään todella tärkeänä ja moni opettaja toivookin, että musiikkiin voitaisiin saada enemmän resursseja mm. tuntimääriin sekä hankkia sellaisia opetus- ja oppimateriaaleja, joiden avulla musiikinopetuksen opetussuunnitelma on mahdollista toteuttaa.

Moni opettaja pyrkii yhdistelemään eri oppiaineita toimiviksi kokonaisuuksiksi ja kokee, että musiikin integroiminen muihin oppiaineisiin on järkevää ja melko vaivatonta. Positiivista vastauksissa on se, että moni opettaja kokee musiikinopetuksen mieltä piristäväksi ja motivoivaksi, vaikka toisinaan opetus on kiireistä, meluista ja suunnitteluun jää valitettavan vähän aikaa. Kuitenkin musiikinopetuksen kautta saadut onnistumisen kokemukset ja oppilaiden innostus musiikkia kohtaan koetaan sellaiseksi voimavaraksi, joka auttaa jaksamaan ja motivoitumaan aina uudestaan musiikinopettamiseen.

Sain alkusysäyksen tälle tutkimukselle alun perin sijaisopettajana ja haastattellessani musiikinopettajia. Tutkimuksen aikana olen saanut kannustusta ja positiivista palautetta varsinkin sellaisilta henkilöiltä, joille opetus ja kasvatus ovat tärkeitä asioita elämässä. Tutkimuksen tekeminen on ollut motivoivaa, antoisaa ja erittäin avartavaa.

Olen kehittänyt mielessäni joitakin jatkotutkimusaiheita, joiden kautta musiikinopetusta peruskoulussa voisi vielä tarkemmin tutkia. Olisi mielenkiintoista saada tutkimukseen mukaan suurempi otos musiikkiin erikoistuneita musiikinopettajia niiltä alueilta, joita tässä tutkimuksessa ei ole saatu. Lisäksi haluaisin selvittää myös musiikkiin erikoistumattomien luokanopettajien mielipiteitä musiikinopetuksesta nykypäivänä, sillä tämän tutkimuksen mukaan valtaosa musiikkia opettavista luokanopettajista on tyytyväisiä opettamiseen, vaikka tämä tulos ei olekaan yleistettävissä kaikkien musiikkia opettavien luokanopettajien yhteiseksi mielipiteeksi.

Varmaa on, että musiikista ja sen opettamisesta on myös huonoja ja ikäviä kokemuksia monella opettajalla, joiden ajatuksia ja mielipiteitä en tähän pro gradu -tutkimukseen saanut mukaan. Voi olla, että ns. todellisen tilanteen kartoittamiseksi olisi hyvä tehdä

tutkimus, johon saisivat vastata sellaiset opettajat, jotka eivät ole erikoistuneet musiikkiin ja jotka silti joutuvat (kenties haluamattaankin) opettamaan musiikkia. Ehkä sitä kautta saataisiin esiin lisää totuutta, joka esiintyy nykypäivän kouluarjessa. Jatkotutkimukseen voisi yrittää kehittää keinon, jolla saisi kartoitettua paremmin musiikkiin erikoistumattomien luokanopettajien mielteitä musiikinopetuksesta. Tämä olisi hyödyllistä siksi, että on aivan eri asia tehdä tutkimusta musiikkiluokkaa opettaville, musiikkiin erikoistuneille opettajille kuin niille, jotka opettavat perusopintojen taitojen varassa normaaleja, tavallisia luokkia. Kenties myös erilaisten haastattelujen kautta voisi saada merkittäviä lisätietoja aiheesta.

Siteeraan ensimmäiseksi tässä loppupohdinnassa Arja Puurulan näkemyksiä taito- ja taidekasvatuksesta sekä musiikista. Puurulan (2001) mukaan hyvä taidekasvatus vaatii paljon enemmän kuin Vivaldin vuodenaikojen soittamista taustamusiikkina muulle toiminnalle. Opettajan on osattava asiansa niin opetussisällön kuin pedagogiikankin kannalta. Jos missä, niin taito- ja taideainekasvatuksessa opettajalta vaaditaan jatkuvaa täydennyskouluttautumista. Erityisen tärkeinä ja parhaimpina taidekasvatustilanteina Puurula pitää eri taiteenaloja yhdistäviä, integroivia opetustuokioita (Karppinen, Puurula & Ruokonen 2001, 175–176). Taidekasvatus määritellään opetussuunnitelmassa erääksi kulttuurikasvatuksen keskeiseksi elementiksi, ja Puurula tarkasteleekin taidekasvatusta integroinnin ja opettamisen eheyttämisen lisäksi seuraavasti:

Lähtemällä lapsen omimmasta kulttuurisesta ympäristöstä voidaan siirtyä perheen, koulujen ja yhteisöjen kulttuuriin taidekasvatuksessa. Sitä merkityksellisempiä ovat siirtymät kansakuntien, rotujen ja etnisten ryhmien kulttuureihin sekä viimeksi universaaliin, koko ihmiskunnan kulttuuriin (Karppinen, Puurula & Ruokonen 2001, 11).

Jokatapauksessa yksi musiikkikasvatuksen tärkeimmistä tehtävistä on pyrkiä synnyttämään lapsissa ilo ja onnistuminen musiikissa, sekä muistoja, jotka säilyvät läpi elämän. Tästä käytän esimerkkinä Kari Uusikylän kirjoittamaa omaa muistelua kansakoulun lalukilpailusta vuodelta 1953:

Seison toisluokkalaisena tiukassa asennossa slipoverissani, suu mutrulla yli 50:n muun lapsen kanssa. Muistan päivästä keskuskoulun suuruuden, juhlasalin kuumuuden ja sen että lauloin Miks' leivo lennät Suomehen. Luulen muistavani,

että tulin toiseksi. En muista mitä sain palkinnoksi, suksirasvaa tai penaaia en kuitenkaan. Niitä jaettiin hiihtokilpailuissa. (Kauppinen & Sintonen (toim.) 2004, 23).

Tästäkin voi todeta, että musiikki sekä synnyttää että herättää muistoja ja moni elää elämäänsä voimakkaasti musiikin kautta. Näin ollen yksi tärkeimmistä musiikkikasvatuskysymyksistä onkin, miten musiikkikasvatuksessa voidaan tukea oppilaiden kasvua niin, että he löytäisivät musiikista elinikäisen kumppanin.

Juha Suoranta (2004) on artikkelissaan ”Musiikki kuuluu kaikille!” huolissaan musiikkikasvatuksen jatkuvasti kapenevasta tilasta peruskoulun opetussuunnitelmassa. Suorannan mukaan musiikkikasvatuksen voi määritellä osaksi elinikäistä oppimista, koska musiikin avulla on mahdollisuus opettaa ja opiskella yleisperiaatteita, joilla musiikillisiin ja muihin populaarikulttuurisiin kokemuksiinsa saa pohtivaa ja kriittistä otetta. Suoranta ehdottaa, että musiikkikasvatuksen yleiseksi tavoitteeksi voi ajatella sellaista musiikin taitavaa käyttöä (kuuntelemista ja tekemistä), jossa ihminen oppii tekemään musiikillisia valintoja, tunnistaa musiikin käyttöyhteydet, oman makunsa ja sen kehittämisen merkityksen sekä käsittää musiikin osaksi niitä merkityksiä, joista arkielämä muodostuu. Näin ollen Suoranta painottaa, että musiikkikasvatuksessa ei ole keskeistä musiikin opiskelu sinänsä, kuten historia, rakenteet, nuottikieli, soittotaito, vaan musiikin monituiset merkitykset ja käyttöyhteydet. Musiikki on Suorannan mukaan monin eri tavoin mukana niiden kokemusten välittämisessä ja luomisessa, joista muodostuu elämänmittaisen oppimisen kokonaisuus ja lopulta elämän merkitys. (Suoranta 2001, 174–175, 189.)

Tämän tutkimuksen viimeistelyn ohella olen muutama viikko sitten aloittanut opetustyön ensimmäisen oman 2. luokan kanssa espoolaisessa Kilonpuiston koulussa. Luokassa on 26 oppilasta, jossa suomalaisten lasten lisäksi on n. 1/3 maahanmuuttajia. Tässä riittää nuorelle, piakkoin valmistuvalle luokanopettajalle haastetta. Toivon kuitenkin, että musiikki voisi olla yksi luokkaa yhdistävä tekijä ja pyrin sen kautta avaamaan eräänlaisia ”laulusiltoja” yhteistyöhön, kansainvälisyyteen, eri kulttuureihin ja ennen kaikkea hyvään toveruuteen sekä vuorovaikutukseen.

Koen, että olen innostunut ohjaamaan lapsia ja nuoria musiikin pariin sekä antamaan heille eväitä kehittää omia musiikkitaitojaan. Mielestäni yksi tärkeimmistä asioista musiikinopetuksessa on opettajan oma innostus ja palava halu musiikin tekemiseen sekä siihen liittyvien taitojen harjoittamiseen, joka varmasti välittyy oppilaillekin. Musiikillisen ilon tuottaminen ja erilaisten musiikkikokemusten tarjoaminen oppilaille ovat erittäin merkityksellisiä asioita musiikinopetuksessa.

Tutkimuksen lopuksi esittelen Lehtosen (2004) ajatuksia musiikista:

Musiikki on eräänlainen lasihelmipeli. Se on leikkiä äänillä, joita säveltäjät ja muusikot voivat järjestellä oman mielensä mukaisesti. Musiikissa eivät päde kuitenkaan reaalimaailman lait, mikään ei mene rikki, mitään ei tarvitse varoa, vaan kaikenlainen leikki on mahdollista.

Musiikkia ei voi kääntää sanalliseksi, vaan se aukeaa luonnostaan niille, jotka samastuvat sen kerrontaan. Musiikin ymmärtäminen ei vaadi älykkyyttä, vaan se vetoaa suoraan kokemukseemme ja minuuteemme (Lehtonen 2004, 20).

Lähteet:

Alanne, P., Kasper, E., Linnankivi, M. & Partanen, P. (1987). *Peruskoulun opetuksen opas: Musiikki*. Helsinki: Valtion painatuskeskus.

Cohen, L., Manion, L. & Morrison, K. (2000). *Research methods in education*. London: Routledge.

Eskola, J. & Suoranta, J. (1996). *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*. Rovaniemi: Lapin yliopistopaino.

Hirsjärvi, S. (toim.) (1983). *Kasvatustieteen käsitteistö*. Keuruu: Otava.

Hirsjärvi, S. & Huttunen, J. (1995). *Johdatus kasvatustieteeseen*. 4.–6. painos. Juva: WSOY.

Hirsjärvi, S., Remes, P., & Sajavaara, P. (2003). *Tutki ja kirjoita*. Vantaa: Tammi.

Hongisto-Åberg, M., Lindeberg-Piironen, A. & Mäkinen, L. (1994). *Musiikki varhaiskasvatuksessa käsikirja*. Tampere: Fazer Musiikki.

Kaikkonen, M. (1998). Sallivuuden äärellä – tavoitteiden pohdinta tie erilaisuuden hyväksymiseen. Teoksessa T. Ranta-Meyer & M. Kaikkonen (toim.) *Lahjakkuus lentoon*. Helsinki: Hakapaino Oy, 63–66.

Kaikkonen, M. & Mattila, S. (1997). *Musiikki ja mielen mahdollisuudet*. Helsinki: Sibelius-Akatemian koulutuskeskus.

Karma, K. (1986). *Musiikkipsykologian perusteet*. Helsinki: Offset Oy.

Karppinen, S., Puurula, A. & Ruokonen, I. (2001). *Taiteen ja leikin lumous. 4–8-vuotiaiden lasten taito-ja taideainekasvatus*. Tampere: Finn Lectura.

Kauppinen, E. & Sintonen, S. (toim.). (2004). *Musikaalinen elämä*. Vantaa: Kansanvalistusseura.

- Kosunen, T. (1994). *Luokanopettaja kirjoitetun opetussuunnitelman käyttäjänä ja kehittäjänä*. Joensuu: Joensuun yliopistopaino.
- Kuoppamäki, A. (1998). Elämyksellisesti oppimisen maailmassa. Teoksessa T. Ranta-Meyer & M. Kaikkonen (toim.) *Lahjakkuus lentoon*. Helsinki: Hakapaino Oy, 69–72.
- Kähkönen, O., Valtasaari, H., Vettenranta, H. & Virmavirta, M. (2005). *Ihmisääni, katoava luonnonvara*. Artikkelit Opettaja-lehdessä 21, 19–20.
- Lamponen, E. (1998). Hurjat pojat ja villit tytöt - Näkemyksiä päiväkotien ja musiikkileikkikoulujen musiikkikasvatukseen. Teoksessa T. Ranta-Meyer & M. Kaikkonen (toim.) *Lahjakkuus lentoon*. Helsinki: Hakapaino Oy, 45–52.
- Lehtonen, K. (toim.) (1989). *Musiikki terveyden edistäjänä*. Juva: WSOY.
- Lehtonen, K. (2004). *Maan korvessa kulkevi...Johdatus postmoderniin musiikkipedagogiikkaan*. Turku: Painosalama Oy.
- Leviäkangas, J. (2004). Erkki Pohjolan Songbridge – Laulusilta valloittaa kuoromaailmaa. *Sulasol-lehti* 4/2004, 8–10.
- Linnankivi, M., Tenkku, L. & Urho, E. (1988). *Musiikin didaktiikka*. Juva: WSOY.
- Louhivuori, J. & Sormunen, A. (toim.). (1997). *Musiikkikasvatuksen tutkimus Vuosikirja 1995 Suomen Kodály-keskus*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopistopaino.
- Luukkainen, O. (2005). *Opettajuus: yhä enemmän kohtaamisia*. Artikkelit Opettaja-lehdessä 17, 16.
- Metsämuuronen, J. (2001). *Laadullisen tutkimuksen perusteet*. Painopaikka: Viro.
- Metsämuuronen, J. (2003). *Tutkimuksen tekemisen perusteet ihmistieteissä*. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Nummenmaa, L. (2004). *Käyttätymistieteiden tilastolliset menetelmät*. Vammala: Vammalan kirjapaino Oy.

Opetushallitus, *Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet vuodelle 2004*.

Pohjola, E. & Tuomisto, M. (1992). *Tapiola Sound*. Porvoo: WSOY.

Puurula, A. (1992). *Ei koulua vaan elämää varten. Ajatuksia taide- ja taitokasvatuksen asemasta koulussa*. Helsingin yliopisto. Tutkimuksia 103. Helsinki: Yliopistopaino.

Puurula, A. & Väyrynen, P. (1992). *Tie taidekasvatukseen: kunnan koulutoimenjohtajien käsityksiä taiteen perusopetuksen järjestämismahdollisuuksista*. Opetushallituksen julkaisusarjat, raporttisarja; 27/1992. Helsinki: Opetushallitus.

Rodgers, R. (2004). *Whose music? Music education and cultural issues*. Music educators, 91, 39–41.

Ruismäki, H. (1984). *Peruskoulun yläasteen musiikinopettajien työtyytyväisyys ja työolot*. Helsinki: Helsingin yliopiston monistuspalvelu.

Ruismäki, H. (1991). *Musiikinopettajien työtyytyväisyys, ammatillinen minäkäsitys sekä uranvalinta*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopiston monistuskeskus ja Sisäsuomi Oy.

Suoranta, J. (2004). Musiikki kuuluu kaikille. Teoksessa E. Kauppinen & S. Sintonen (toim.) (2004). *Musikaalinen elämä*. Vantaa: Dark Oy, 175–190.

Swanwick, K. (1979). *A basis for music education*. Windsor: NFER-NELSON Publishing Company Ltd.

Swanwick, K. (1988). *Music, mind and education*. London: Routledge.

Tereska, T. (2003). *Peruskoulun luokanopettajiksi opiskelevien musiikillinen minäkäsitys ja siihen yhteydessä olevia tekijöitä*. Helsingin yliopisto. Opettajankoulutuslaitos. Tutkimuksia 243.

Turkkila, Paula (1998). *Musiikinopetuksen ongelmakohdat ja opettajien työmotivaatio helsinkiläisillä ala-asteilla*. Helsingin yliopisto. Opettajankoulutuslaitos. Pro gradu -tutkielma.

Uusikylä, K. & Atjonen, P. (2002). *Didaktiikan perusteet*. Juva: WS Bookwell Oy.

Uusitalo, H. (2001). *Tiede, tutkimus ja tutkielma*. Juva: WS Bookwell Oy.

Vesioja, T. (2004). ”Tätä lajia täytyy rakastaa, ei vihata.” *Luokanopettajien arvioita itsestään musiikkikasvattajina*. Joensuun yliopisto. Savonlinnan opettajankoulutuslaitos. Licensiaatintyö.

<http://www.edu.helsinki.fi/okl/koulutus/lo/>, Käyttätymistieteellisen tiedekunnan A-opinto-opas 2001–2002 - 2002–2003 ja 2003–2004 - 2004–2005, s. 158–159 ja 168–169

LIITTEET

Liite 1. Kyselylomake

Liite 2. Monivalintakysymysten vastaukset

Liite 3. Avoimet vastaukset

LIITE 1.

Laura Siponen
Helsingin yliopisto
Käyttäytymistieteellinen tiedekunta
Soveltavan kasvatustieteen laitos
Luokanopettajan koulutus kevät 2005

Hei!

Olen musiikkiin ja esi- ja alkuopetukseen erikoistunut luokanopettajaopiskelija ja teen Pro gradu –tutkimustani musiikinopetuksesta. Tutkimukseni tavoitteena on kartoittaa musiikkiin erikoistuneiden luokanopettajien ajatuksia ja käsityksiä nykypäivän musiikinopetuksesta ja musiikinopetuksen nykytilanteesta. Kerään aineistoani kevään 2005 aikana ja tutkielmani on tarkoitus olla valmiina ensi syksynä.

Tämä kyselylomake on tarkoitettu musiikkiin erikoistuneille luokanopettajille. Tässä kyselylomakkeessa on kysymyksiä mm. musiikinopetuksesta, opettajien musiikillisista valmiuksista ja mielipiteistä nykyajan musiikinopetuksen tilasta.

Vastaa kysymyksiin oman työkokemuksesi perusteella omasta näkökulmastasi ja omien musiikinopetuskokemustesi perusteella. Tärkeätä on, että vastaat rehellisesti kysymyksiin. Lomakkeen täyttö vie aikaa n. 10-15 min.

Kun olet vastannut kaikkiin kohtiin, klikkaa kuvaketta "lähetä vastauksesi".

Kiitos vastauksistasi ja mukavaa kevään jatkoa!

Terveisin, Laura Siponen

Vastaajan tiedot

0. Opetan musiikkia

- ☐ Turussa
☐ Tampereella
☐ Helsingissä
☐ Muualla, missä

1. Sukupuoli

- ☐ nainen
☐ mies

2. Ikä

- ☐ alle 30
☐ 31-45
☐ 46-55
☐ yli 55

3. Olen työskennellyt luokanopettajana

- ☐ 0-5 v.
☐ 6-10 v.
☐ 11-20 v.
☐ 21-30 v.
☐ yli 30 v.

4. Olen erikoistunut musiikinopetukseen

- ☐ Kyllä
- ☐ Ei

5. Arvioi itseäsi musiikin harrastajana

- ☐ Harrastan musiikkia aktiivisesti
- ☐ Harrastan musiikkia silloin tällöin
- ☐ En harrasta itse musiikkia

6. Omat musiikkiharrastukseni? (Valitse 1-3 vaihtoehtoa)

- ☐ Soitan bändissä
- ☐ Soitan pianoa, kitaraa tms. säestyssoitinta
- ☐ Laulan kuorossa tai lauluyhtyeessä
- ☐ Harrastan yksinlaulua
- ☐ Harrastan musiikkiliikuntaa tai tanssia
- ☐ Käyn aktiivisesti konserteissa
- ☐ En harrasta musiikkia vapaa-ajalla
- ☐ jokin muu, mikä?

7. Omat musiikkitaidot, osaan soittaa parhaiten:

- ☐ Pianoa
- ☐ Kitaraa
- ☐ Rumpuja
- ☐ Bassoja
- ☐ Jousisoitinta
- ☐ jotain muuta, mitä?
- ☐ En osaa soittaa mitään soitinta

8. Osaan omasta mielestäni laulaa

- ☐ Todella hyvin
- ☐ Hyvin
- ☐ Kohtalaisesti
- ☐ En ollenkaan

9. Osaan tehdä musiikkisovituksia parhaiten

- ☐ Kuorolle
- ☐ Lauluyhtyeelle
- ☐ Orkesterille
- ☐ En osaa sovittaa

10. Koen eniten riittämättömyyttä

- ☐ Kaikessa musiikkiin liittyvässä opetuksessa
- ☐ Soittamisessa
- ☐ Laulamisessa
- ☐ Bändiopetuksessa
- ☐ Laulunopetuksessa
- ☐ Musiikkiesitysten ja -produktioiden ohjaamisessa
- ☐ Musiikkiliikunnassa
- ☐ jossakin muussa, missä?
- ☐ Omaan mielestäni riittävästi taitoja musiikinopetukseen

11. Opetan musiikkia viikossa

- ☐ 1-3h
☐ 4-6h
☐ yli 6h

Omat musiikinopetuskokemukset

Arvioi seuraavia sanapareja/väittämiä omien musiikinopetuskokemustesi perusteella.

	1	2	3	4	5	
12. Kiire	☐	☐	☐	☐	☐	Rauhallisuus
13. Yksitoikkoisuus	☐	☐	☐	☐	☐	Monipuolisuus
14. Musiikinopetus on vaikeaa	☐	☐	☐	☐	☐	Musiikinopetus on helppoa
15. Musiikinopetukseen on vaikeaa motivoitua	☐	☐	☐	☐	☐	Musiikinopetukseen on helppo motivoitua
16. Opettajat eivät jaksu innostua esitysten/produktioiden tekemiseen	☐	☐	☐	☐	☐	Opettajat ovat innostuneita produktioista/esityksistä
17. Musiikin OPS:aa ei noudateta tarpeeksi	☐	☐	☐	☐	☐	Musiikin OPS:aa noudatetaan tarkasti
18. Olen tyyppiintynyt esitysten ohjaamiseen/produktioihin	☐	☐	☐	☐	☐	Olen innostunut produktioiden ohjaamisesta
19. Musiikin OPS on liian haasteellinen	☐	☐	☐	☐	☐	Musiikin OPS on vaatimuksiltaan kohtuullinen
20. En ehdi suunnitella musiikkitunteja tarpeeksi	☐	☐	☐	☐	☐	Ehdin/jaksan suunnitella musiikkitunnit huolellisesti
21. Musiikinopetus on väsyttävää	☐	☐	☐	☐	☐	Musiikinopetus on piristävää
22. Taito- ja taideaineita opetetaan liian vähän	☐	☐	☐	☐	☐	Taito- ja taideaineiden opetustunteja on riittävästi
23. Pidän musiikkia oppiaineena turhanpäiväisenä	☐	☐	☐	☐	☐	Musiikki on oppiaineena tärkeä
24. Musiikkia opettavat epäpätevät opettajat	☐	☐	☐	☐	☐	Musiikkia opettavat siihen erikoistuneet opettajat
25. Joudun opettamaan musiikkia, vaikken haluaisi	☐	☐	☐	☐	☐	Opetan musiikkia, koska pidän siitä
26. Minulla on liian vähän taitoja musiikin opettamiseen	☐	☐	☐	☐	☐	Minulla on tarpeeksi taitoja musiikin opettamiseen

27.	Musiikkitunteja on liian vähän	☐ ☐ ☐ ☐ ☐	Musiikkitunteja on riittävästi
28.	Nykyajan lapsilla on vaikeuksia musiikkitunneilla	☐ ☐ ☐ ☐ ☐	Lapset ovat taitavia musiikissa
29.	Musiikinopetukseni on kaavoihin kangistunutta	☐ ☐ ☐ ☐ ☐	Keksin aina uusia, luovia ideoita musiikkitunneilla
30.	Oppilailla on vaikeuksia keskittymisessä musiikkitunneilla	☐ ☐ ☐ ☐ ☐	Oppilaat osaavat keskittyä musiikkitunneilla
31.	Musiikkitunneilla syntyvä melu häiritsee minua	☐ ☐ ☐ ☐ ☐	Musiikkitunneilla syntyvä melu ei häiritse minua
32.	Työrauhan ylläpito musiikintunneilla onnistuu	☐ ☐ ☐ ☐ ☐	Työrauhan ylläpito musiikintunneilla ei onnistu
33.	Koulussa ei ole tarpeeksi hyviä musiikkivälineitä	☐ ☐ ☐ ☐ ☐	Koulun musiikkivälineet ovat hyvät ja riittävät
34.	Musiikinopetusta pitäisi kehittää	☐ ☐ ☐ ☐ ☐	Musiikinopetusta ei pitäisi kehittää
35.	Musiikinopetuksessa käytettävä oppimateriaali on liian suppea	☐ ☐ ☐ ☐ ☐	Musiikinopetuksen oppimateriaali on tarpeeksi kattava
36.	Mielestäni koulun musiikinopetukseen eivät kuulu vierailukäynnit tms.	☐ ☐ ☐ ☐ ☐	Järjestän oppilaille tutustumiskäyntejä esim. oopperataloon tai konsertteihin
37.	Teemme yhteistyötä esim. kulttuuritoimen/seurakunnan kanssa	☐ ☐ ☐ ☐ ☐	Emme tee yhteistyötä esim. kulttuuritoimen/seurakunnan kanssa
38.	Tanssi-ilmaisu / musiikkiliikunta ei ole tärkeä musiikinopetuksen osa-alue	☐ ☐ ☐ ☐ ☐	Tanssi-ilmaisu / musiikkiliikunta on tärkeä musiikinopetuksen osa-alue
39.	Musiikin arviointi/lasten musiikillisten taitojen arviointi on vaikeaa	☐ ☐ ☐ ☐ ☐	Musiikin arviointi/lasten musiikillisten taitojen arviointi on helppoa
40.	Minulla on puutteelliset taidot musiikin OPS:n toteuttamiseen	☐ ☐ ☐ ☐ ☐	Minulla on riittävästi taitoja toteuttaa musiikin OPS:aa

Musiikinopetuksen eri osa-alueet

42. Käytän eniten opetusmenetelmänä musiikintunneillani:

- ☐ Laulamista
- ☐ Soittamista
- ☐ Kuuntelemista
- ☐ Esiintymisharjoittelua/ konsertteja/ näytelmiä

43. Valitsen musiikkiohjelmiston monipuolisesti

Hyvin harvoin ☐ ☐ ☐ Usein

44. Suosin perinteisiä lauluja/kappaleita
Hyvin harvoin ☐ ☐ ☐ Usein
45. Teen yhteistyötä muiden musiikkia opettavien kollegojeni kanssa
Hyvin harvoin ☐ ☐ ☐ Usein
46. Laulatan moniäänisiä lauluja
Hyvin harvoin ☐ ☐ ☐ Usein
47. Harjoitutan äänenmuodostusta ja äänenkäyttöä
Hyvin harvoin ☐ ☐ ☐ Usein
48. Olen johtanut/johdan koulun kuoroa/orkesteria
Hyvin harvoin ☐ ☐ ☐ Usein
49. Löydän oppikirjoista hyviä lauluja
Hyvin harvoin ☐ ☐ ☐ Usein
50. Kuuntelutan musiikkia monipuolisesti tunneilla
Hyvin harvoin ☐ ☐ ☐ Usein
51. Teetän oppilailla bändi-tai kuoroesityksiä
Hyvin harvoin ☐ ☐ ☐ Usein
52. Ohjaan kuoroa/bändiä koulun yhteisissä juhlissa
Hyvin harvoin ☐ ☐ ☐ Usein
53. Pidän musiikin kokeita
Hyvin harvoin ☐ ☐ ☐ Usein
54. Opetan musiikkia omassa luokassa
Hyvin harvoin ☐ ☐ ☐ Usein
55. Opetan musiikkiluokassa
Hyvin harvoin ☐ ☐ ☐ Usein
56. Noudatan musiikin OPS:aa
Hyvin harvoin ☐ ☐ ☐ Usein

Arvioi musiikin yhdistämistä muihin oppiaineisiin

57. Olen yhdistänyt musiikkia muuhun opetukseen
☐ Kyllä

☐ En

58. Mielestäni musiikki oppiaineena sopii integroitavaksi muihin oppiaineisiin.

☐ Kyllä

☐ Ei

59. Jos vastasit edelliseen kysymykseen "kyllä", niin mihin oppiaineisiin musiikkia voi mielestäsi yhdistää parhaiten. Valitse 3 sopivinta. :

☐ Kuvataiteeseen

☐ Ympäristö- ja luonnontietoon

☐ Liikuntaan

☐ Matematiikkaan

☐ Historiaan

☐ Käsitöihin

☐ Uskontoon

☐ Äidinkieleen

☐ Kielten opetukseen (esim. englanti/ruotsi)

☐ Tieto- ja viestintätekniikkaan

60. Koulullamme järjestetään teemapäiviä, joissa musiikkia voidaan yhdistää esim. uskontoon, liikuntaan tai ympäristö- ja luonnontietoon.

☐ Kyllä

☐ Ei

61. Olen kokenut, että musiikin yhdistäminen on ollut hyödyllistä omassa opetuksessani.

☐ Kyllä

☐ En

☐ En ole kokeillut

62. Kokemukseni mukaan eri oppiaineiden yhdistäminen ja esim. erilaisten teemakokonaisuuksien järjestäminen on järkevää ja hyödyllistä.

☐ Kyllä

☐ Ei

63. Mielestäni musiikin ja muiden ja taito- ja taideaineiden opetus on tärkeää.

☐ Kyllä

☐ Ei

64. Miten parantaisit musiikinopetusta nykypäivänä?

65. Kuvaile/mainitse tähänastisen opettajanurasi tähtihetki musiikinopetuksessa.

66. Kerro jokin mieleenjäädnyt tilanne (positiivinen/negatiivinen) musiikinopetuksesta

Tarkistathan vielä, että täytit joka kohdan.

Lähetä vastauksesi

Kiitos vastauksestasi!

Ystävällisin terveisin, Laura Siponen

LIITE 2.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
00	turku	turku	turku	helsinki	tampere	tampere	helsinki	helsinki	tampere	tampere	tampere	helsinki	helsinki	helsinki
00 muu														
01	nainen	nainen	nainen	nainen	nainen	nainen	nainen	nainen	nainen	nainen	nainen	nainen	nainen	nainen
02	alle 30	31-45	46-55	46-55	31-45	31-45	alle 30	alle 30	31-45	31-45	alle 30	31-45	31-45	31-45
03	0-5 v.	6-10 v.	21-30 v.	21-30 v.	6-10 v.	11-20 v.	0-5 v.	0-5 v.	11-20 v.	11-20 v.	0-5 v.	11-20 v.	6-10 v.	11-20 v.
04	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä
05	kyllä	kyllä	kyllä	joskus	kyllä	kyllä	joskus	joskus	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	joskus	kyllä
06 muu										kuoronjohtaja				
062	säestys	säestys	säestys	säestys	säestys	kuoro	säestys	musiikkilii	säestys	kuoro	säestys	bändi	säestys	säestys
063	kuoro	kuoro	konsernit	yksinlaulu	kuoro	konsernit	kuoro	musiikkilii	musiikkilii	musiikkilii	kuoro	kuoro	musiikkilii	yksinlaulu
064				konsernit	konsernit		musiikkilii	konsernit	konsernit	konsernit	konsernit	yksinlaulu	konsernit	konsernit
07	piano	piano	piano	piano	muu	muu	piano	piano	piano	piano	piano	piano	piano	piano
07 muu					huilua	vähä kaikki								
08	tosihyvin	hyvin	hyvin	hyvin	hyvin	hyvin	hyvin	hyvin	hyvin	hyvin	hyvin	tosihyvin	hyvin	hyvin
09	lauluyhtye	kuoro	kuoro	enosaaso	orkesteri	enosaaso	orkesteri	orkesteri	orkesteri	orkesteri	kuoro	lauluyhtye	orkesteri	kuoro
10	bändi	enkeriitt	enkeriitt	bändi	enkeriitt	bändi	musiikkie	enkeriitt	enkeriitt	bändi	musiikkilii	muu	bändi	bändi
10 muu												Teknologia		
11	yli6	yli6	yli6	1-3	1-3	1-3	1-3	4-6	4-6	yli6	yli6	4-6	yli6	4-6
12	2	3	2	2	2	3	3	2	4	2	2	3	1	3
13	4	5	5	3	4	3	4	3	4	5	4	3	4	4
14	3	4	4	2	4	3	2	2	3	4	3	2	2	4
15	4	5	5	3	5	3	4	2	5	5	5	4	5	5
16	2	3	5	1	4	1	1	3	3	4	5	2	2	4
17	4	3	3	3	4	3	2	4	3	2	3	3	3	3
18	5	4	5	3	5	2	2	3	4	4	5	2	5	4
19	3	4	5	2	5	3	2	4	4	5	3	4	4	3
20	4	4	4	2	4	2	4	1	3	4	4	2	4	3
21	4	4	4	2	5	1	2	2	4	4	3	4	4	5
22	4	3	1	2	4	3	4	4	3		1	1	1	1
23	5	5	5	4	5	5	4	4	5	5	5	5	5	5
24	4	3	3	2	4	4	4	3	4	2	4	5	3	5
25	5	5	5	4	5	1	4	5	5	5	5	5	5	5
26	4	5	5		5	5	3	4	4	4	5	4	4	5
27	4	4	1	3	5	3	4	4	4	2	2	2	1	3
28	3	3	3	2	5	4	2	1	4	3	4	4	2	3
29	4	3	3	2	4	2	3	4	3	4	4	3	4	3
30	3	3	4	3	4	2	5	1	4	3	2	2	2	4
31	2	3	4	2	3	2	4	2	5	2	2	3	2	4
32	4	2	1	1	5	2	2	4	2	3	4	2	3	2
33	2	4	5	5	3	5	4	4	5	3	4	2	2	5
34	3	1	2	2	2	3	1	3	2	2	1	1	1	2
35	3	4	4	4	4	5	3	4	4	4	4	2	2	4
36	4	5	4	5	5	4	3	3	3	5	4	4	4	3
37	5	1	1	1	1	2	4	2	3	2	2	3	2	2
38	5	2	5	2	3	4	5	3	4	4	4	3	5	4
39	3	5	2	2	2	1	1	1	3	4	2	1	1	3
40	4	5	5	2	5	5	4	4	4	5	5	3	4	5
42	laulaminei	laulaminei	laulaminei	soittaminei	soittaminei	laulaminei	laulaminei	laulaminei	soittaminei	laulaminei	laulaminei	laulaminei	soittaminei	laulaminei
43	3	2	3	3	3	3	3	2	3	3	3	2	3	3
44	2	3	2	2	2	2	3	3	2	3	2	2	2	2
45	1	2	3	1	2	3	2	2	3	3	3	2	2	2
46	1	3	3	1	1	1	1	1	2	3	3	1	1	2
47	1	3	2	1	1	1	3	1	2	3	3	2	3	3
48	3	3	3	2	2	1	1	3	2	3	3	2	3	2
49	3	3	3	3	3	3	2	3	3	3	3	3	3	3
50	3	1	2	3	3	3	2	2	3	3	3	3	2	2
51	2	3	3	1	3	2	3	1	3	3	3	2	2	3
52	3	3	3	1	3	2	3	3	3	3	3	2	3	2
53	2	2	2	2	3	2	2	2	2	3	2	1	2	1
54	2	1	3	1	2	2	2	1	1	3	3	1		3
55	2	3	1	3	3	2	2	3	3	2	3	3	3	2
56	3	3	3	2	3	2	2	3	3	3	2	2	3	3
57	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	en	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä
58	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä
591	kuvis	liikka	ylli	kuvis	liikka	kuvis	ylli	kuvis	liikka	kyllä	kuvis	kuvis	ylli	ussa
593	liikka	ussa	liikka	liikka	ussa	liikka	liikka	liikka	historia	ylli	ylli	ylli	liikka	aikka
598	ussa	aikka	ussa	ussa	aikka	historia	historia		aikka	liikka	historia	ussa	historia	kielet
			aikka kielet						kielet			kielet		
60	kyllä	kyllä	ei	ei	kyllä	ei	ei	ei	ei	ei	ei	kyllä	ei	kyllä
61	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä
62	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	ei	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä
63	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä

15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29
helsinki	helsinki	tampere	helsinki	helsinki	helsinki	helsinki	helsinki	helsinki	helsinki	tampere	helsinki	helsinki	tampere	tampere
mies 31-45 11-20 v.	mies 31-45 6-10 v.	nainen 46-55 21-30 v.	nainen 31-45 11-20 v.	nainen 31-45 11-20 v.	nainen yli 55 yli 30 v.	nainen yli 55 yli 30 v.	nainen alle 30 0-5 v.	nainen 46-55 21-30 v.	mies 31-45 11-20 v.	mies 31-45 6-10 v.	mies 46-55 0-5 v.	mies 31-45 6-10 v.	nainen alle 30 0-5 v.	nainen 31-45 6-10 v.
kyllä joskus	kyllä kyllä	kyllä kyllä	kyllä joskus	kyllä kyllä	kyllä kyllä	kyllä kyllä	kyllä kyllä	kyllä kyllä	kyllä joskus	kyllä joskus	kyllä kyllä	kyllä kyllä	kyllä kyllä	kyllä joskus
bändi säestys yksinlaulu	bändi säestys kuoro	säestys kuoro musiikkilii	säestys kuoro musiikkilii	säestys kuoro yksinlaulu konsertit	konsertit jokin muu, piano	säestys kuoro konsertit	säestys kuoro konsertit	konsertit	en harrast säestys kuoro konsertit	bändi säestys kuoro konsertit	bändi säestys yksinlaulu konsertit	säestys yksinlaulu konsertit	säestys alle 30 laulu	säestys 31-45 enosaaso bändi
kitara	basso	piano	harmoni	hyvin toisihyvin enosaaso bändi	hyvin toisihyvin enosaaso bändi	hyvin toisihyvin enosaaso bändi	hyvin toisihyvin enosaaso bändi	hyvin toisihyvin enosaaso bändi	kohtalaise hyvin toisihyvin enosaaso bändi	kohtalaise hyvin toisihyvin enosaaso bändi	kohtalaise hyvin toisihyvin enosaaso bändi	kohtalaise hyvin toisihyvin enosaaso bändi	kohtalaise hyvin toisihyvin enosaaso bändi	kohtalaise hyvin toisihyvin enosaaso bändi
4-6	4-6	4-6	4-6		yli6	1-3	1-3	1-3	1-3	yli6	4-6	4-6	4-6	yli6
3	2		3	3	3	3	3	3	1	2	5	3	4	2
3	4	4	5	4	5	4	4	5	5	4	5	4	4	3
2	2	4	5	4	5	2	4	4	1	4	5	1	3	2
3	4	4	5	5	5	2	4	5	2	4	5	2	3	3
4	5	4	4	3	4	3	5	3	4	3	3	3	4	3
3	4	4	4	3	5	3	3	2	5	2	4	3	4	4
4	5	4	5	3	5	4	5	3	3	4	5	5	4	3
3	5	5	2	3	5	2	5	5	1	3	5	2	3	3
2	2	4	4	3	5	2	2	5	4	3	5	3	4	3
3	4	3	5	4	5	3	4	4	1	3	5	3	3	4
2	1	5	4	3	5	3	1	2	1	1	1	2	4	2
4	5	5	5	4	5	5	5	5	4	3	4	4	4	5
2	4	4	5	3	1	4	4	4	5	3	5	4	4	4
4	5	5	5	4	5	4	5	5	3	5	5	5	3	3
4	4	4	5	5	5	4	5	5	4	5	5	5	4	4
3	1	5	3	3	5	5	4	5	1	3	5	2	5	3
2	5	4	4	4	5	1	5	3	2	3	5	2	4	2
3	3	3	4	3	5	2	3	4	4	5	5	4	4	3
3	3	3	4	4	5	1	4	5	2	3	5	3	4	3
3	4	3	4	5	5	2	2	5	4	3	5	3	3	4
2	3	2	1	1	1	3	2	1	1	3	1	2	2	2
3	5	3	4	4	5	5	5	5	5	5	1	1	4	1
2	1	2	3	2	1	2	3	2	1	3	1	2	2	1
2	3	3	5	3	3	4	2	5	5	5	1	5	3	1
3	4	4	4	5	5	5	3	4	3	4	4	4	5	4
2	4	2	1	4	1	2	2	3	3	2	2	1	2	1
3	4	4	5	5	5	4	4	5	5	2	2	3	4	4
2	2	3	3	4	2	1	2	4	1	2	5	3	2	4
4	5	5	5	5	5	2	5	5	4	3	5	5	4	5
laulamine	soittamine	laulamine	soittamine	laulamine	soittamine	laulamine	laulamine	laulamine	soittamine	soittaminen		laulamine	laulamine	laulamine
2	2	3	3	2	3	2	3	3	3	3	3	3	3	2
3	2	2	3	2	2	3	2	2	2	2	2	2	2	2
2	2	2	3	1	2	3	3	2	3	3	3	3	2	2
2	1		3	1		2	1	1	1	2	3	3	1	1
2	2	3	3	2	1	2	2	1	1	2	3	3	1	3
3	3	2	2	2	1	3	3	2	1	1	3	3	1	1
2	3	3	2	3	2	3	3	3	3	2	3	2	2	3
3			3	2	3	2	3	3	3	3	3	3	3	3
2	3	2	2	1	3	2	2	2	3	3	3	3	3	2
3	3	3	2	3	3	1	3	1	1	2	3	3	2	1
2	1	1	2	2	2	2	1	1	1	2	3	2	3	2
2	3	3	3	2	3	3	3	3	3	1	3	3	3	3
3	1	1	1	2	3	2		3	3	3	1	3	3	1
2	3	3	3	3	3	3	1	3	2	2	3	3	3	3
kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä
kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä
tieto	tieto	kuvis	kuvis	tieto	tieto	kuvis	kuvis	kuvis	tieto	kuvis	liikka	kuvis	kuvis	kuvis
kuvis	kuvis	ussa	liikka	kuvis	kuvis	ussa	aikka	ylli	kuvis	liikka	matikka	liikka	liikka	liikka
aikka	liikka	aikka	ussa	liikka	historia	liikka	kielet	kielet	liikka	ussa	aikka	ussa	ussa	matikka
	matikka			ussa	matikka	historia			matikka	historia				
	historia			aikka	historia	aikka			kässä	ussa				
	ussa				kielet				aikka	kielet				
ei	kyllä	ei	kyllä	ei	kyllä	kyllä	kyllä	ei	kyllä	kyllä	ei	kyllä	ei	ei
kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä
kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	ei	kyllä	kyllä	kyllä
kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä

30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44
helsinki	helsinki	helsinki	helsinki	helsinki	turku	helsinki	helsinki	helsinki	helsinki	tampere	tampere	oulu	oulu	oulu
nainen alle 30 0-5 v. kyllä joskus	nainen 31-45 11-20 v. kyllä kyllä	nainen 31-45 11-20 v. kyllä kyllä	nainen 31-45 6-10 v. kyllä joskus	nainen 46-55 11-20 v. ei kyllä	nainen 31-45 6-10 v. kyllä puhallinc	nainen 31-45 6-10 v. kyllä joskus	nainen 31-45 6-10 v. kyllä kyllä	nainen alle 30 46-55 21-30 v. kyllä joskus	nainen 31-45 11-20 v. kyllä kyllä	mies 31-45 11-20 v. kyllä kyllä	nainen 31-45 11-20 v. ei kyllä	mies 31-45 6-10 v. ei kyllä	mies 31-45 11-20 v. kyllä kyllä	nainen 46-55 21-30 v. kyllä kuuntelu säestys konsertit jokin muu,
säestys kunta	bändi	säestys yksinlaulu musiikkilii konsertit	säestys yksinlaulu konsertit	säestys kuoro	säestys musiikkilii jokin muu,	en harrast kuoro konsertit	säestys kuoro konsertit	säestys kuoro konsertit	säestys kuoro konsertit	bändi säestys kuoro	säestys kuoro yksinlaulu	bändi säestys kuoro	bändi säestys kuoro	säestys kuoro Trumpetti
piano	piano trumpettia	piano	piano	piano	piano	piano kaikkia b	piano	piano	piano	piano	piano	piano	piano	piano
hyvin enosaaso bändi	hyvin orkesteri enkoeriitt	tosihyvin kuoro enkoeriitt	tosihyvin lauluyhtye enkoeriitt	tosihyvin kuoro enkoeriitt	hyvin kuoro bändi	tosihyvin orkesteri enkoeriitt	hyvin orkesteri enkoeriitt	hyvin kuoro enkoeriitt	tosihyvin enosaaso soitto	tosihyvin orkesteri enkoeriitt	tosihyvin lauluyhtye enkoeriitt	tosihyvin orkesteri enkoeriitt	hyvin orkesteri enkoeriitt	hyvin enosaaso musiikkilii
1-3	1-3	yli6	4-6	4-6	1-3	yli6	1-3	yli6	4-6	1-3	yli6	1-3	1-3	yli6
3	2	2	2	3	4	2	2	3	4	5	2	4	2	3
2	2	5	5	5	3	5	4	5	4	4	5	3	3	4
2	4	3	2	3	5	4	3	4	4	5	4	2	2	4
2	2	5	2	5	5	2	4	4	4	5	5	4	2	4
3	3	4	4	4	2	2	4	2	4	4	2	1	2	4
3	3	3	2	4	2	2	4	3	4	4	2	2	3	3
3	2	5	5	4	3	3	3	5	4	4	5	3	3	5
4	3	4	2	5	4	5	1	3	4	4	4	3	1	2
4	2	4	5	4	4	3	3	4	2	3	4	2	2	3
2	2	4	4	4	4	3	3	4	4	5	4	5	2	4
4	1	1	1	2	1	1	1	2	1	1	2	1	3	3
4	5	5	5	5	5	5	5	5	4	5	5	5	5	5
2	4	2	2	3	4	3	4	3	3	5	4	2	4	4
2	2	5	2	5	5	5	5	5	4	5	5	5	4	5
2	5	5	5	5	4	5	5	5	4	5	5	5	4	5
4	2	1	1	2	4	2	2	4	1	2	4	5	4	4
4	2	3	2	1	3	3	3	2	3	4	4	3	3	4
2	3	5	3	4	3	4	3	4	2	3	5	4	2	4
1	2	4	1	2	4	2	3	3	4	4	4	4	1	4
2	4	3	1	5	4	3	3	2	2	4	2	2	2	3
4	3	2	4	3	2	2	3	2	2	1	2	1	2	1
2	4	4	4	5	1	4	2	4	3	2	2	4	4	5
2	2	1	1	2	2	3	3	2	2	2	2	3	1	3
4	4	5	4	3	2	5	4	4	5	4	2	4	4	4
4	5	4	5	4	4	3	4	5	3	3	4	3	4	4
4	2	1	1	1	2	1	1	2	1	1	4	2	4	1
5	1	5	5	4	4	4	5	5	5	4	4	3	5	3
2	2	1	4	1	4	4	4	3	1	4	4	4	2	

[illegible]

60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	
kuopio	kuopio	vantaa	kuopio	kuopio		kuopio	pori	rauma	rauma	jyväskylä	lappeenrar	lappeenrar	kuopio	lappeenrar	
nainen 31-45 11-20 v. kyllä joskus kuuntelen säestys konsertit jokin muu	mies 46-55 11-20 v. kyllä kyllä bändi säestys konsertit	nainen alle 30 0-5 v. kyllä joskus teen kantt säestys yksinlaulu konsertit	mies 31-45 0-5 v. kyllä kyllä säestys yksinlaulu konsertit	nainen 31-45 6-10 v. kyllä kyllä säestys yksinlaulu konsertit	mies 31-45 6-10 v. kyllä kyllä bändi säestys konsertit	nainen 46-55 21-30 v. kyllä kyllä säestys kuoro konsertit	nainen 31-45 11-20 v. kyllä kyllä säestys kuoro konsertit	mies 46-55 21-30 v. kyllä kyllä bändi säestys jokin muu	nainen 31-45 0-5 v. kyllä kyllä säestys kuoro konsertit	nainen 31-45 6-10 v. kyllä kyllä bändi säestys kuoro	nainen 31-45 11-20 v. kyllä kyllä Soitan pul jokin muu	nainen 46-55 21-30 v. kyllä kyllä kuoro musiikkilii konsertit	nainen 31-45 6-10 v. ei kyllä säestys jokin muu	nainen 31-45 11-20 v. kyllä kyllä Soitan mie laulan mie konsertit	
piano	kitara saksofoni	piano	piano	piano	piano	piano	piano	basso	piano	jousisoitin	muu	piano	piano	jousisoitin	
hyvin enosaaso bändi	hyvin orkesteri musiikkilii	hyvin lauluyhtye musiikkilii	tosihyvin kuoro laulunope	hyvin lauluyhtye bändi	hyvin orkesteri musiikkilii	hyvin enosaaso bändi	hyvin kuoro bändi	hyvin orkesteri enkoeriitt	tosihyvin enosaaso bändi	hyvin lauluyhtye enkoeriitt	hyvin orkesteri kaikessa	tosihyvin orkesteri soitto	hyvin enosaaso enkoeriitt	tosihyvin lauluyhtye bändi	
4-6	yli6	4-6	4-6	1-3	yli6	4-6	yli6	yli6	4-6	yli6	yli6	4-6	1-3	yli6	
1	3	2	3	3	4	2	3	3	4	2	2	2	3	4	
4	4	4	3	4	3	4	5	4	3	4	5	5	5	3	
3	4	4	3	5	2	3	4	5	3	3	1	1	4	3	
3	4	5	4	5	4	5	4	5	5	4	3	4	4	4	
2	3	4	3	5	4	4	4	3	2	2	2	1	4	3	
4	3	4	3	4	3	4	3	2	3	4	4	3	3	2	
2	3	4	3	5	5	4	3	5	3	3	3	3	4	4	
1	4	3	2	4	2	4	4	2	2	3	2	2	3	2	
1	2	2	2	4	2	5	3	2	2	4	1	1	3	2	
2	4	2	4	5	2	4	5	5	3	1	1	1	4	3	
5	3	4	3	5	3	1	4	1	1	2	5	2	4	5	
5	4	4	5	4	5	5	5	5	5	4	5	5	5	5	
3	4	5	2	3	4	5	5	5	4	2	3	3	4	4	
4	4	5	2	5	5	5	5	3	5	5	2	5	5	5	
2	4	3	3	5	5	4	4	5	3	5	2	5	4	5	
5	3	4	3	5	4	1	4	1	1	4	4	5	2	4	
2	4	4	1	3	4	2	4	4	4	4	1	2	4	2	
1	4	4	3	4	3	3	3	4	2	4	4	3	3	2	
4	3	2	4	4	4	3	4	4	4	3	1	1	4	3	
4	3	1	4	2	4	2	4	3	5	3	1	2	3	2	
1	3	5	1	3	1	2	2	1	1	2	4	4	2	3	
5	4	2	2	3	1	5	4	4	4	5	5	2	3	4	
3	2	2	2	1	2	1	2	3	1	3	4	2	2	2	
5	3	2	4	4	2	4	4	3	2	4	4	3	5	3	
3	4	5	4	4	4	3	4	2	3	4	5	3	4	3	
1	2	5	2	4	1	1	1	2	4	4	1	5	2	2	
3	3	4	1	4	4	5	3	2	4	4	4	2	4	1	
2	4	4	4	4	3	3	3	3	1	2	2	1	4	4	
3	4	5	3	5	4	4	4	5	3	5	3	4	4	5	
laulaminei	laulaminei	laulaminei	laulaminei	laulaminei	laulaminei	laulaminei	laulaminei	laulaminei	laulaminei	laulaminei	soittaminei	soittaminei	soittaminei	laulaminei	laulaminei
2	2	2	1	3	3	2	3	3	3	3	3	3	3	3	
3	2	3	3	3	2	2	2	2	2	3	2	2	2	3	
3	3	2	2	3	3	3	3	1	3	3	2	1	3	3	
1	3	2	1	2	3	1	3	2	1	2	2	1	1	2	
2	2	2	3	2	3	3	3	3	2	3	1	3	2	1	
1	3	1	2	2	3	1	2	2	3	3	2	3	3	2	
3	3	3	2	3	2	3	3	2	3	3	3	3	3	3	
2	2	2	2	3	2	3	3	1	3	2	2	2	2	2	
1	2	2	2	3	3	1	2	2	3	2	3	3	3	3	
1	2	2	3	3	3	1	3	3	3	3	3	3	3	2	
1	2	3	2	2	2	1	2	2	2	1	1	1	1	2	
3	3	1	3	3	3	3	3	1	2	1	1	1	2	3	
1	2	3	1	2	1	3	3	3	3	3	3	3	3	1	
3	2	2	2	3	3	3	3	2	3	3	2	3	3	2	
kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	en	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	
liikka	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	
liikka	kuvis	liikka	kuvis	kuvis	kuvis	liikka	historia	kuvis	liikka	kuvis	kuvis	kuvis	kuvis	ylli	
ussa	liikka	aikka	historia	liikka	liikka	ussa	ussa	liikka	matikka	ussa	liikka	liikka	matikka	ussa	
aikka	matikka	kielet	ussa	aikka	aikka	aikka	kielet	historia	aikka	aikka	aikka	matikka	matikka	aikka	
	historia		kielet					ussa	kielet	kielet		aikka	aikka	kielet	
	kässä														
	ussa														
	aikka														
kyllä	ei	ei	ei	kyllä	ei	kyllä	ei	kyllä	ei	kyllä	kyllä	ei	kyllä	kyllä	
kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	
kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	
kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	

90	91	92	93	94	95	96
hämeeinlin lappeenrar savonlinna pori				savonlinna rovaniemi	kajaani	
mies	nainen	nainen	nainen	nainen	mies	mies
31-45	31-45	31-45	31-45	46-55	31-45	31-45
11-20 v.	6-10 v.	6-10 v.	21-30 v.	yli 30 v.	11-20 v.	11-20 v.
kyllä	kyllä	kyllä	ei	kyllä	kyllä	kyllä
kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä
				soitan orke		
säestys	säestys	kuoro	säestys	säestys	säestys	bändi
kuoro	konserit	yksinlaulu	konserit	konserit	jokin muu,	säestys
yksinlaulu		konserit		jokin muu, mikä?		konserit
piano	piano	piano	piano	jousisoitin	piano	muu
						trumpettia
hyvin	hyvin	tosihyvin	hyvin	tosihyvin	tosihyvin	tosihyvin
lauluyhtye	lauluyhtye	kuoro	orkesteri	kuoro	orkesteri	orkesteri
bändi	enkoeriittä	bändi	musiikkiliik	enkoeriittä	musiikkiliik	enkoeriittä
4-6	ylli6	4-6	4-6	ylli6	4-6	ylli6
2	3	3	4	3	2	3
2	5	4	4	5	5	5
	3	3	4	5	5	4
4	5	4	4	5	5	5
4	2	4	4	5	5	5
3	4	3	2	4	3	4
	5	5	4	5	5	5
2	4	3	2	5	3	3
2	5	3	4	5	4	4
3	4	3	4	4	2	4
2	4	1	3	1	2	1
4	5	5	4	5	5	5
4	5	2	4	3	4	4
4	5	5	5	5	5	5
4	5	4	4	5	4	5
2	4	1	4	1	4	1
2	4	3	3	2	2	4
2	3	3	4	4	4	5
2	2	3	4	5	2	3
2	1	4	4	5	3	4
4	3	2	2	1	1	2
2	2	3	4	4	5	5
2	1	1	2	2	2	1
2	4	2	3	2	5	5
4	5	4	5	4	3	5
2	2	1	2	1	2	1
3	4	4	3	1	4	3
2	2	2	4	3	2	4
3	5	5	4	5	5	5
laulaminei	soittamine	laulaminer	laulaminer	laulaminer	soittamine	laulaminen
2	3	3	2	3	3	3
3	3	2	2	3	2	3
	2	2	2		3	2
1	1	2	1	3	2	2
1	2	2	1	3	3	3
2	3	2	3	3	3	3
3	3	3	2	2	2	3
1	3	3	3		2	3
1	3	2	3	3	2	3
2	3	1	3	3	3	3
2	2	2	2	1	1	3
1	1	2	3	3	3	1
3	3	2	3	3	3	3
2	2	3	2	3	3	3
kylla	kylla	kylla	kylla	kylla	en	kylla
kylla	kylla	kylla	kylla	kylla	kylla	kylla
kuvis	ylli	ylli	ylli	kuvis	kuvis	tieto
liikka	historia	matikka	liikka	liikka	ylli	kuvis
ussa	ussa	historia	historia	ussa	liikka	liikka
		ussa		aikka	matikka	ussa
		kielet			historia	
kylla	kylla	ei	kylla	kylla	ei	kylla
kylla	kylla	kylla	kylla	kylla	kylla	kylla
kylla	kylla	kylla	kylla	kylla	kylla	kylla
kylla	kylla	kylla	kylla	kylla	kylla	kylla

LIITE 3.

Kysymys 1. Miten parantaisit musiikin opetusta nykypäivänä?

- 1 Soittimet luokissa pitäisi päivittää. Kaikki on tietysti kiinni rahoituksesta, jota ei niin vain järjesty. Mutta, miten järjestää kunnolla toimivaa ryhmäsoittotuntia, jos muutamalle vain riittää soittimet...
- 2 Opetus lähtee opettajan omista taidoista ja mielenkiinnosta, halusta opettaa musiikkia ja taidosta motivoida oppilaat. Siis tarkemmat kriteerit koulutukseen (varsinkin okl:ssa), kuka pääsee erikoistumaan musiikkiin ja koulussa opettajavalintoihin. Muuten nykypäivän musiikinopetus on aika monipuolista entiseen verrattuna.
- 3 Lisää tunteja!
- 4 Musiikkia pitäisi opettaa pienemmissä ryhmissä. Esim. bändisoiton opettaminen on jokseenkin hankalaa, jos oppilaita on yli 20.
- 5 Musiikin välineistö koulullamme kaipaisi täydennystä.
- 6 Lisäämällä vuosiviikkotunteja vähintään kahteen tuntiin viikossa. Pienentämällä opetusryhmien kokoa. 25-30 oppilasta/ryhmä asettaa rajoituksia esi. bändisoitolle ja muille mielekkäille työtapoille.
- 7 Enemmän tunteja (Toteutuu koulussamme uuden opsin myötä). Pienemmät ryhmät tai samanaikaisopetusta. Kaksi aikuista ison ryhmän kanssa olisi luksusta. Välineille joku huoltaja, työlästä muiden aineiden opetuksen ohella. Helposti tulee laulatettua, mikä on sekin toki tärkeää. Omien teknisten taitojen kehittäminen. Sopivien sovitusten löytäminen, tarpeeksi yksinkertaisia biisejä, jotka silti motivoivat.
- 8 Enemmän tunteja, lisää resursseja soitinten hankkimiseen, monikulttuurisuutta, esim. monipuolisesti kansanmusiikkia musiikinopetukseen.
- 9 Motivoituneita opettajia opettamaan musiikin perustaitoja alaluokille.
- 10 Omassa koulussani on musiikkiluokatilat ja runsaasti soittimia. Suuressa osassa varsinkin 1-6-luokkien kouluja näin ei ole. Musiikinopetus monipuolisesti on tuolloin mahdotonta ja oppilaiden tasa-arvo ei toteutdu. Siis lisää rahaa ja kursseja opettajille, että innostuvat soittamaan tunneilla oppilaiden kanssa ja myös opettavat jokaiselle lapselle soittamista.
- 11 Pienemmät ryhmäkoot olisi ihana. Nyt 30 oppilaan ryhmässä esim. nokkahuilun ja muidenkin soittimien soitto hankalaa. Musiikkiin erikoistuneet opettajat opettaisivat vain musiikkia.
- 12 Koululle lisää rahaa, jotta voisi varustaa musiikkiluokan monipuolisemmin.
- 13 Koulutusta opettajille muutenkin kuin vaan omalla ajalla esim perjantaina kello 16-20 tai lauantaina...
- 14 Opettajien yhteistyötä voisi lisätä, ja näin saada kokonaisvaltaisempaa, laadukkaampaa opetusta, esim. produktioiden muodossa.
- 15 opetusryhmät ovat yleensä liian suuria erityisesti soittamisen opetteluun
- 16 Pienemmät ryhmät, enemmän tunteja.
- 18 Pienentäisin opetusryhmiä luokilla 1-6. Kaikille ei riitä huomiota ja aikaa henkilökohtaiseen ohjantaan. Säestyssoittimen opetus hankalaa.
- 19 Jokaisen oppilaan tulisi saada ainakin yksi musiikinkirja lähtiessään mukaan ala-asteelta. Sen olisi oltava monipuolinen lauluopus, sekä yleissivistävä teos musiikin saralta. Se voisi innostaa jatkamaan tuttujen laulujen parissa musiikkiharrastusta kotonakin.
- 20 Parantaisin välineistöä, mm. soittimien määrää kouluilla.
- 21 Huolehtimalla riittävästä tuntimäärästä.
- 22 Musiikinopetus perustuu taidemusiikin tapaan tarkastella musiikillisia aineksia. Se ei kuitenkaan sovi suurimpaan osaan olemassa olevia musiikkityylejä. Musiikkia tulisi tarkastella laadullisesti eri tavoin ja opettaa kulloinkin kyseessä olevan musiikin laadullisin ehdoin ja sisällöin.
- 23 Mikäli halutaan saavuttaa ops:n tavoitteet normaaliluokilla musiikissa, täytyisi tuntumääriä lisätä. Laulukulttuurin vaaliminen on tärkeää. Ihmiset valittavat yleisöpalstoilla, että virret säestetään nykyään liian korkealta. Samalla tasolla ne ovat kuin ennenkin; ihmiset eivät osaa enää käyttää ääntänsä!
- 24 Enemmän kurssitusta myös sellaisille opettajille, jotka eivät koe pystyvänsä opettaa musiikkia.
- 25 musiikkiluokka kaikilla välineillä olisi pakollinen
- 26 Toivoisin, että jokaisella opettajalla olisi jonkinlainen valmius ja halu opettaa musiikkia, ettei koko koulun musiikin opetus jäisi vain muutamien opettajien hartioille, eikä pidettäisi itsetään selvyytenä sitä, että musiikin sivuaineen tehneet haluavat automaattisesti pitää monia musiikin tunteja vuodesta toiseen.
- 27 Enemmän tunteja. Vanhempien pitäisi enemmän laulattaa lapsiaan ja laulaa heille. Kotona pitäisi edes kuunnella musiikkia. Oppilaiden lähtötaso on liian kirjava, pitäisi saada tasoryhmiä musiikin opetukseen.
- 28 Lisää tunteja ja koulutettuja musiikkipedagogeja.

- 29 Minulla on tällä hetkellä mahtava omaluokka, jonka kanssa sovellan musiikkia joka väliin. Mutta musiikin opettaminen vieraalle luokalle jossa on 32 oppilasta, joista viisi tarkkaavaisuushäiriöisiä tai muuten keskittymään kykenemättömiä, on todella raskasta. Siinä luokassa OPS ei toteudu. Tästä syystä opetusmenetelmät vaihtuvat ryhmän mukaan. Samoin moniäänisyyden toteuttaminen riippuu ryhmän taidoista. Ryhmätunteja pitäisi saada myös musiikkiin (kitara-, basso-, rumputunnit. Soittamista pitäisi olla mahdollisimman paljon. Valmiiksi sovitettuja HELPPOJA ala-asteelle tavalliselle luokalle (!!!) sopivia bändikappaleita pilvin pimein markkinoille, sillä luokanopettajalla ei ole aikaa nyhrätä sovitusten kanssa, kun on lukuisia oppiaineita suunniteltavana! Onnistuneen musiikkitunnin jälkeen opettajan kainalot ovat hiessä, naama hehkuu, olo on uupunut, mutta mieli piristynyt. Tarkoitatko soittamisesta syntyntä melua? Kun 30 veivaa sambasoittimia samanaikaisesti? Tulpat kaikille! Vai tarkoitatko jotain häiriötyyppistä melua? Se on raivostuttavaa! Musiikkitunteihin pitäisi saada valinnaisuutta.
- 30 koulussa mahdollisuudet lisääntyisivät jos olisi pysyvä musaluokka ja bändisoittimet.
- 31 Pitäisi saada pienemmät opetusryhmät, jotta joka tunnilla kaikki oppilaat pääsisivät soittamaan. Puolen luokan tunteja pitäisi voida käyttää myös musiikkiin.
- 32 Opetan kolmatta luokkaa ja meillä on yksi viikotunti musiikkia viikossa. Näin pienen tuntimäärän puitteissa ei kovin huimasti edetä! Lisää viikotunteja siis musiikkiin. Koulujen musiikkivälineet ajantasalle - tämä vaatii tietenkin lisää rahaa...
- 33 Antaisin musiikille enemmän tuntiresurssia.
- 34 Hankkimalla lisää välineitä!
- 35 Lisäisin toiminnallisuutta, soiton osuutta, kehorytmiikkaa, laululeikkejä, vähentäisin teoriaa teorian vuoksi. Kannatan ja itse käytän Orff metodia, joka painottaa juuri edellämäinittuja asioita ja kokemuksiä siitä ovat hyvät.
- 36 Pitäisi olla enemmän soittimia esim. kitaroita tai yleensä bändisoittimia niin mahdollisimman moni pääsisi kokeilemaan.
- 37 Lisää tuntiehdotuksia (tunnin kulusta)
- 38 Jatkuvuus ala-asteella (sama ope eri vuosina).
- 39 Kouluilla pitäisi olla perussoittimet: hyvä setti rytmissoittimia ja laattasoittimia ja myös bändisoittimia. Pitäisi olla tila, jossa musisointi onnistuu helposti, ts. soittimet ovat helposti saatavilla eikä niitä tarvitse roudata aina paikasta toiseen. Hyvä sähköpiano on hyvä soitin ja myös kitara. Monipuolisuus olisi tärkeää.
- 40 Koulutusresurssia lisää ja laajemmalle opettajakunnalle. Modernin tekniikan keinot ovat monille täysin vieraita.
- 41 koululle rahaa panostaa äänentoistolaitteisiin, erilaisiin soittimiin (tsempet, oceandrum)
- 42 Koulussamme ei ole varsinaista musiikkiluokkaa, joka olisi käytännöllinen.
- 43 Opetukseen pitäisi resursoida enemmän: pienemmät ryhmät, jotta mahdollisimman moni voisi kokea kehittyvänsä ja kokea esteettisiä elämyksiä. Soittimia voisi olla vieläkin monipuolisemmin, myös ammattilaisten vierailuihin tulisi olla korvamerkittyjä määrärahoja.
- 44 Riittävät resurssit (ongelma kaikissa aineissa): soittimisto, kirjat jne.. Jatkuva kouluttautuminen myös tärkeää. Monipuolisuus ja sen muistaminen, että peruskoulussa ei ole tarkoitus eikä tarpeenkkaan kouluttaa musikoita, vaan antaa positiivisia kokemuksia musiikista ja ehkä alkusysäys hyvään harrastukseen sekä antaa avaimet opetella itse lisää.
- 45 Riittävästi välineitä, esim. bändikamat joka koululle. Koulutusta opettajille. Tietotekniikan hyväksikäyttö esim. soitonopetuksessa yleiseksi.
- 46 Lisää tunteja.
- 47 Opetushallituksen kustantamaa tasokasta täydennyskoulutusta lisää.
- 48 Enemmän tunteja. Resurssia kouluille. Välineet kuntoon!
- 49 Tunteja pitäisi olla enemmän ja alakoulussa olisi pidettävä huolta siitä, että laululle jätettäisiin enemmän tilaa. Liian aikaisin aletaan "kosiskella" oppilaita bändisoittimien soittamiseen. Käytännössä sillä tuntimäärällä, mitä nyt alakouluissa on käytössä, ei yksinkertaisesti ehdi kunnolla opettaa niiden käyttöä ja puolet luokasta ovat silloin "tyhjän panttina". Perkussiosoitinilla saadaan useampi oppilas soittamaan yhtäaikaan eivätkä oppilaat tylsisty tunnilla.
- 50 Bändikursseja tällaisille vanhoille kalkkiksille
- 51 ATK + musiikinteko, täytyisi perehtyä itse paremmin, että voisi työtää hommaa oppilaiden kanssa
- 52 yhteistyötä muiden opettajien kanssa lisää
- 53 Enemmän laulutaitoa harjoitettavia lauluja. Lyhyet fraasit kevyessä musiikissa eivät sitä kehitä. Tarvitaan paluuta kansanlauluun yms. kunnan musiikki. Taidemusiikin historialle ja "kunnollisen (klassisen) musiikin" kuuntelemiselle suurempi rooli.
- 54 Opetusmateriaalia lisää!
- 55 Satsaamalla oetusvälineisiin / soittimiin!
- 56 Lisäisin musiikkituntien määrää varsinkin 3-4-luokilla. Alkuopetuksessahan voi musisoida jatkuvasti. Pienemmät opetusryhmät olisivat myös hyödyllisiä.

- 57 Opetan 17:tä vuotta musiikkiluokalla. Oppilaat ovat testein valittuja, mutta valitettavasti hakijamäärä on jostain syystä vuosien varrella vähentynyt. Koulussamme toimivat myös 3-6 kuvataideluokat, ja usein on niin, että samat lapset hakeutuvat molemmille ja monet heistä pääsevätkin molemmille luokille. Tällöin he saavat itse valita, kummalla erikoisluokalla opiskelunsa aloittavat. Uusien OPS:ien myötä taideaineet ovat vähentyneet, mutta Porissa panostetaan musiikin opetukseen (mus.luokilla) neljällä-viidellä viikotunnilla luokka-asteesta riippuen. Valmis lisämateriaali ei olisi pahitteeksi, vaikka mielestäni nykyiset opettajanoppaat antavat monipuolisia vinkkejä musiikintunneilla käytettäväksi.
- 58 Pitäisi olla enemmän mahdollisuuksia oppilaan löytää omat musiikilliset taitonsa. Se on mahdollista 15 oppilaan ryhmässä, mutta ei enää 25:n ja yli. Joskus on vaikeaa operoida 25:n soittoharrastajan kanssa yhteisessä projektissa. On aika vaikeaa opettaa soittoa ja vetää esim. juhlaprojektia ison ryhmän kanssa. Vähemmän harrastaneiden hyllyttämistä en hyväksy kaikki "pelaajien" taitojensa mukaan.
- 59 Enemmän koulutusta, sillä uudistunut OPS on todella vaativa. Tuntimäärän väheneminen esim. 3. luokalla kahdesta tunnista yhteen on mielestäni kauheaa. Juuri kolmannella luokalla oppilaat ovat erittäin innostuneita laulamaan ja erityisesti soittamaan. Harmittavaa, että tuntimäärä on niin vähäinen. Ihmettelen, jos joku kykenee noudattamaan OPSia täydellisesti.
- 60 Kaikille kouluille lisää tunteja ja välineitä. En menisi liikaa mukaan tämän päivän musiikkibisneksen ja musiikillisen maailman käyttöön, vaan tarjoaisin monipuolista aineistoa ja näkökulmia nykypäivän lapsille.
- 61 Pienemmät opetusryhmät
- 62 Opetus vaatii nykykirjojen mukaan todella hyvät valmiudet svenaavaan säestykseen ja hyvää nuotinlukutaitoa. Olisi kiva saada joskus helpotettuja versioita uusista kappaleista. Musiikin arvostusta oppilaiden keskuudessa tulisi lisätä; nyt hanttiaine joidenkin mielestä. Koulutusta lisää ja tietojen päivytystä. Ideapäiviä alakoulun mu-opettajien kanssa. Saisi uusia käytökelppoisia vinkkejä. Nettiin lisää asiaa, monistettavaakin.
- 63 Ohjeita, ideoita ja lauluja on varmasti riittävästi. Myös soittimia on jo kouluilla kiitettävästi. Paras parannus olisi pienet opetusryhmät ja 2-3 tuntia musiikkia viikossa.
- 64 5.-6.luokkalaisille antaisin mahdollisuuden valinnaisuuteen
- 65 Ops:n tavoitteita tulisi tarkistaa nyky-yhteiskunnan tarpeita ja kiinnostuksen kohteita vastaaviksi, jotta oppilaiden motivaatio säilyisi paremmin.
- 66 Alakoulun musiikinopetuksessa olisi helpompi toteuttaa soittamisen opiskelua ja yhteissoittoa, mikäli oppilasryhmä oli hieman pienempi kuin yli 30 lasta, jotka eivät ole musiikkiluokkalaisia.
- 68 Haluaisin itse päästä lisäkoulutukseen, joiden oppeja ja ideoita voisin toteuttaa tunneillani.
- 69 En osaa sanoa, miten parantaisin. Oman kokemuksen mukaan tilanne on ihan hyvä.
- 70 Musiikkituntien määrä pitäisi saada säilymään entisellään tai jopa lisätä.
- 71 musiikkitunteja enemmän jokaiselle oppilaalle äänenkäyttöohjausta
Näin äänialueita saataisiin laajemmiksi monipuolista ja moniäänistä ohjelmistoa äänenmurroksen huomioiminen ja poikien äänenkäytön harjoittamista murrosiän aikana kaikki oppivat laulamaan jokaiselle mahdollinen kuoro- ja orkesteri/bänditoimintaan
- 72 Vanhana opettajana koen, että uudistuminen lähtisi omasta uudelleen kouluttautumisestani. Nuorilla opettajilla tätä pulmaa ei ole, koska he ovat saaneet monipuolisemman koulutuksen erikoituessaan. Itse opetan musiikkia vain musiikkiluokilla, joten katsantokantani on siinä mielessä kapeahko. Olen sivusta seurannut "tavallisten" luokkien opetusta. Nuoremmat kollegat toteuttavat monipuolisesti OPS:ia. Parannettavaa varmaan olisi musiikkivälineistö ja tilakysymykset; koulussamme ei ole erityistilaa, mikä kyllä olisi tarpeen. Musiikkiluokatyö antaa haasteita riittävästi, jotta musiikkitunnit sisältävät erilaisia aineksia.
- 73 Aina uusittavien kirjasarjojen sijaan käyttöön laulustot, joihin kerätään vaikka joka toinen vuosi uusia lauluja. Samoihin lauluihin sovitettuja helppoja rytmi- ja laattasoittimille, kantelelle ja nokkiahuilulle tehtyjä säestysosastoja. Teorin opetusta varten kirjasia, joissa selkeästi perustiedot. Näin materiaalin puolesta voi monipuolistaa opetusta tarvitsematta käyttää etukäteistyöhön kohtuuttoman pitkiä aikooja. Soittaminen on motivoivinta tapa saada musiikin perustaidot ja -tiedot haltuun.
- 74 Opetan musiikkiluokilla, johdan isoa orkesteria (lähes kaikki soittimet) sekä luokakuoroa tai suurempaa yhdistettyä kuoroa (3-6). Meillä on paljon yhteistyötä kaupunginorkesterin ja sotilassoittokunnan kanssa (viihdekonserit, jossa kansallisen tähtiä solistina). En ole opettanut tavallisten luokkien musiikkia, joten minulla ei ole tarkkoja tietoja puutteista yms.. Opetan myös säveltapailua musiikkiopistossa tuntiopettajana, tiedän myös sen puolen opetuksesta. Musiikkiluokalla lapset ovat tavattoman innokkaita ja yritteliäitä tekemään kaikenlaista musiikkia ennakkoluulottomasti. Suoritamme koulussa pk 1 ja 2. Opiston oppilailla ei ole oikein laulukulttuuria, joten opetus on haasteellisempaa säveltapailussa. Sama näkyy varmaan myös tavallisten luokkien tunneilla, kun tuntimäärä on pieni porukka heterogeenistä.
- 75 Pienemmät ryhmät, että voisi ohjata paremmin soitossa. Suurissa ryhmissä tulee turhaa melua ja harmi, kun joutuu toppuuttamaan soittoa. Ei liikaa teoreettisia tavoitteita musiikinopetukseen. Enemmän elämyksiä ja tekemistä.
- 76 Musiikinopetuksessa luokkakoot ovat liian suuret. Bändisoitto ei onnistu kunnolla 32 oppilaan musiikkiryhmässä. Musiikin opetuksen välineistöön pitäisi satsata.
- 77 Suuren luokan kanssa eriyttäminen mahdolliseksi, siis apuvoimia, jotta voi olla fyysisesti eri tiloissa tekemässä eri juttuja. Soittimia enemmän koululle.
- 78 Omasta näkökulmastani bändisoiton alkeita pitäisi ensin itse opiskella ja sitten opettaa oppilaille.

- 79 Koulun musiikkiluokka ajanmukaiseksi, tavaroilla paikka ja tavarat paikoillaan; vastuuhenkilö opettajista, joka oikeasti vastaa välineistä; kaikilla luokka-asteilla pääsy musiikkiluokkaan; myös luokissa säestyssoitin ja esim. soitinkorissa perusvalikoima rytmisoittimia; koulukohtaisessa OPSissa selkeästi, mitä opetetaan ja millä asteella
- 80 Lukemalla sen uuden opsin musiikin osalta...
- 81 enemmän kerhotunteja, jolloin oppilaat voisi jakaa taitotasoryhmiin. nyt on vaikeaa opettaa koko laajalle skaalalle .osa osaa kaiken osa on aivan alussa
- 82 Enemmän tunteja ja kiireettömyyttä! Pätevät (motivoituneet)opettajat opettamaan!
- 83 Pienemmissä ryhmissä soiton opetus oli tehokkaampaa. Isossa ryhmässä hitaasti edistivät tipahtavat huomaamatta kyydistä.
- 84 Lisäisin musiikin tuntimääriä mieluiten joka päivä yksi tunti. Määrärahoja saisi myös olla enemmän instrumenttien hankintaan ja ryhmäkokojen pienentämiseen soitonopetusta ajatellen - tai - kerhotoiminta takaisin ammattitaitoisille ja innokkaille opettajille.
- 85 Lisää tunteja! Matemaattisia aineita korostetaan peruskoulussa nyt liikaa! Tunne-elämän kehitys edellyttää taito- ja taideaineiden lisäämistä!

Kysymys 2. Kuvaile/mainitse tähänastisen opettajanurasi tähtihetki musiikinopetuksessa.

- 1 Oman kuoron johtaminen ja esiintymiset koulun tilaisuuksissa, tai jopa koulun ulkopuolisissa tilaisuuksissa on ollut hienoa.
- 2 Varmasti ensimmäin itse alusta loppuun ja yksin toteuttamani kevät- tai joulukonsertti, sitten suuret projektit, joissa olemme olleet mukana monen sadan lapsen ja nuoren kanssa.
- 3 Niitä on paljon: onnistumiset luokassa, laulujen tai leikkien siirtyminen välitunneille, suurten produktioiden valmiiksi saaminen ja esittäminen, konsertit, oppilaiden toisilleen lausumat positiiviset kommentit opeteltavista asioista tai taidoista...
- 4 Kerjäläiset-oopperan valmistaminen yhdessä Kansallisoopperan kanssa viime vuonna.
- 5 Tähtihetkiä ovat tavallisella tunnilla oppilaiden innostus ja toisaalta onnistunut musikaali kevätjuhlassa.
- 6 Kenties koulun juhlissa onnistunut musiikkiesitys. esim. kevätjuhlaesitys, jossa yhdistettynä bändi, laulu- ja tanssiryhmä.
- 7 Bändien toimiminen joka luokalla, silloin kun koulussamme oli viimeksi 2 h musaa / viikko 5-6- luokilla. Koulun kuoron innokas esiintyminen joulujuhlassa ja jumalanpalveluksessa. Oppilaiden innostuminen musiikkia kuunneltaessa. Rytmioistinaanon yhdistäminen kuunneltuun musiikkiin. Siitä seurasi monelle oppilaalle onnistumisen elämys.
- 8 Oli hienoa ja opettavaista tehdä musiikkiluokan kanssa pienimuotoinen levy. Projekti motivoi lapsia ja itse opin paljon levyä tehdessä. Myös yhteistyö vanhempien kanssa oli arvokasta.
- 9 Monet esiintymiset luokan kanssa.
- 10 Esiintymiset ja niihin valmistautuminen ovat aina sekä opettajaa että oppilaita motivoivia. Harrastan eniten koko luokan projekteja, koska ne ovat todella palkitsevia, kun kaikki ovat saaneet olla osana bändiä tai esim. oopperaesitystä.
- 11 Luokka on hiljaa keskittynyt kuuntelemaan esitelmääni eri aikakausien säveltäjistä ja kysyvät innoissaan lisää. Klassiseen musiikkiin on nykyään oppilaita vaikea saada innostumaan mutta jostain syystä elämäkerrat olleet mielekkäitä.
- 12 Luokkamme oppilaista koottu bändi esiintyi koulumme juhlissa erittäin hienosti.
- 13 Ooppera "Kukon ja kanan saunamatka" kevätjuhlassa joskus mässä vuosina.
- 14 Olen töissä yhtenäisessä peruskoulussa. Pari vuotta sitten toisen opettajan kanssa kehittelimme musiikkiesityksen, jossa oli noin sata eri-ikäistä (7-15-v.)oppilasta laulamassa, soittamassa ja liikkumassa. Sikermämme esitettiin koulumme vihkiäisjuhlassa ja myöhemmin myös rehtoripäivillä.
- 15 Noitasapatti oopperan harjoittelua ja esittäminen yhteisprojektina kansallisoopperan kanssa. Koulumme vihkiäisten musaesitys, jossa oli mukana oppilaita yli 50 luokilta 4-9; soittajia, kuoro ja solistit Äänityssessiot Helsingin opetusviraston mediakeskuksessa.
- 16 Oppilaat, joilla ei ole minkäänlaista aiempaa soitto- tai esiintymiskokemusta, esiintyvät bändiensä kanssa menestyksekkäästi.
- 17 Jokainen hyvin valmistettu tunti, johon oppilaat antavat positiivisen palautteen osallistumisellaan on aina tähtihetki.
- 18 Jokaisen luokan kanssa silloin, kun he kokevat yhteissoiton ilon. Oppilaiden kasvoista näkee, milloin on onnistunut. Esim. Nokkahuilunsoitossa samanaikainen lopetus, jolloin syntyy täydellinen hiljaisuus. Sanoinkuvaamaton ilme kaikkien silmissä.
- 19 Mukaeltu Tiernapojat-musiikinäytelmä kahden luokan ja 54 lapsen toteuttamana. Kuoron esitykset ja kuorolaisten innostus.
- 20 Juhlaesityksen onnistuminen on aina tähtihetki.
- 21 5.-luokkalaisten kanssa musisoidessa yhtäkkiä tajusin nauttivani suunnattomasti musiikinteosta heidän kanssaan ja muistan hymyillen ajatelleeni, että tästä vielä maksetaankin!
- 22 Tavallisen 4. luokan taidot relaatiivisessa solmisatiossa muutaman oppitunnin jälkeen, ja varsinkin se, että solmisointi on heistä ihan oikeasti kivaa!

- 23 Joulujuhlan oratorioesityksen ohjaaminen.
 - 24 kolmasluokkalaiset laulavat äänissä
 - 25 Kuudennen musiikkiluokan täyspitkä musikaali omine sävellyksineen ja käsikirjoituksineen.
 - 26 Yhteismusisointihetki, jolloin oppilaat selvästi nauttivat soittamastaan ja kuulemastaan.
 - 27 Sibeliuksen Finlandia, kuuntelutunti, jossa monivammainen oppilas eläytyi ja sai suuren kokemuksen ensimmäistä kertaa
-
- 28 Sain erään villin viidennen luokan rauhoittumaan yhden musiikin tunnin ajaksi, olin lopultakin keksinyt, mikä niitä kaikkein villeimpiä oppilaita kiinnostaa.
 - 29 Ehkä jonkin musiikkiluokan esitys keväthuhlassa, kun kappale on ollut aivan oppilaiden kykyjen ääreläidalla ja se on kuitenkin onnistunut hyvin.
 - 30 CD-levyjen julkaisut ja konsertit.
 - 31 Uuden musiikkiluokkakoulun suunnittelu. Useat musikaalit, konsertit ja produktiot koulussa oppilaiden kanssa.
 - 32 Dysfaattikoluokan (9 oppilasta) innostuminen musiikkiin niin, että he halusivat perustaa oman bändin. Sovittiin sitten, että bändi säestää joulujuhlan yhteislaulut. Valitsin joulujuhlaan helposti säestettävät laulut. Sovitin kitaristeille yksinkertaiset soinnut ja kirjoitin basistille jokaisen soitettavan sävelen erikseen. Rumpali harjoitteli tosissaan. Bändiä jännitti niin, että basistityttö itki ennen juhlan alkua. Rohkeutta vain ja juhla alkoi! Täytyy myöntää, että opettajakin hiukan jännitti bändin puolesta. Kaikki meni hyvin ja basistitytön äiti tuli juhlan jälkeen erikseen kiittämään lapsensa kasvaneesta itseluottamuksesta. Tyttö halusivielä, että hänestä otetaan valokuva basson kanssa. Sitten keväällä sain häneltä lähtiäislahjaksi hopeisen nuottiaivaimen, joka edelleen on kaulassani. Tässä tapauksessa musiikin avulla luotiin yhteys, vaikka sanat puuttuivat.
-
- 33 Keväthulaesitys 'Me ollaan nuoriso, me ollaan tulevaisuus', jossa omat sanat ja jäähyväiset kutosilta koululle
 - 34 Kun bändit esiintyvät koulun julkisissa juhlissa. Kun mikä tahansa oma ohjaama porukka esiintyy.
 - 35 Aina on tähtihetki, kun saa jakaa nokkahuilut innokkaille kolmasluokkalaisten soittajille. Tähtihetkiä on myös mielestäni aina, kun jonkun oppilaan silmät sädehtivät innosta musatunneilla.
 - 36 Olin musiikkikerhoni kanssa Linnanmäellä esiintymässä Lego-yhtiön tilaisuudessa Kapteeni Koukun ravintolassa. Vastaanotto kyynelineen oli huikeaa, ja jälkimainingit ja olo jännittävän esiintymisen jälkeen Linnanmäellä kaikilla mahtavaa!
-
- 37 Itse kirjoitettu musiikinäytelmä ja sen esittäminen!
 - 38 Kaikki esiintymiset, missä oppilaat soittaa ja esiintyy. Viimeisin ed. luokkani järjestämä konsertti jossa koko luokka soitti ja lauloi.
-
- 39 Aloitin luokanopettajana 1998 ja opetin sinä vuonna omalle luokalleni 4:nnelle musiikkia sekä valinnaisena 7-luokkalaisten. Sitten oli muutaman vuoden tauko. Tämä vuosi on luokanopettajana ensimmäinen virassa ollessani, kun taas opetan omalle luokalleni musiikkia. Pääasiassa laulamme kitaran säestyksellä ja olemme opiskelleet nokkahuilun soittoa sekä jonkin verran klassista musiikkia ja säveltapailun alkeita. Välillä pidämme perinteisiä "levyraateja". Tulevaisuudessa tarkoituksena on kokeilla sävellys- ja nuotinnusohjelmia ja integroida musiikkia tvt-opetukseen.
-
- 40 Musiikkiluokanopettajana olo vuodesta -87 alkaen ja edelleen eläkkeeseen saakka...pidän todella paljon (lahjakkaat oppilaat, vaihteleva ja haasteellinen työ sekä yhteistyö esim. kaupunginorkesterin kanssa.)
 - 41 Tiernapoikaesityksen harjoittaminen pitkän kaavan mukaan (eistäjinä koko neljäs luokka) ja musiikkipainotteisen evankeliumiesityksen ohjaaminen ja harjoittaminen (esittäjinä kakkosluokka)
 - 42 Useat musikaalit sekä tällä hetkellä menossa oleva lastenlevyprojekti.
 - 43 yhteistyönä neljäm kollegan kanssa musikaali, johon kaksi mieskollegaa sävelsi ja sovitti omaa musiikkiaan.
 - 44 Lukuisten konserttien ja esitysten järjestäminen ja ohjaaminen.
 - 45 Musiikkiluokanopettajana musiikinäytelmät
 - 46 Aloitin urani aikoinani musiikkiluokkien opettamisella ja johdin silloisen koulun edustuskuoroa. Esiinnyimme monenlaisissa tilaisuuksissa ja taitavat laulajat onnistuivat moniäänisissä ja melko vaativissakin lauluissa hyvin. Tällä hetkellä opetan ns. tavallisia luokkia. Tähtihetki syntyy,kun hyvässä ilmapiirissä oppilaat innostuvat, keskittyvät ja tekevät yhdessä "hyvää musiikkia".
-
- 47 Tyytyväiset ja innostuneet oppilaat. Monivuotinen bändiporukka.
 - 48 Niitä on useita. Ehkä erään lapsimusikaalin valmistelu ja esittäminen eri kouluille ja päiväkodeille. Kaupungin kulttuuritoimi osti sen lisäksi teatterin suurelle näyttämölle.
 - 49 Musiikkiluokkien konserttien jälkeinen tunne (onnistumisen elämykset, onnistumisen aikaansaama tunne ,joka näkyy oppilaiden kasvoilla...)
 - 50 Viimeisin tähtihetki oli kolme päivää sitten, kun vielä syksyllä nuotinvierestä laulaneet pojat lauloivat konsertissa solistina upeasti.
-
- 51 Saada innostumaan oppilas, jota ei musiikki yleisesti kiinnosta.
 - 52 On aina upeaa saada lapset innostumaan musiikin tekemisestä. Heidän mielestä "tylsästäkin" laulusta saa hyvän toimivan kokonaisuuden muutamalla soittimella ja yksinkertaisella sovituksella. Pidän erittäin tärkeänä kaikenlaisten produktioiden/esitysten tekemistä. Koulun näytelmiin saa hyvinkin pienellä vaivalla musiikkia mukaan. Miten helposti ääniefektejä saadaankaan aikaan musiikin keinoin!
 - 53 Koko luokka oppii yleensä soittamaan nokkahuilua hyvin
 - 54 big band kapellimestarina Irlannissa

- 55 kuudennen luokan oppilaat laulavat innostuneesti, soittavat bändi- ja rytmisoittimia sovitamaani nykybiisiin (Indika: Ikuinen virta)
- 56 Oman 6. luokan moniääninen (s,a,t,b)tyttöjen nokkahuiluesitys keväthuhlassa
- 57 Muusiikkiluokkien kanssa tehtävät isot joului- ja kevätkonsertit
- 58 Vaikaa sanoa yhtä, mutta viimeisin oli kuukausi sitten tehdessäni oman kuudennen musiikkiluokan kanssa musikaaliprojektin: Oppilaat kirjoittivat tarinan, muokkasivat käsikirjoitukseksi, sävelsivät laulut, rakensivat lavasteet ja näyttelivät ja lauloivat esityksen. Esityksessä mukana pieni orkesteri säestämässä. Upea kokemus!
- 59 Yhtä erityistä ei tule mieleen, mutta aina kun oppilaat soittavat ja laulavat iloisesti nauttien "putkeen", se tuntuu taivaalliselle.
- 60 Onnistumiset konserteissa ja positiiviset palautteet vanhemmilta, työtovereilta ym.
- 61 Nuortena opettajan kasvattamani 17-päinen puhallinorkesteri soitti kaksi kappaletta koulumme vihkiäisjuhlassa.
- 62 Erilaiset konsertit esim. Vantaa 650 vuotisjuhlakonsertissa musiikkiluokkani esiintyi upeasti ja minä sain johtaa kuoroa. Rymättylässä töissä ollessani järjestin Hiljaisuuden Messun yhteistyössä seurakunnan kanssa Rymättylän kirkkoon. Arkisempia huippuhetkiä on, kun tunneilla huomaa jonkun oppilaan oivaltavan nokkahuilun otteita. :)
- 63 Jokainen sellainen tunti, jolloin pieni tai suuri oppilas sanoo tunnin loputtua: "Voi että, nytkö tää jo meni! Koska meillä taas seuraavan kerran on musiikkia?"
- 64 Valmentamani bändi säesti yhteislaulut joulujuhlassa ja laadukkaasti.
- 65 1980-luvun lopulla koulussamme toimi kuoro ja orkesteri "Keskuset" joka osallistui Taidepäivien kilpailuun Kouvolassa. Teimme paljon keikkoja kolmen vuoden aikana ja rahoitimme leirikoulumatkaa Ahvenanmaalle. Saimme ihanat ja säilyneet suhteet lapsiin ja osaan olemme vieläkin yhteydessä. Joistakin tuli myös musiikin "ammattilaisia", laulajia opettajia, rokkareita jne.
- 66 Opetan tänä vuonna erityiskoulun ekaluokkalaisia, viisi poikaa. He oppivat aapisen tunnuslaulun todella reippaasti ja esittivät sen antaumuksella koulumme joulujuhlassa. Juhlan jälkeen rehtorimme sai viestin, jossa sanottiin: "Erityisesti haluan sinun välittävän kiitokset sille opettajalle, joka oli harjoittanut Majakkasaaren väen sellaiseen esittämiseen intoon, että meikäläisen kyynelkanavat puhdistuivat kertatehtäällä! Harvoin näkee sellaista performancea!"
- 67 Sain 6.luokkalaiset pojat kuoroon esiitymään keväthuhlaan
- 68 Olen saanut innostettua muitamia opiskelumotivaation puutteesta kärsiviä oppilaita musiikkiharrastuksen pariin. He ovat saaneet musiikista uutta sisältöä elämäänsä.
- 69 Vuosittaiset yhteiset konsertit esim. kaupunginorkesterin, varuskunnan soittokunnan ja balettikoulun kanssa.
- 70 Valmistuneen musiikaalin esitykset silloisen viidennen luokan kanssa. Jokainen voi osallistua tavallaan.
- 71 On aina kiva kuulla oppilaiden palautetta. Eräs tyttö sanoi kerran, että minun musiikintunneillani on aina niin kivaa. Olen pyrkinytkin monipuoliseen ja vapautuneeseen musiikinopetukseen, vaikka taitoni eivät ole kummoiset. Tuntien suunnitteluun kuluu aikaa. Ehkä juuri senkin takia lapsen kommentti lämmitti sydäntä.
- 72 Tähtihetkiä syntyy siitä, kun oppilaat oppivat musisoimaan esim. jonkin laulun yhdessä ja selvästi nauttivat soittamisesta ja laulamisesta, ja homma toimii muutenkin. Näitä juttuja voi sitten esittääkin esim. koulun juhlassa.
- 73 Tähtihetki on aina se, kun huomaa luokassa, että oppilailla ovat korvat auenneet moniäänisyydelle.
- 74 Tähtihetkiä ovat aina ne, jolloin löytyy ääneen tonaliteetti (erityisesti pojat laulavat eri korkeudelta, mutta myös tytöt) Samoin tähtihetkiä on saada koko luokka soittamaan nokkahuiluja, rumpuja, bassoa, koskettimia tai kun löytyy joku laulu, joka on sillä hetkellä yli kaiken. Kuoronjohtajana olen johtanut konsertteja niin Suomessa kuin ulkomailla. N etietysti ovat aikamoisia tähtihetkiä.
- 75 Itse pidän isoista haasteista. Niitä ovat tarjonneet vaativat suuret esiintymiset. Minusta on hienoa kasata ohjelmistokokonaisuuksia, laatia isoja juttuja. Tähtihetkiin laskisin esim. koulumme musiikkiluokkien yhteisesitykset valtakunnallisessa veteraanijuhlissa, yhteiskonsertit Lappeenrannan kaupunginorkesterin kanssa, tämänkäväinen iso produktio Rakuunasoittokunnan kanssa jne. Erikoisia ja opettavaisia kokemuksia on ollut Mauri Suménin musiikin taltioiminen Maa-elokuvaan + levyn teko, mutta yhtä lailla suuria elämyksiä on tullut, kun on esiinnytty vanhuksille, päiväkodeille jne.
- 76 Keväthuhlan soitto-, laulu-, tanssiesitys, johon osallistui useitakymmeniä eri luokka-asteen oppilaita. Koskettava kokemus vähäisilläkin soittotaidoilla.
- 77 Olen soittanut orkesterissa, jonka solistina kuoromme on ollut. Se tuntui hienolta. Orkkamme pärjasi Suurjuhlilla palkitsemisen arvoisesti.
- 78 600 oppilaan suurkuoron johtaminen Suurjuhlien avajaisissa ja päättäjäisissä. Yleensäkin nautin konsertissa esiintymisestä, kun saa lapset soimaan. JA selvennyksiksi muutamiin aikaisempiin vastauksiin. Olen musiikkiluokanopettaja, joten siksi musiikinopetukseni nimenomaan omalla luokalla on monipuolista (meillä on luokkaorkesteri ja kuoro) ja moniäänistä ja Musa tunteja on viikossa 5. Eli ettei tule ihan väärää kuvaa. Aines ja resurssit on todella erilaiset, kuin normaalisti. JA meillä on oma OPS jota toteutamme kunnassamme.
- 79 Oman tämänhetkisen luokkani tähtihetki oli toukokuussa ollut oman luokan kevätkonsertti, jossa oli monipuolista ohjelmaa kuorolaulua, kamarimusiikkia, bändisoittoa jne. oppilaat osasivat mahtavan paljon ja sali oli täynnä.
- 80 Ehkä jokin juhlaesitys, esim. keväthuhlassa. Se, kuinka kaikki ovat HALUNNEET onnistua ja ovat tehneet työtä esityksen eteen ja esitys on onnistunut upeasti.
- 81 Koulun kuoron ja / tai soittajaryhmän esitykset koulun juhlassa vuosittain.

- 82 OLISI: pienet oppilaat rohkaistuivat laulamaan solisteina lastenlaulukonsertissa/ koulun juhlassa ON OLLUT: yhteisen juhlaan valmistellun esityksen onnistuminen
- 83 Poika, joka ei osannut lainkaan laulaa löysi tukiopetuksessani kuullun ja tuotetun äänen välisen yhteyden , oppi skaalaa ja pystyi laulamaan, pääsi musiikkiopistoon
- 84 konsertit, musikaalit jne. vierailu englannin royal opera houseen
- 85 Niitä on monia! Oppilaiden silmien palo, kun he innostuvat esiintymään!
- 86 Isot produktiot esim. Hamelnin piiripiipari -ooppera, joilloin myös säestäjä löytyi oppilaiden joukosta, samoin rohkeita soololaulajia.
- 87 Kyllä ne tähtihetket syntyvät tunnelmaltaan onnistuneiden konserttien yhteydessä. Silloin, kun työhön on ollut varaa satsata kunnolla aikaa ja lapset nauttivat rankoistakin harjoituksista ja sen tuloksena yleisölle esiintymisestä. Ehkä huipuksi näistä hetkistä voisi nostaa konserttimatkan Unkariin, Budapestiin ja siellä onnistuneen konsertti - illan ja lämpimän vastaanoton yleisöltä.
- 88 Musikaalit, joita koulullamme on tehty useita

Kysymys 3. Kerro jokin mieleenjäynyt tilanne (positiivinen/negatiivinen) musiikinopetuksesta

- 1 Eräs kuudes luokka innostui bändisoitosta kovasti ja erilaisilla kokoonpanoilla ryhmät saivat harjoitella välituntisin kappaleita. Musiikkitunneilla on riittänyt upeita esityksiä ja on ollut kiva huomata, miten muut oppilaat ovat innokkaina kuunnelleet ja odottaneet näitä hetkiä.
- 2 Enemmän on positiivisia tilanteita, mutta nyt ei tule yksittäistä mieleen.
- 3 Meillä soi jatkuvasti; välitunnit eivät riitä halukkaalle ryhmälle... positiivisia tilanteita on lukemattomia. Onhan niitä negatiivisiakin: "Eihän kaikkien oo pakko soittaa kitaraa?" tai "Voitaisko me jo lopettaa?" Kaikkea tulee eteen...
- 4 Nokkiksen soittaminen on aina hauskaa ja lapset innostuneita.
- 5 Positiivisia edell. kohdassa montakin. Yleensäkin oppilaat ovat musasta innostuneita. Negatiivisia kokemuksia tulee mieleen lähinnä soittimien ja teknisten vempainten pettäessä. Esim. kitaroiden virittäminen, kielen vaihtaminen, kunnan arvioiminen ja soitinten huoltaminen on työlästä. Omat musiikilliset atk-aidot laahaavat pahasti jäljessä.
- 6 Ei nyt tule kovasti mieleen... Äskeisellä tunnilla tehtiin rappia kolmasluokkalaisten kanssa, kirjoittivat itse sanoja. Oli positiivinen tilanne, kokeilua, katsotaan nyt mitä siitä syntyy.
- 7 Tänäään juuri teimme sinfoniaorkesterin luokan seinälle. Jokainen sai tulla hakemaan töitä luokan orkesterista. oppilailla oli hauskaa.
- 8 Esiintymiset ja niihin valmistautuminen ovat aina sekä opettajaa että oppilaita motivoivia. Harrastan eniten koko luokan projekteja, koska ne ovat todella palkitsevia, kun kaikki ovat saaneet olla osana bändiä tai esim. oopperaesitystä.
- 9 Käytän opetuksessani paljon soittoirinkiä. Jokaisella oppilaalla soitin ja soittaa sitä ohjeen mukaan yhden säikeistön ja sen jälkeen siirtyä seuraavaan soittimeen. Silloin kun tämä toimii ja jokainen noudattaa ohjeita on soittaminen hauskaa ja kuulostaa hyvältä.
- 10 Ei erityistä yhtä asiaa, mutta usein oppilaiden huono motivaatio haittaa opetusta, eivätkä erityisesti 5.-6. luokkalaiset oppilaat useinkaan innostu laulamaan kunnolla.
- 11 Aina jää mieleen, kun muksut oikein innostuvat soittamaan ja laulamaan yhdessä vaikka taidot eivät vielä ole kovin hääppöiset.
- 12 Mukava muisto on jäänyt musiikkihetkestä, jonka oma tokaluokkani vietti kahdeksaluokkalaisten kanssa. Kasiluokkalaiset olivat harjoitelleet soittamaan meidän luokan lempilauluja, ja niitä yhdessä musisoimme. He olivat myös keksineet mukavaa koreografiaa lauluihin.
- 13 Nykyiset yläasteen oppilaat, jotka tulevat vapaa-ajallaan musatreeneihin esim. äänitykseen valmistautuessa, ovat erittäin motivoituneita; siitä saa itekin virtaa pitkäksi aikaa!
- 14 Viime lukuvuotena meillä oli koko viikon Kalevala työpaja koulussamme Sibelius-Akatemian opiskelijoiden ja Eeva-Leena Pokelan johdolla. Viikko päättyi juhlaan, jossa esiintyivät mm. kansanmusiikkiorkesteri, kuorot, kansantanssiryhmät ja kansallispukujen esittelijät. Oppilaat olivat tehneet koulun oman Kalevalan, joka julkaistiin kirjana ja verkkoversiona.
- 15 (-) "Mihin me tarvitaan musiikkia? Onk's pakko?" (+) "Saaks jäädä vielä harjoittelemaan?"
+ Oppilaat tunnistavat mainoksista ja kännykkä-äänistä klassiset kappaleet, joita on kuunteluttanut tunneilla.
- 16 Kun aloitimme systemaattisen musiikin kuuntelun musatunneilla, tuntui se oppilaista vaikealta ja tylsältä (kuuntelimme joka tunnin aluksi jonkun kappaleen ja teimme omia muistiinpanoja) . Jossain vaiheessa oli mahtavaa huomata, että kuuntelemiselle oli herkeyttä, ja oppilaat toivoivat uudelleen kuunneltavaksi esim. jotakin käsittämättömän modernia jazz-kappaletta tms. Heille avautui selvästikin uusi maailma, kun he oppivat kuuntelemaan eri tyylisiä kappaleita ja he oppivat nauttimaan ja arvioimaan musiikkia.
- 17 Nuorena opettajana sai joskus ikävää palautetta kokeneelta opettajakollegalta. Itse olen yrittänyt varoa tekemästä samaa.
- 18 Eräs tällä hetkellä opettamani oppilas on erittäin levoton ja keskittymätön silloin kun lauletaan tai soitetaan tai kuunnellaan, mutta kun otin opetukseen mukaan tanssin, niin hänen kanssaan ei ole ollut mitään vaikeuksia.
- 19 Lasten riemu on aina positiivista.
- 20 Muusta kuin musiikinopetuksesta kertynyt stressi: mitä seuraavaksi pitäikään tehdä...

- 21 Hiljainen kuutosluokan poika (ei musaluokkalainen) ilmoittautui soololaulajaksi ala-asteen päätösmusikaalissa ja räjäytti pankin: kaikki olivat puulla päähän lyötyjä, kun kaveri tärytti kirkkaalla poikasopraanolla "Stadin Kundin", korkealta ja kovaa. Kuin Vesa Enne ennenvanhaan...!
- 22 Luokka, joka ei yhteisestä päätöksestään laulanut tunneilla, oli laulu sitten mikä hyvänsä. Kuinka saada tällainen porukka laulamaan?
- 23 kun mielestään täysin toivoton oppilas oppi soittamaan nokkahuilua ja vieläpä hyvin
- 24 Toinen niistä luokista, joita tällä hetkellä opetan, saa minut yllättämään positiivisesti melkein joka viikko. Ovat ihanan aktiivista ja musikaalista porukkaa!
- 25 Negatiivisimpia kommentteja esim. musiikkiluokan oppilaalta on ollut: ei kiinnostu, vanhemmat mut tänne pakotti Positiiviset muistot ovat lähinnä omia muistikuvia (ed. lisäksi) kuinka opin lukemaan nuotteja.
- 26 Poika, jolla sosiaalisia vaikeuksia kieltäytyi ensin kuuntelutaukion aikaisesta sivellinsivellystä selkään ja koetti häiriköidä. MUut kuuntelivat kuunteluasennossa keskittyneesti odottaen että saavun "maalaamaan" heidän selkäänsä eivätkä kiinnittäneet poikaan huomiota. Vähitellen poika rauhoittui ja kun lopuksi katsoin kysyvästi häneen, hänkin otti kuunteluasennon ja sai "maalausta selkäänsä". Seuraavalla kerralla hän otti kuunteluasennon heti kuten muutkin ja odotti selvästi siveltimen kosketusta selkäänsä. JOtenkin koskettavaa: hämärää, kaunista musiikkia, keskittyneet lapset, jopa se ärtäysinkin.
- 27 Kaksiäanisyyden onnistuminen on pitkän yksiäänisyyden jälkeen aina hivelevä tilanne.
- 28 Edellä keromani on tietenkin se ihanin kokemus itselläni. Olen erään laulavan luokan kanssa saanut aikaan esityksen, joka nosti karvat pystyyn kuulijoilla. Hyviä kokemuksia on paljon. On paljon niitä oppilaita, joita musiikki todella kiinnostaa tai he kiinnostuvat siitä. Mutta ne toiset kokemukset... Niitäkin on valitettavasti paljon. Kuinka paljon meneekään opettajan aikaa ja voimia hukkaan, kun yksi oppilas istuu pulpetin alla, yksi huutaa hävyttömyksiä, yksi karkaa ulos jne. "Teehän tehtäväsi. Alahan kirjoittaa nuotteja vihkoosi." "Ja vitut teen". Tavallista vuoropuhelua. Opettajan arkipäivää on huorittelu ja haistattelu. Kaikki mahdolliset sukupuolielinten nimitykset on kuultu. Tällöin aina harmittaa ne muut 30, joilla on oikeus rauhallisiin musiikkitunteihin. Opettajaan valaa luottamusta se, että jotkut tulevat sitten kamalankin tunnin jälkeen välitunnilla kysymään mahdollisuutta perustaa bändi (tai jotain muuta vastaavaa).
- 29 ominsanoin3: Yleisesti kun huomaa, että jokin vaikea rytmiiikka toimii. Kehorytmiiikka palkitsevaa, into näkyy oppilaiden silmistä.
- 30 Liian suuret opetusryhmät; soittimet eivät riitä ja syntyy levottomuutta, kun vuoroaan odottavat oppilaat ovat malttamattomia. Opettajan aika ei tahdo riittää jokaisen ohjaamiseen. Harmin tunne kun, kun kaikki eivät pääse tunnilla "puikkoihin".(negatiivinen) Myönteisiä kokemuksia ovat kun oppilaat saavat homman toimimaan esim. bändisoitossa, ja kun he laulavat railakkaasti ja oppivat kitaraoitteet ja rumpukompit... on niin paljon kivaa!
- 31 Rinnakkaisluokan kanssa laulaessamme oli pienessä luokahuoneessa kaksi luokallista innokkaita laulajia, jotka laulullaan miltei saivat katon nousemaan!
- 32 Opetin toisluokkalaisille teorian alkeita suurella innostuksella. Teimme vihkoa kuvin ja sanoin. Kertasimme oppitua. Pyysin valmistautumaan kokeeseen. Kokeessa valtaosa ei osannut "mitään", vaan vastaukset olivat kummallisia ja koomisiaakin. Tuntui kuin vuoden opetus olisi mennyt kankkulan kaivoon.
- 33 Kun lapset 1.kertaa oppivat miniaänisen laulun!
- 34 Soittokappaleen saaminen läpisoitettavaan kuntoon on aina positiivinen kokemus.Opsiin perustuva "pakkoteoria/-kuuntelu" on tietyllä tavalla välttämätöntä, mutta oppilaat eivät siitä innostu/motivoidu niinkuin soittamisesta ja siksi ne hetket ovat joskus turhauttavia/negatiivisiä. Samoin olen huomannut että laattasoittimilla ja rummuilla soitettava Orff ohjelmisto on oppilaista paljon mielekkäämpää kuin nokkahuilun soitto.
- 35 Eräs aika hankala tapaus (poika) oppi soittamaan bassoa parin näyttökerran jälkeen ja hän esiintyi koulun Kalevala-juhlassa.
- 36 Hyvä bänditunti joka meni putkeen.
- 37 Orkesterituntien huikea tunnelma, kun jokin vaikea kappale alkaa soida ja oppilaat tajuaavat sen (sinf.ork.)....sama tietysti myös kuoro- ja bänditunneilla.Kuuntelutunneilla pienten lasten oivallukset ja analyysit kuunnellusta.
- 38 Oppitunti, jolloin oppilaat saivat kokeilla puhaltua oikeaan trumpettiin ja tutkia soitinta. Orkesterisoitin tuli konkreettisesti tutuksi pelkän kuvan ja ääninäytteen sijaan. Tunti, jolloin oppilaat innostuivat todella paljon laulamaan laulua, joka ensin oli heistä tylsä, mutta kääntyi aivan päivänvastaiseksi ilmeisesti siitä syystä, että ope otti rokkiversion mukaan. Pienillä jutuilla saa joskus paljon aikaan :)
- 39 Koulullamme käy runsaasti ulkomaisia vieraita eri maista, ja vuosittain harjoittelee 4-6 Erasmus -harjoittelijaa. Positiivista on ollut kuulla, että maassamme annettava musiikinopetus on monipuolista sekä opetusmenetelmiltään että välineistöltään.
- 40 olen taas kerran aloittanut 3.luokan kanssa, laulamme paljon. Kevätkaudella otin joitakin oppilaita laulamaan soolonpätkän Tikun ja Taku-lauluun, eräs oppilaista totesi, että ope Ellan ääni on kasvanut syksystä!
- 41 3-äänisen säestyksettömän kuoroteoksen harjoittuttaminen ja esittäminen musiikkiluokalla.
- 42 Konsertit (omat), / tavallisen luokan musiikinopetus, jos luokassa motivoitumattomia ja epäsosiaalisia oppilaita
- 43 Olen vetänyt pari vuotta musiikkia tosi työläälle luokalle. Suunnittelemme kollegani kanssa huolellisesti tunnit. Juuri tämän porukan kanssa asiat eivät toimi tai sitten toimivat... Tänä syksynä tutustuimme eri maiden musiikkeihin ja tietenkin yritin esitellä myös erään maan kansantanssia.. No porukkahen repesi ja syntyi oikein kunnan kiihkkoreikkalainen tappelukin... Toisaalta pääsiäisenä oppilaat räppäsivät räppipohjan mukaan pääsiäisloitsuja ja innostuivat niin, etten meinannut malttaa tuntiani lopettaa...

- 44 Joskus käy niinkin, että itse innoissaan yrittää opettaa jotain juttua, mutta lapset eivät ole kiinnostuneet yhtään.. Silloin pitää miettiä asia uusiksi.
- 45 positiiviset tilanteet ovat niitä, jolloin oppilas selvästi oppii ja nauttii siitä. Negatiiviset ovat niitä, jolloin oppilaat eivät ole motivoituneita. Pos. tunne tulee, kun oppilaat sanovat tunnin alussa: "meillä on musiikkia, JEE".
- 46 Kun sellainen oppilas, joka ei ole uskaltanut tarttua bassoon ennen, rohkaistuu ja onnistuu soittamaan kappaleen läpi.
- 47 Positiivisia tilanteita on paljon. Negatiivista on se, että opetusryhmät kasvavat niin suuriksi, että on hankalaa tutustuttaa eri soittimiin.
- 48 Teimme oppilaiden kanssa kevätkonserttia ja mukana oli yksi sellainen kansansävelmä, joka alkoi perinteisellä viisikieliselä kantelenäppäilyllä ja joka asteittain kehittyi siten, että lopuksi mukana oli koko bändi soittamassa. Kantelistikin ottivat kanteleensa ja soittivat sitä plektroilla kuten kitaraa! Meno yltyi jopa hurjaksi! Lasten suhtautuminen tähän kappaleeseen oli aluksi tympeä, mutta se into, mikä lopuksi oli, oli uskomatonta. Muutenkin pidän erittäin tärkeänä musiikinopetuksessa sitä, että se olisi innostavaa ja siksi juuri opettajankin tulee olla innostunut ja innostava tekemään ja kokeilemaan monenlaisia asioita. Musiikki on iloinen asia!
- 49 Lapset ruikuttaa bänditunteja enkä osaa niitä pitää
- 50 Tunnelma, kun vaivaa on nähty ja onnistut esitys on takana
- 51 laulukokeita pareittain odotetaan innolla jotkut luokat voivat todella innostua teorianopetuksesta Oppilaat hakeutuvat musiikkiluokalle ylä-asteelle. metelistä jää pääsärky aika loppuu kesken
- 52 6. luokan pojat ilmoittivat lempilaulukseen Savolaisten laulun.
- 53 Takana juuri päivä toteuttamassa Lentävä Matto - lastenkonserttiproduktiota: 140 lasta ja sinfoniaorkesteri... ei oikein tule nyt muuta mieleen...
- 54 Ikävintä ovat ne oppilaat, jotka eivät motivoitu millään ja jotka sitten häiritsevät toisiaakin.
- 55 Huippuhetket ovat yleensä aina kuudennen luokan esiintymisissä, jolloin näkee työnsä tuloksen.
- 56 Omat laulukokeet kansakoulussa 60 - luvulla. Ihme, että minusta tuli soittaja.
- 57 Motivoitumaton oppilas innostuu ja löytää esim. jonkin uuden soittimen kautta kanavan omalle musiikilliselle ilmaisulle. Hyvältä kuulostava kokonaisuus ihan tavallisella tunnilla, jolla jokainen on mukana ja on innostunut! Se palkitsee!
- 58 Kolme erityisoppilasta harjoittelemassa kolmella eri pianolla samassa huoneessa eri kappaleita. Kukaan ei halua käyttää kuulokkeita. Välillä hirveä kakofonia, mutta toisaalta poikia itseään ei se tunnu juurikaan haittaavan.
- 59 Tänä keväänä laulatin Karjalaisten laulun koelauluna viidennellä luokalla. Eräs oppilas ei juurikaan ole uskaltanut tunnilla ääntään käyttää. Nyt hän otti oikein ryhdikkään asennon ja lauloi koelaulun komeasti/puhtaasti, reippaasti terveellä äänellä, sanat ulkoa osaten!Tuntui upealta kuulla tuo laulu ja kehuja tuli toistenkin kuullen. Muilta loksahivat leuat ällistyksestä, että "tuo" osaa laulaa noin hyvin.
- 60 Pidän erityiskoulumme toisen luokan musiikkituntia. Pojat rehentelivät rumputaidoillaan, jotka oikeasti eivät olleet kaksisia, koska pojat ovat keskittymättömiä ja pelleilevät esiintymistilanteissa, koska pelkäävät epäonnistuvansa. Sitten rumpuihin halusi hiljainen pikku "Lotta", jolla on toisen puolen halvaus ja toinen käsi hieman lyhyempi. Lotta soitti reippaasti, kuuluvasti ja pysyi tahdissa tarkasti koko kappaleen ajan. Pojat hiljenivät ja alkoivat taputtaa, kun Lotta käveli pois rummuista.
- 61 Oppilaat eivät laula; se tarttuu helposti koko luokkaan
- 62 Musiikinopettajan painajainen on passiivinen ryhmä, joka ei innostu mistään. Kyse ei ole kurinpidollisista ongelmista, vaan passiivisuudesta ja motivaation puutteesta. Rangaistukset eivät auta ja toisaalta innostustakaan ei voi pakottaa.
- 63 Otin hyvin impulsiivisen ja levottoman ryhmän kolmasluokka kanssa 6. yhteisellä tunnillamme rentoutusharjoitteen valmiin cd:n kanssa. Homma meni läskiksi, kun tenavat lähtivät konttailemaan, kutittelivat, kiusasivat toisiaan jne. Karmea. Tilanne käytiin keskustellen läpi. Toinen otto menikin jo paremmin. He kun eivät olleet koskaan aiemmin tehneet sellaista harjoitusta. Nykylasten suurin vaikeus on keskittyä ja kuunnella ja kokea siinä rentoutuvansa tai olla rentona hiljaa hiljaisuudessa ja ehkä jopa nauttia siitä. Se vaikuttaa kaikkeen tekemiseen, mutta myös musiikin parissa työskentelyyn.
- 64 Otin kolme vuotta sitten eput vastaan enkä ollut vielä paljoa pianoa soittanut. Aloitin soiton ja eppuluokkalainen poika totesi: Päiväkodin Merja soitti paljon paremmin kuin sää. Pyysin lapsilta kärsivällisyyttä ja lupasin mennä pianotunneille. Meninkin ja sain lopulta suoritettua musiikin 15ov.
- 65 Liittyi tuohon ylläkerrottuun tilanteeseen 4.musiikkiluokkalaisten kanssa.
- 66 Harvoin olen saanut tilaisuutta opettaa musiikkia ala-asteen ekaluokkalaistille. Mutta sentään joskus. Oli aivan fantastista huomata, kuin aleikkimielisillä ääniharjoituksissa pikkuisten lasten äänet alkoivat soimaan ja kaanonit sujuivat vaivatta. Aika hauskaa on myös kivillä ja soittimilla improvisoiminen,
- 67 Viimeisin oli koululauskonsertissa, kun oppilaat kokivat olevansa "rock": Tiktakin "Heilutaan"-biisi sai yleisön tekemään aaltoja, ja tunnelma oli ihan huikea. Kuorolaiset tempautuivat huikeisiin suorituksiin koko konsertin ajaksi. Kyllä useimmat positiiviset jutut liittyvät juuri onnistuneisiin esiintymisiin. Toisaalta tulee mieleen tilanteita, joissa on taisteltu pitkään jonkin vaikean tapailu- tai teoria-asian kanssa. Kun sitten luokassa humahtaa jonkinlainen ahaa-elämyksen aalto, on yhteinen onnistuminen omiaan aikaansaamaan ihanan oppimisen ilon.
- 68 Oppilaiden jostain omaksuma etukäteisajenne " en minä osaa mittään ". Hyvältä tuntuu taasen kun pystyy todistamaan edellisen vääräksi tiedoksi...

- 69 On hieno hetki, kun saa kuoron laulamaan moniäänisesti ja puhtaasti. Samoin kun mahdottomalta tuntunut biisi alkaa elää omaa elämäänsä ja onnistuu.
- 70 Yleensä ihana, kun näkee oppilaiden silmistä, kun ne löytää jonkun oikein oman jutun. Esim Oppilkas, jolla ei ole nuottikorvaa ja hänelle onkin helppoa esim. rumpukompi. TAI kun Kuoro kuulee itse kun moniääninen juttu alkaa soimaan. Ehkä juuri se on parasta kun saa lapset kuulemaan oman tuotoksensa kokonaisuutena, eivätkä he keskity vain omaan esim. lauluun ja yrittä laulaa kovaa ja hyvin. Eli oppivat olemaan yhdessä se soiva soitin.
- 71 Alkuvuosina opetin vilkkaista pojista koostunutta ryhmää. Pojat tykkäsivät laulaa, mutta muistan, että laulut piti valita kaikki etukäteen, koska jos opetuksessa tuli pienikin luppohetki, luokka oli heti kaaoksessa. Kerran ajoin erään pojan ulos luokasta häiritsevän käytöksen takia. Hän mennessään laittoi takapuolen oven väliin ja päästi suolikaasuja (siis pieraisi)luokkaan. Että semmoista. Sanomattakin oli selvää, että me sitten iltapäivällä koulun jälkeen harjoittelimme musiikin opetuksen saloja.
- 72 Tällä hetkellä on mukavat fiilikset oman luokkabandin harjoituksissa. Siis sen heijastukset koko luokan hyvään oloon./ Kun on luokka, joka ei innostu oikein mistään ja tuntuu, että musiikki jää liian ulkokohtaiseksi oppilaille. Silloin myös harmittaa, jos laulaminen jää liian vähälle.
- 73 6.lkn poikien "laululakko"/ yhden lapsen provosoima kielteinen asenne koko koulun musiikinopetukseen
- 74 Kevätjuhlassa säestin tyttöä, joka lauloi jäähyväislaulun kuin kuin enkeli. kirjoitin siitä maininna tytön todistukseen: ".. kuin enkeli." - syksyllä tytön yksinhuoltajaäiti kuoli auto-onnettomuudessa.
- 75 yleisesti koen että musiikin opetustani arvostetaan
- 76 Negatiivista on yrittää saada innostumaan varhaisteinejä laulamaan, jos he eivät ole pienestä asti siihen tottuneet.
- 77 5.luokan poika oli pahasti tipahtanut nokkahuilun soitossa melkeimpä alkeisiin. Eräänä retkipäivä olin poikkeuksellisesti koululla ja sain opetettua hänelle 45 min soiton alkeita. Tunnin päästä poika soitti sujuvasti nuoteista ja kävi vielä suun messingillä eskarissa ja ekaluokassa "konsertoimassa". Hänen kommenttinsa: Onks tää näin helppoa!?"
- 78 Tiernapoikien kanssa joulun alla ravintolassa esiintymässä: Vesku Loiri oli juuri levyttänyt laulun Näin sydämeeni joulun teen ja olin kuullut sen radiosta. Kirjoitin melodian ylös, sanat samoin ja sain sen näin esityskuntoon vielä samana jouluna. Pojat lauloivat sen niin komeasti, että raavaat suomalaiset miehet itki.